

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: **VÉSZI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
Kiadja: **A SZERKESZTŐSÉG.**

Égész évre 28 k. (14), 1/2 évre 14 k. (7), 1/4 évre 7 k. (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Frissítő vihar.

Budapest, február 17.

(**A. K.**) A többnapos sívár távbeszélés után ma végre egy felhívó vihar vonult végig a képviselőházon, mely ha itt-ott felesleges port vert is, de ugyanekkor föl is vilányozta a Házat és kézzelfoghatólag demonstrálta, hogy ha a függetlenségi párt mai obstrukciója azonos akar is lenni a négy év előttivel, de van egy nagy számítási hibája: az ugyanis, hogy a mai *situáció nem azonos a négy év előttivel.* Ez a különbség annyira eklatáns, hogy a függetlenségi párt nem zárkozhatik el ennek igazsága elől s nem erőszakolhat olyat, aminek egyaránt vallja kárát egy a parlamentárizmus, mint az ország s melynek ellenértékét a függetlenségi párt semmiképp sem mutathatja meg.

És fontos volt a mai felhívó vihar azért is, mert ha a függetlenségi pártnak talán voltak még titkos reményei aziránt, hogy obstrukciója által képes lesz megváltoztatni a jelenlegi *situációt* s képes lesz, hacsak látszólag is, hasonlót tenni a négy év előttihez: ma ez a titkos reménye is végképpen füstbent. Mert ha báró Fejérváry Géza, aki nagyon komoly szavakat intézett az ellenzékhez, el is ragadta néha az ő temperamentuma, de az ellenzék legbuzgóbb fáradozásainak sem sikerült, az így támadt zajos incidensek következtében felbontani a tanácskozási rendet. S habár a felkorbácsolt hullámok egészen az elnöki magasztalig csapkodtak, egy pillanatra sem volt szükséges az ülést felfüggeszteni, hogy azok elsimuljanak. S imponáló volt e viharban a szabadelvű párt egysége és erélyes magatartása is. Még néhány ilyen vihar, s az ellenzék tapasztalni fogja, hogy a szabadelvű párt egy-

sege nemcsak külsőleg, hanem bensőleg is teljes. S hogy azokat, akiket a béke korszaka nem tudott lelkileg is összeforrasztani, azokat nemcsak a közös célokban és a közös törekvésekben, hanem még az érzésekben is teljesen összeolvasztja a harcoknak heve és megpróbáltatása.

Semmiféle rabuliztikával nem lehet meghomályosítani a mai ülés tanulságai közül azt, hogy báró Fejérváry Géza, midőn a kormány álláspontját védte, újra határozott állást foglalt ama nemzeti törekvések mellett, melyekre nézve a szabadelvű párt értekezletén a kormány s az *egész* többség közt zavartalan összhang nyilatkozott meg. Ezeknek a törekvéseknek az értékét és fontosságát a függetlenségi párt szándékosan ignorálja, sőt leszállítani törekszik. Ami a függetlenségi párt álláspontjából nagyon természetes is. Mert ha a függetlenségi párt ezeket a követelményeknek értékét és fontosságát elismerné, — akkor egy napig sem obstrukcióval tudna tovább.

Csak hogy ez a struccmadár-taktika nem segít a függetlenségi pártot; mert a tényeket a tagadás vagy az ignorálás által nemlétezőkké tenni nem lehet. És midőn a Széll-kabinet szolidaritást vállalt a valósítható nemzeti aspirációkkal s ezeknek megnyitotta útját a hadsereg fejlődésében, ennek sikerét kockára tenni könnyelműség és meggondolatlanosság. A bizalmatlanság pedig a nyert biztosítékok után indokolatlan és jogosulatlan.

A terhek, melyek az ujonclétszám felemelésével járnak, kétségtelenül súlyosak. De minden komoly tényező mérlegelése egyaránt oda konkludál, hogy azok kikerülhetetlenek. Nemcsak az európai viszonyoknál fogva, hanem annál a természetes fejlődésnél fogva is, mely a létszám legutolsó megállapítása óta a két állam népesedésében mutatkozik. Nem

luxus és nem katonai hóbort tehát az ujonclétszám fölemelése, hanem olyan kényszerűség, aminek már évek előtt effektuáltatnia kellett volna. S mi az a kérdés, mely ezzel az új teherrel szemben fölteendő és megoldandó? Egyfelől a rekompensáció, másfelől az elviselhetőség kérdése. A rekompensáció megvan a nemzeti szellem terfoglalásában s a közös hadsereg hiányzó reformjainak mielőbbi megvalósításában; az elviselhetőség biztosítékai pedig ott vannak a kormányzat tevékenységében, a nemzet gazdasági érdekeinek és jogainak megvédésében. S mindezekkel szemben mire mutathat rá az obstrukció? — Semmi olyanra, amire a törvények keretein belül a kormány vagy a többségnek szóba lehetne vagy szóba kellene állni. Még eddig a függetlenségi párt semmiféle alakban nem domborította ki, hogy tulajdonképpen miért folyik tehát az obstrukció? — Mert a függetlenségi párt általános katonai programja erre nézve nem lehet ok. Ez a program mindannak negációja, ami az 1867-iki alapon létezik; *s ezen az alapon harminchat év előtt kellett volna megkezdeni az obstrukciót, nem pedig most.* S hol van ember az országban, s hol van ember a függetlenségi pártot is, aki őszintén elhinné, hogy az obstrukció függetlenségi párt programjának megvalósulásához vezethet?

— Ilyen ember nincsen sem az országban, sem a függetlenségi pártot. De annál több van olyan, aki tisztában van azzal, hogy ez az obstrukció sem azt a kényszerűséget nem szünteti meg, mely az ujonclétszám fölemelését sürgeti, sem pedig azoktól a terhektől meg nem váltja az országot, melyek azzal járnak. Hanem ellenkezőleg azáltal, hogy feltartóztatja a parlament munkásságát s megfogja a kormány kezét, mérhetetlen vesztesé-

TÁRCA

Apró tragédiák.

Történet.

Egy kis verandán, egy nagy társaságban
Találkozott egy ifjú és egy asszony.
Kérde az asszony: Haragszik-e Pista?
Felelt az ifju: Oh, dehogyan haragszom...

Szólt az asszony: Van már egy fiam,
Ha látná, milyen kedves kis kolyók.
Szólt az ifju: Holnap utazom,
S talán már többet vissza sem jövök.

Aztán mulattak és meguzsonnáztak,
Megosdálták a kis kert rézsalfáit...
S amikor este otthonukba tértek,
Sirt mind a kettő csöndesen, sokáig.

Igy történt.

(Egy vén oláh elbeszélése.)

Kecsikét őriztem fenn a havason,
Melynek tetője felhőig felér,
S jött a kisasszony-lányod, Mariassza...
Oly roskatag volt és olyan fehér.

Sokáig állott, engem meg se látott,
— Mintha egy nevet sugott volna néha —
Majd szomorúan nézett tífelétek
S ledobta magát a hegyszakadékba...

Utána huztam. Akkor pihegett még...

Mint a sebzett madár esengve nézett.

A kecsikét a kis fiura biztam

Őt fölemeltem s elhoztam tünétek...

Farkas Imre.

A hol a pénz nem isten

— REGÉNY —

Írta: JÓKAI MÓR

(55)

No majd talán a következő felfedezésem nagyobb hatást fog kelteni.

Az nem lepott meg, hogy a drágakő felfedezése még a nőket sem hozta elragadtatásba. A drágakövekkel ragyogni kell. Kinek ragyogjanak?

Ismét a táskámba nyultam s kiszedtem belőle a közsénné vált esigákat s a felturzott köszéndarabot.

A Capitano az asztalra ütött az öklével.

— Ez már kínos! — Köszön a mi szigetünkön.

— Harmincöt méternyi magasságu rétegen, ki tudja milyen mélységben, a tengerparttól megnyitható tárna.

— Az egyedüli közsén Dél-Amerikában.

— Es elsőrangú közsén, amilyen csak Angliában találhatik.

— No ez megbecsülhetetlen felfedezés. Ezzel te az egész telepünk sorsát megfordítottad. Holnap, nem! még ma, ahányan vagyunk férfiak,

mind lemegyünk a tengerpartra, s hozzáfogunk a tárna megnyitásához ott, ahol te elkezdted.

— Ma nem, — szólt közbe a Donna. — Barátunk ki van fáradva az alvilági uttól, majd holnap. Ma ünnepeljük meg itthon e felfedezést.

A Capitano egészen fel volt lelkesülve. Egyik kezéből a másikba dobálta a kövült esigákat, kése hegyével végighorzsolt rajtuk. A fekete közsén csalhatatlan jele, hogy a karo fekete marad.

— Az egész világ meg fog változni körülöttünk, — mondá a Capitano. — Szigetünk ujalakot őlt. Rabmunkánk megszűnik. Az esős időszak alatt, mikor a mezei munka szünetel, valamennyi férfi lemegy a közséntárnába s ott annyi szentet kivágunk, egymást felváltva, amennyi egész évre elég a háztartásunkra. A bányamunka dicsőséges. Sziklát vágni csákánnyal!

— Ugy lesz! Ugy lesz! — kiabáltak közbe a fiuk.

Abel is megszólalt. A csákány nyelére nem áhított, hanem talicskát tolni teljes kedve támadt.

— Te örülhetsz ennek legjobban, Ruffo; — szólt a Capitano, a fiu buksi fejét felborzolva; — mert te megszabadulsz a tőzegvágás rabszakmájától. A tőzegtelepet fel fogjuk gyujtani, az fenékgig leög; elpusztulnak az ártó fergek seregei szigetünkről, nem lesz se zanzáro, se pokolfuria többé. A tőzeg hamujából lesz a legtermékenyebb talaja a cukornádnak, ami szigetünkön vadon terem. Ezzel megszűnik a fáradságos cukorfőzés pálmamedvből. A gejzir patakjára, mely most szá-

geket és hátrányokat okoz minden téren. Mert éppen most, mikor az évek óta tartott gazdasági depresszió után kezdetét venné a föllendülés, éppen most, mikor a kedvező esélyek láttára kezd ébredezni a vállalkozási kedv: éppen most teszi ki az obstrukció az egész szituációt az új bizonytalanság kockázatainak, s ismételjük, minden kézzelfogható eredménnyel, vagy ellenérték nélkül.

Ez az oka annak, hogy a szélsőbal, bár — ugyánlázik — hamis kiinduláspontból és téves taktikai számításból, elhatározta az obstrukciót, — nem tud mit csinálni vele. Hogy vállalkozásának ürességét fedezze, folyton oly tere kalandoz, ahol a sok kényes és érzékeny pont a legnagyobb óvatosságot és tapintatot igényli. Az érvek helyett a hangban, az okok ereje helyett a kihívó modorban keresi akciójának hatását és igazolását; s önmagát lázba kergetvén, lázképek ellen küzd és — mint Fejérváry nagyon őszintén megmondta, — vádjainak nagyrésztében a valótlanosságok terére téved. — S ez az obstrukciónak legnagyobb veszélye. Mert csak beszél, anélkül, hogy beszélni vagy szóba állni lehetne vele. S ezen a ponton exponálta magát ma a honvédelmi miniszter, két kérést intézve a függetlenségi párthoz. Egyik az, hogy a harchoz válaszként nemes fegyvereket; a másik pedig az, hogy a törvényes téren maradvány, formulázza nemzeti követeléseit. *A kormány-nak — ugymond — kötelessége közreműködni azoknak teljesítésében.*

És a honvédelmi miniszter kijelentései azért hatottak ma oly elemi erővel, mert nemcsak a harc hevében mondták azok, hanem alkotmányosan és katonásan is voltak mondva. Ami pedig azt a vihart illeti, amit szintén a honvédelmi miniszter okozott azáltal, hogy temperamentuma elragadta, az is csak annak bizonyítéka volt, hogy a mai szituáció semmiben sem az, ami a négy év előtti volt. Az elnök e kényes pontnál a parlamenti tárgyalások színvonalának megvédésében tekintetet nem ismerő objektivitással járt el, — s megrovással illette a honvédelmi miniszternek egy hirtelen támadt kifejezését, — a honvédelmi miniszter pedig sietett meghajolni az elnöki objektivitás előtt s megrögt kifejezése fölött ő maga is kifejezte sajnálóját. S ez nem az a szellem s nem az a tónus, ami négy év előtt kihívta és táplálta az obstrukciót! S nem is fog azzá válni. Ezzel a függetlenségi párt, a mai vihar után, tisztában lehet.

Zivataros ülés.

Budapest, február 17.

A multheti viharról éppen jókor szölt még egy szót *Gajári Géza*, mikor ígérete szerint ma napirend előtt bemutatva a listát, hogy a nevezetes *Daniel-incidens* alkalmával csakugyan volt százánál több szabadelvűpárti képviselő a t. Házbán. Eppen jókor szölt, mert ma már új vihar mosta el a régi emléket.

Ezt a vihart alig sejtette valaki. Az egyetlen feltűnő az volt, hogy a függetlenségi *Thaly Ferenc* kezdése alatt a honvédelmi miniszter egyszer sem szölt közbe.

— Ez beteg, vagy vesztét éri! — sujtogták a szélsőbalon.

S valóban feltűnő is volt, hogy a miniszter egyáltalán nem akart közbeszólni, pedig *Thaly Ferenc* a nagyobb hatás kedvéért ma már azt is megpendítette, hogy kegyenyolc helyett — *negyvenkilenc* lehet a magyar ideálja. Az elnök rendreutasítást látott szükségesnek, a miniszter még erre sem szölt közbe. Csak bujta a jegyzeteket és rága a cukrot.

Akkor hirtelen kiröppent a hír:

— A miniszter beszélni fog.

Miért? És miért éppen ma? Senki sem tudta elképzelni. Nem is hitték, hogy csakugyan beszélni fog. S mégis igaz volt. Alig ült le *Thaly Ferenc*, már fölugrott báró *Fejérváry Géza* miniszter s általában nagy várakozás közben nézett szét a harctéren. (Már neki csak harctér ez a terem.) A jobbmező egyszerre megtelt s a balmező is palástolhatatlan kíváncsisággal figyelt: vihar lesz-e, vagy csak kisebbszerű vagdalkozás?

Egy pár hang azért megrögbálozott:

— Visszavonja a javaslatokat?

A miniszter egy gesztussal hessegette magától ezt az evődést, mint valami legyet. Aztán nyugodtan, szinte szárazon kezdte a javaslatok komoly katonai szükségét bizonyítani. Ebből a száraz fejtegetésből csak nagyritkán tört ki a miniszter öserejű temperamentuma. Az ellenzék jóformán észre sem vette, mikor egy-egy vágást kapott. Formája volt mindenik vágásnak. *Komjáthy Bélát* például úgy dicsérte a miniszter, hogy ő komolyan foglalkozott a kérdéssel, nem csak *deklamált*. Mire a szélsőbal megérezte a vágást, a miniszter már messze járt, száraz számmal kibéleldött. Aztán *Beöthy Akossal* akart polemizálni s parlamenti sablon szerint ezt a részt így vezette be: — Sajnálom, hogy a képviselő ur nincs jelen...

— Annál jobb lesz. Legsúlyosabb gondomtól fogok megszabadulni, ami a jövőre tekintve kinzott.

— Talán még egyéb elhatározásra is fog vezetni.

Ugy tett, mintha nem sejténé, mire célzok.

(Folytatása következik.)

Sárga golyók.

— A *Budapesti Napló* eredeti tárcája. —

Írta: *Bródy Miksa*.

Hajnaltájban volt a legélénkebb. Ilyenkor álmos szemű felragyogtak, járása nem volt többé bizonytalan. Rendszeren ott ült a kávéház középső nagy asztalánál, hol társai egykedvűen, unottan hallgatták a degenerált szervezet fákö megnyilatkozását. Sokat beszélt, egyfolytában, izgatottan, néha összefüggéstelenül; részeg volt.

Mindenki tudta róla, hogy nagyon beteg. Elárultak lázas szemű, vérpiros ajka, kékesen villogó, csipkés fogsora. Testét görnyedten tartotta, mintha attól félt volna, hogy tulságos nyílt jellemnek fogják tartani, ha egyenesen jár és büszkén tekint mások szemébe. Csak ő maga nem hitte, hogy beteg, vagy legalább tagadta; szégyelt beteg embernek lenni.

Mereven nézett az asztalon álló söröspalackra. Mintha onnan szivnák ki szeméi az emlékeket és a következő történetet mondta el:

Szűzveszter estéjén ketten maradtunk a klubban: *Kálmán* és én. Mindnyájan ismeritek *Kálmánt*, ugye? Nem sokkal kisebb gazember nálam. Örültem, hogy valaki velem maradt az ünnep-éjen, mivel egyetlenegy ismerősöm sem hívott meg házához. *Kálmán* pedig mindenhol inkább szeretett lenni, mint otthon. Azóta, hogy

— De itt vagyok! — harsant fel a *Beöthy* éles hangja valahonnan a háttérből.

Beöthy lesietett a völgybe s a szélsőbal felhasználta az alkalmat, hogy megéljenze.

A miniszter mosolygott:

— *Helyes, éljen. És hogy mindjárt tulessünk rajta, éljen együttel Zichy Jenő is.*

Ez a vágás is eltűnt a derűtlenség morájában. S a miniszter nyugodtan fejezhette be a beszéd egész első felét, a szakszerűt. Nagyobb mozgolódás akkor támadt, mikor az ellenzéki tulszók listáját vette elő s kezdte rostálgatni, mi igaz, mi nem. Itt már gunyolódott, vágott, kaszabolott. Már erős hangon kiáltotta ki, hogy ilyen nyilvánvaló szertelenségek és valótlanosságok után a nemzet nem fog többé felülírni az *amítóknak*. De még ez se csánált vihart. Ugy tetszett, mintha az ellenzék mára nem kívánna vihart, inkább hajlandó egyetmást elűrni a temperamentumos miniszterrel. Különben *Fejérváry* is erősen mérsékelte magát s ahol tehette, tréfált. Még voltak ekkor ilyen fordulatok:

— Ne haragudjanak, nem fogok obstruálni, Sőt ígérem, *határozati javaslatot sem nyujtok be.*

Majd tovább:

— Itt vannak az önök határozati javaslatai, *Egész kis kötet. Elteszem emlékül és egyiket sem fogadom el.*

Szóval, nem volt baj. A szeretetreméltó, katonás, vagdalkozó szónok csupa érdeklődő, mosolygó arcot látott maga körül. Pedig már igazán a beszéd vége felé járt. Eppen letette a valótlan állítások listáját, mint amelylyel végzett, hogy egy kis hangulatos befejezéssel appelláljon végül az ellenzék hazafias lelkiismeretére. Azt mondta, hogy nemesebb fegyvereket kér e harcban és nem rövidéletű, alapatlan vadakat.

Ekkor *Lengyel Zoltán* közbesüvitett:

— Az én nagyváradi önkénteseim dolgát cáfolja meg, ha tudja.

Tudnivaló, hogy az indemnitv-obstrukcióban *Lengyel Zoltán* is kibeszélt egy ülést s akkor megtámadott egy *Aulich* nevű ezredest, aki állítólag magyarygüldölségből megkinzotta a nagyváradi önkénteseket. Most, amikor közbeszólásával megint célozott az esetre, *Fejérváry* nem hallotta meg mindjárt. A mögötte ülő államtikár sugta meg neki, hogy mit mondott *Lengyel Zoltán*. Ez már akkor diadalittasan és kőrövendezve állt fel, hogy lám, az ő vádjaira a miniszter nem tud cánceniát.

Fejérváry látta a nevető ellenzékét, látta a nevető *Lengyel Zoltánt* s hangosan szölt át:

— Hát megcáfolom. *Hazudott! Hazudott! Hazudott!*

badon folyik a megnyitott barlangon át, cukornádörölő malmot állítunk fel, arra az Azma is felügyelhet, vagy az Abel.

— Az Abel molnár lesz! — kiabált lelkesülten a negritó.

— Hát hiszen én is itt leszek, — dörmögtem én közbe.

— Addig, ameddig, — jegyzé meg a Capitano.

A leányok összevisszacsókolgatták a csodahirdető csigákat, amik új, boldog életet teremteni jöttek elő a föld alól.

Azokat a csókokat tulajdonképpen én érdemeltém volna meg.

No majd még jobban is meg fogom érdemelni. Az egész társaság ragyogott a boldogságtól.

A fűk alig akartak ebédelni. Mehetéjük volt rögtön a tengerpartra, ahol a megkezdett turzás látható volt. Meg akarták rögtön kezdeni a munkát. A hölgyek kértére egyeztek a várakozásba. Azok is mind le akartak menni, hogy e kincs létezéséről meggyőződjének.

A Capitano nem ment velük. Ő fennmaradt a hajón velem, beszélgetni, pipálgatni. Elmondatta velem tapasztalataim részleteit.

— Az opálbánya, az semmi, — mondá. — Annaksemisem veszi hasznát. Hanem a köszén valami. Ha csak annyi alapja van is a felfedezésednek, hogy e köszénréteg a mi kolóniánk szükségleteit fedzi, ugy ennek a jövőbe biztosítva van. Holnap magam fogom ezt megsejmelni, a te csónakon lemegyek a hegyszakadékba a negritóval.

— Látni fogod, hogy nem a fantáziám dikálta, amit beszéltem.

az asszony hozományát elköltötte, lelkiismerete felszabadította a férji kötelesség legkisebb kényszerere alól is.

Billiárdoztunk. Dühösen játszottunk, azzal a makacs szigorúsággal, melyet a kedélytelenség, a hangulatlanosság kölcsönöz a játékosoknak. Pénzbe nem fogadtunk s mégis gyilkósi vágy fogott el mindkettőnköt, ha a másik több szerencsével játszott. A nagy játékerem másik végén bóbiskolt a pincér, alakja egészen elmosódott a délután óta megragadt füst szomoru szürkéségében.

A szerenese inkább nekem kedvezett.

— Ostobaság részemről, hogy veled játszom, — szölt *Kálmán* kedvetlenül — oly szerencséd van, mely tudással éppenséggel nincs arányban. Csipősen válaszoltam:

— Hozzászokhattál volna hagyományos pechedhez. Egész életed át a sors üldöztötte voltál, — természetesen mindig saját hibádon kívül.

— Elég komiszóság a sorstól! Őszinteségedben ugyan van okom kételkedni, de nem veszem zokon senkitől, ha nem érti meg az igazságot és nem tud arra a magaslata helyelkedni, amelyen én tudomására jutottam az akarat tehetetlenségének és a szabad akarat hiányának.

Kissé gyunosan mosolyogtam a modern böles felett és egy hajtásra kiüríttem az abszintes-poharat, mely immár a kilencedik volt rövid idő óta. *Kálmán* soha nem ivott, mert telve volt a józansággal, mely rendszerint azon emberek tulajdonsága, kik a pillanatnyi mámortól is féltik önzésüket.

A hatodik partit nyertem meg. Dühösen az asztalra dobta a dákót, mely nagy zajjal csapódott a posztóra, és a golyók riadtan ugráltak össze-vissza, egymáshoz ütődve a kissé görbe billiárdasztalon.

— Utóljára játszottam veled ma este! — szölt gyűlölettel szikrázó szemekkel, nem palástolva tehetetlen haragját.

No megjött a bomba. Egy másodpercre elakadt a t. Ház lélekzete. Ilyet senkise várt. A másik pillanatban csudálatos vándorlás keletkezett a teremben. A szélsőbairól Molnár Jenő és Kubik Béla csatakiáltással siettek a völgybe, mintha egyenest a miniszter ellen mennének. De ugyanakkor a jobbmező két keskeny ösvényén egész áradat hömpölygött le: gróf Hadik János, gróf Andrássy Gyula, Vészi József, Gajári Géza, Rosenberg Gyula, Kristóffy József s még vagy huszan zárták el egész szélességében a völgyet s a fálánksz feltartóztatták az egész megindult szélsőbalt, míg báró Fejérváry Géza a fálánksz mögött a legnagyobb flegmával állt a helyén, várva, hogy a vihar elüljön. Az egész Ház talpon volt, még a karzat is csupa mozgás és elevevesség. A terem közepén hangos és izgatott diszputa folyt, az elnöki dobogó alatt pedig egész ostromló tábor követelte a miniszter rendreutasítását. Lázas kavargásban olyan volt a t. Ház, mintha azt a vihart csinálná, amelyik még sohasem volt és sohasem is lesz. Az elnöki dobogón gróf Apponyi Albert már föllélt s ugy esőngtetett.

— Rendre kell utasítani!

— Azt mondta egy képviselőnek, hogy haduzdott. Háromszor ismételte.

— Kövesse meg magát!

Ez így tartott vagy öt percig. A völgyben még állt a gárda és tartóztatta az ostromlókat. A gárda mögött a miniszterelnök beszélgetett Fejérváryval, akinek minden gesztusa érthetően beszélt. Nagysokára aztán hangozni kezdett a jelszó:

— Halljuk hát az elnököt!

Egy kis csendő csakugyan támadt. S ekkor Apponyi így szólt:

— A zajban az elnök semmit sem hallhatott.

De egybehangzóan jelentik, hogy a miniszter ur olyan kifejezést használt, mely inparlamentáris. Ezért át rendre kell utasítanom.

Minden szem a minisztert figyelte. És Fejérváry az elnök felé fordulva, nyugodt hangon szólt:

— Tisztelettel hajlok meg az elnök ur rendreutasítása előtt és sajnálom, hogy ilyen erős kifejezést használtam.

Elkes, örömteljes éljenzés hangzott jobboldalról s a balmező is megnyugvással fogadta a miniszter nobiliss nyilatkozatát. Már vége volt a hirtelen zivatarnak s az emberek inkább a — precedens iránt érdeklődtek. Volt-e már réu eset, hogy egy minisztert rendreutasítottak? Az ifjuság ujjongott, hogy ilyesmi megtörténhetett. De az idősebbek már emlékeztek, hogy Szilágyi Dezso is rendreutasított egy minisztert, sőt alighanem ő is

Majd hirtelen az ajtó felé tartott s mielőtt kifordult volna, csak ennyit mondott:

— Játszszék veled az ördög!

Egyedül maradtam a pincével, ki hívásomra az asztalhoz jött. Megparancsoltam neki, hogy hozza ide az egész abszintésüveget, hogy azután lefeddük. Előre kifíztem az ital árát, mert láttam zavart mosolyát. A pincének a legszemetlenebb lényei az emberi faj műveletlen tömegének. Kár, hogy annyiszor kell érintkezésbe lépniük velük.

Az egész teremben csak két Auer-láng volt felgyujtva; az, amely a billiárdasztal fölött égett. Ugy festett a szoba, mint egy egyetlen nagy árnyék, melyet a közepén széles négyzetben áldóftok. A zöld posztón a három golyó beteges, piros fényben fűrdött s a hosszú billiárdpálya lenyegében mutatott rájuk.

Az asztalra ültem és mereven az ajtóra függesztettem tekintetemet, mintha várnék valakit. A fejemen sajtóságos zsibbadtság bisergett; a tarkótól egészen a homlokig játszott a fejbőrömmel; ráleheltem hajszálaimra és oly makaes ragaszkodással nehezedett az agyamra, hogy többször végigsimogattam kezemmel a fejemet, mintha el akarnám onnan űzni.

Azt mondják, hogy delirium tremensben fogok elpusztulni. En ezt nem hiszem, mert a szervezetem bírja az italt és soha részeg nem vagyok. Hiába nevettek! Nekem az ital csak izgatószer, amely nélkül nem tudok dolgozni.

De akkor valahogy megijedtem. A gyomromat pokoli égés marta és azt hittem, meg fogok gyuladni.

A kilences megzörgött az ajtón és belépett egy ismeretlen ur. Emlétemben oly szép embert nem láttam, mint amilyen ez volt. Szép volt, mint a legszebb férfi, és én úgy éreztem, mintha a legistenibb nő közeledett volna hozzám.

Tudtam, hogy ki volt az idegen. Nem hiszek

Fejérváryt. Akkor is tisztelettel hajolt meg a rendreutasítás előtt.

Igy kevésbé tetszett az ügy a fiataloknak. De mindegy. Azért jó kis incidens volt és a vitarendezőket a kezeiket dörszölték nevetve:

— Hát nem érdemes obstrukciót csinálni?

A viharok azonban egyszeribe vége volt, de egy-két kisebb összeakadás még került. Mert a nagyváradi önkéntesek ügyéről szóló hivatalos jelentést nyomban előszedte a miniszter és abból konstataulta, hogy Lengyel Zoltán vádjai valótlanok. Ez nagy mozgás keltett. Aztán végezetül nyomatékosabban is megcsipkedte a miniszter gróf Zichy Jenőt, akiről azt mondta, hogy körülbelül minden második esztendőben kivonul és bevonul, ami igen fontos ugyan, de a főségest a nevelésgestől csak egy lépés választja el.

Igy aztán a miniszter beszéde után egyszerre négyen is felugrottak, hogy nekik személyes kérdésben muszáj beszélniük. Lengyel Zoltán, Papp Zoltán, Horváth Gyula, gróf Zichy Jenő — mind felugrott.

Két óra se volt még. De a személyes kérdésekkel s később lehető és lehetetlen címeken kért szólásjoggal szerencsésen előlétek az ülés hátralevő idejét. Ez már tiszta komikum volt. Gróf Apponyi Albert alig vonta meg egyikétől a szót, már a másik kért engedelmet ugyanazon a címen, melyről az ímént konstataulta az elnök, hogy az nem cím. Bánták is ök! Hiszen csak az időt akarták agyonütni, ami sikerült is nekik. De a lehetetlen technikai obstrukció, ha százszorosan átlukasztotta a házszabályokat, az ülés jelentős eseményét el nem homályosíthatta. A honvédelmi miniszter beszédéről még sok szó fog esni s elhallzik az messzire. A nemzet is meg fogja hallani.

Még csak a csattanót kell a krónika végibe biggyeszteni. S mi a csattanója Magyarországon minden dolognak? A lovgas ügy. Lengyel Zoltán már a Házban bejelentette, hogy az incidens parlamentiről részben elintézte ugyan az elnök, de a többit majd elintézi ő — a Házon kívül...

A képviselőház ülése február 17-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Gróf Apponyi Albert.

A kormány részéről jelen vannak: Száll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, báró Fejérváry Géza.

Elnök: Bemutatom a belügyminiszter átiratát, hogy ő szénisége. XII. Leó pápa urakodásának 23-ik évürodulója alkalmából a budavári koronázó-templomban folyó hó 20-ikán délelőtt 10 órakor szentmise lesz. Tudomásul vétetik. Egyuttal azt vagyok bátor

az ördögben, de e pillanattal még az angyalokban is hittem volna, kiknek létezését sokkal kevesebb okom van feltételezni. Lehet azonban, hogy tévedtem és nem az ördög volt a belépő, hanem maga a halál. Fiatalasága és szépsége legalább arra engedett következtetni.

Nem mutatkozott be, csak forró kezével megfogta karomat és udvarias, lágy hangon felkért egy billiárdpartira. Ahogy beszélt, ajkáról illatos lehellet szállott és én elkábultam tőle. Erzékeim pokoli táncot lejtettek bennem és majdnem átoletem az ismeretlen, hogy szerelmesem végigsököljam szemét, ajkát, ruháját és fényes cipőjét.

Kezébevettem a Kálmán által eldobott dákt, a golyókat helyükre állította, és így szólt: "Teszek megkezdeni."

En mereven, szólanul engedelmesskedtem, de nem tudtam játszani; már az első lökés oly rosszul sikerült, hogy nevetve szólt: "Ha nem vigyáz, még elveszti a játékokat!"

S ekkor ő fogott hozzá. Én benuit agyvérölvel néztem a szédületes ügyességét. A golyók szünetlenül rémes gyorsasággal forogtak, tempa koppanással csapódva egymáshoz.

Tudtam, hogy társam nem lehet ember-szültöte. Egy pillanattal sem néztem rá, hanem az asztalra hajolva figyeltem saját játékkára és láttam, hogy szemei zöld sugarként lövelltek, melyek néha fagyos szellőként érték arcomat.

A golyók mind tempóbb kopogást hallattak s a rémületől majd meghaltam, amikor észrevettem, hogy a három golyó helyett számtalan koponya forgott az asztalon: sárga csontok mély szemüregekkel és fehér fogakkal. És milyen ismerősök voltak a koponyák! Neretnem kellett, amikor egymás után ismertem fel egy-egy halott barátomat, vagy rokonomat. Oly tréfásan ütöttek egymásból, hogy széthasadni látszottak a hosszú barázdák mentén, melyek keresztül-kasul átszelték őket.

javasolni a t. Háznak, hogy tekintettel azon képviselő urakra, akik ezen istentiszteleten résztvenni szándékoznak, pénteken az ülés délelőtt 11 órakor kezdődjék. (Helyeslés.) Az elnökségnek egyéb előterjesztése nincs.

(Személyes kérdésben.)

Gajári Géza: A Háznak mult heti szerdai ülésén a következő kijelentést tettem: (Halljuk!) Kötelezem magamat, hogy mind a 120, 121 vagy 122 jelen volt képviselőtársammal személyesen érintkezzem, azok neveit össze fogom írni és 8 nap alatt a Házban o névsort feljövatom.

Gabányi Miklós: A „Koroná”-ban!

Gajári Géza: En nem szoktam komoly dolgokban viccelni. (Helyeslés és mozgás jobboldal.) Ezen kötelezettségemnek kivának eleget tenni, midőn a t. Háznak ezt a névsort ezenel bemutatom és feljövatom. Azon ülésen, amelyről szóltunk, ezen az oldalon a következő képviselőtársaim voltak akkor jelen. (Olvasza.)

Buzáth Ferenc: Mi szükség van erre?

Gajári Géza: Ha a t. képviselő urat szavahibetősége tekintetében megtámadák, én nyugodtan ki fogom halgatni a beszédét. (Általános helyeslés.)

Buzáth Ferenc: Elhiszem én a néküli is!

Gajári Géza: Akkor hát ne beszéljünk erről. Folytatom az olvasást. (Olvasza.)

Gabányi Miklós: Eső után köpenyeg! Ez már régi dolog!

Gajári Géza: Lehet, hogy a képviselő ur úgy vélekedik, hogy eső után köpenyeg, de én nem azt tartom. A most feljövatom jegyzékben tehát 113 képviselőtársamat jeleztem. Mint olyanokat, akik erről az oldalról akkor jelen voltak. De szükségesnek tartom még megjegyezni azt is hogy van még 8 olyan képviselőtársam, akik állítólag — és ha kívánják, ezeket is megnevezem — jelen voltak azon az ülésen azonban még velük azóta személyesen nem érintkezhetvén, ezen névjegyzékbe őket be nem vettem. De már ebből is kétségbevonhatatlanul kitűnik, hogy a közöltem ezen névjegyzék szerint is 100-on felül és legalább 113-an voltak jelen ezen oldalról, de ha a mélyen t. ellenzéknek az azon oldalon levő néhány tagját ebbe a számhoz hozzáveszem, azt hiszem, nagyon megköszöltem, ha talán el nem értem volna is, a 120, 121, 122 számot. Kizárólag ezért s legkevésbé sem — hogy féltreírásra okot ne adjak — az enőki határozat utólagos igazolása végett, amire jogom nincs is és amire szükség sincsen, és kizárólag a saját érdekében és személyes kérdésben szóltam, magát a névjegyzéket pedig, hogy bárki is megnézhesse, a Ház asztalára ezenel leteszem. (Helyeslés jobboldal.)

Kubik Béla: Megjegyzni a saját reputációja érdekében, hogy az elnök az ő kérdésének, amelynek jogosultsága a házszabályokban el van ismervé s biztosítva van, nem tett eleget. Más pillanatban olvasta meg a tulajdonos ülő képviselőket mint Gajári s innen van a különbözet. A szavazás törvényes örmát csak itt lehet elérni, nem pedig asár a Házon kívül, akár privátbeszélgetések során. (Helyeslés a szélsőbalt oldalon.)

Gajári Géza: Féltreírt szavaim értelmeinek helyreigazítása címén kérek szót. Legelőször is közzétvenn tisztelet képviselőtársammal, hogy nyíltan is elismeri, hogy most már teljes meggyőződést szerzvévén arról, amit akkor jeleztem; (Féltreírások a szélsőbalt oldalon: Már akkor is elismertem!) koncedálja, hogy ő másik pillanatban olvasta meg a képviselő urakat és csak így áthatott elő közöttük

Aztán tudjátok-e, kiket ismertem még fel a csontfejek között? De hajoljatok közelebb, mert ezt már csak sugva mondom el nektek: atyámat és anyámat.

Szegények, oly keservesen néztek rám, mintha azt mondanák: „Nézd, hogy fáj fejünknek ez a játék!”

Igen, megismertem őket! Pedig már öt éve mult, hogy boldogult atyám öngyilkossággal vetett véget életének.

Anyám rövid időre rá szívbeltárlatlobban halt meg; a műveletlenek azt mondták, hogy bánatában megrepedt a szíve.

A faluban még most is azt sutogják, hogy apám azért lett öngyilkos, mert kétségbeesett jövőm felett, amikor harmadszor hoztak hozzá váltókat, melyeken az ő nevét én írhattam oda. Nem tudta kifizetni és meghalt.

Szegény szüleim! Az volt a hibájuk, hogy a nemes kultúra nem tudott a szívükbe olvadni és nem tudtak az erkölcsökön felülemelkedni. Mit tudták ök, hogy a jó és rossz csak előítélet, csak hazugság; — hogy nincs!

De nekem mégis fáj ez a koponyautógotés. Szerencsemre az idegen mesés gyorsasággal befejezte a játékokat; vesztettem.

Ujra megfogta karomat, szerelmesen végigcsuszattatja rajta kezét és én majd elszüedtem a nagy gyönyörűségtől. Mintha a távolból jönne, oly lágyan zengett a hangja, amikor így szólt:

— Nem volt ma szerencséje, uram! De remélem, hogy a legközelebb sikerülni fog a játékot megnyernie. Majd legközelebb! Tudja... amikor a saját koponyája is ott lesz a többi között... A viszontlátásra, uram!

Ezzel épp oly nesztelenül, mint ahogy belépett, az ajtó felé tartott és még egyszer meghajolva távozott.

differencia a szám tekintetében. Másodsor kijelentem, hogy a mint hangulatommal előbbi felszólalásom végén, hogy tisztán személyes kérdések tekintetében ezt az ügyet és a saját ügyemnek tartom s legkevésbé sem nyugodhatnám bele abba, hogy ez akár a Tiszai lex-szel hasonlatosan, akár az előző határozat reparációképpen legyen fel fogva. Tisztán az én személyes ügyem ez és mint ilyen voltam bátor felhozni, (Helyeslés a jobboldalon.)

(Az ujonc-javaslat.)

Thaly Ferenc: Vakmerőségnek tartja azt a lépést, hogy ezt a törvényjavaslatot napirendre mérték tűzni. A katonai létszámmelés magában nem jelenti a hadsereg erősödését, mert ennek párhuzamban kell haladnia a nemzet jólétével, mert különben megeshetik, hogy háború esetén nem lesz mit védeni. Nem szavaz meg egy ujoncot sem a közös hadseregnek, mert ez nem törődik semmit a nemzet jogaival, annak éltszükségeivel. Ez az oka, hogy a nemzetiségi kérdést nem tudjuk rendezni. A miniszterelnök azt állította, hogy a törvényekben az önálló magyar hadseregnek nyoma sincs.

Széli Kálmán miniszterelnök: Azt mondtam, hogy nem volt önálló hadsereg. Cíftálmam is Deákot.

Thaly Ferenc: Deák 61-ben mást mondott. A hadsereg egységét ma már mint postulatumot állítják fel, pedig 67-ben másképpen beszélt Kerkapoly. A német szolgálati nyelvet a hadseregben a felsőegységek gyakorlatilag indokolták. Abszurdum ez. Minden jog a nemzetelőli ered, s a nemzet nem adhatja vala jogait nyelvén megtagadására. A törvényhatóságok halomszámra küldték fel a feliratokat a katonai megterhelések ellen. A volt nemzeti párttól nem várta a közvélemény a javaslatot megszavazását. Apponyi, mint már a szabadlövőpárt tagja, ugy nyilatkozott, hogy a nemzetet megterhelni rekompenciáció nélkül nem szabad. Péleltek a kvótát s még a 67-es törvény végrehajtására sem mutatnak hajandóságot. A sok törvénytelenség s hazafiatlanság láttára szóló könyvtel bevallani, hogy a 49-es eseményeket tartja jogosultnak. (Zajos éljenzés és taps a szélsőbaloldalon.) A magyar nemzet segített megalapítani a Habsburg-ház trónját s megmentette azt nem egyszer. Ezért a hála, sio volo, sic jubeo"-féle elvek voltak. Eljött a tizenkettődik óra annak, hogy a „Viribus unis” napja felvirradjon. A hozzánk elhangzott tejedelmi nyilatkozatok, hogy: „A hadsereg egységét ne bántásák”, meg hogy: „Mindenesetre együtt maradjunk”, azt mutatják, hogy még mindig a régi nóta járja. A javaslatot nem fogadják el. (Zajos éljenzés és taps a szélsőbaloldalon.)

Báró Fejérvány Géza: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Már január 26-án vagy 28-ikán bátor voltam a t. Ház előtt felemlíteni azon indokokat...

Endrey Gyula: A javaslatot visszavonják!

Gabányi Miklós: Helyes, ideje is volna! (Mozgás a jobboldalon. Elnök csenget.)
Báró Fejérvány Géza:... azon indokokat, amelyekkel illetlen szükségessé tették ezen javaslat előterjesztését. Jeleztem ezen javaslat pénzbeli hatását is, jeleztem pedig egész precíze. amennyiben mondtam, hogy 1906-ig ennek a törvénynek a kihatása a rendes költségvetésben 20 millió, amelyből nem egészen 7 millió eszik Magyarországra.

Lovász Márton: Hát nem egy évre szól a törvény?

Báró Fejérvány Géza: A t. képviselő ur talán emlékszik még, — mert én nem kétekedem emlékezőtehetségemben, — hogy bátor voltam mult hód 26-ikán felemlíteni azt is, hogy igenis ezen törvényjavaslat most csak egy évre szól; de az ujonclétszám, az ujoncjutalek kiszámítása alkalmával mégis csak tekintettel kellett lenni arra, hogy minden feltételnek megfelelőnek, nemcsak egy évre, hanem a következő évek alatt is, hogy ne legyünk kénytelenek minduntalan más-más számokat kérni a törvényhozástól. Hát ha arra méltóztatik emlékezni, vegye a választ a tett kérdéseire. Azóta, hogy felszólaltam, az obstrukció üzletelére nagyon sok felszólalás történt (Mozgás a szélsőbaloldalon.) a Ház ezen részéről és foglalkoztak a kérdés katonai, pénzügyi és politikai oldalával. Mindenféle szemrehányásokkal, szenvedélyes kirohanásokkal illeltek engem...

Endrey Gyula: Méltó felbátorodással!

Báró Fejérvány Géza: Méltóztatnak látni, nagyon nyugodtan veitem, sőt Endrey t. képviselő ur felbátorodását szintén egészen nyugodtan veszem, hát ne méltóztatssék echauffrozni magát, kár érte, semmitféle befolyást én rám nem tesz. (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Endrey Gyula: Azzal tisztában vagyunk; javítatlan!

Báró Fejérvány Géza: A katonai oldalt illetőleg főleg Komáthy t. képviselő ur aki komolyan foglalkozott a dolgokkal és nemcsak deklamál, roppant nagy szorgalommal összekeresett bizonyos adatokat, amelyeket, ha hozám fordult volna, nagyon sokkal egyszerűbben és sokkal hamarabb kapott volna meg, de ezeket a számokat aztán céljának megfelelőleg össze-rész-csoportosította. De egészen véve egy pontban igazam van, amennyiben arra hivakozott, hogy hiszen az eddigi szükséglet az eddigi ujonclétszámról a delegációk előtt előterjesztett kimutatások szerint kikerült. Abban neki igazam van, amennyiben egész 1902-ig szám szerint és a papíron is igenis még mindig egy tizenhét főtől álló mutatkozott. De ez, t. képviselőház, volt az ujoncok kiutalása alkalmával a papíron. Október elsőjén, amidőn az ujoncok bevonultak, a be nem vonuló és betegek már hiányoztak, azonkívül mindjárt a bevonulás elsőjében, tudniillik az első hónap alatt a felvilvágászat és a keletkezés jogaim érvényesítése által igen nagy létszámhiány mutatkozott minden esztendőben és ezen létszámhiány a nyáron még nagyobb. Gondoskodnunk kellett tehát arról, hogy ezen hiány pótoljuk. Ezen hiány, amint bátor voltam már sokszor említeni, 13,000 főre rugott átlag; 13,000 főnyi hiánynak pótlásul megfelel 4900

ujonc évenként. Tehát az ujonclétszám felemelésénél már csak a hiányok pótlása miatt 4900 ujoncot kellett felvenni. De bátor voltam azt is hangsúlyozni, — ismétlem, ne méltóztatssék obstrukciónak venni, meg is igérem, hogy határozati javaslatot nem terjeszték elő. (Énnek derűtség a jobboldalon. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Nem fogadnók el ugy sem!) de magam sem fogadtam el, a többieket sem fogadtam el, hát nem akarok kivételt tenni. Hát a tarack- és hegyi-ütegek szervezésére szükséges ujoncöbblétről gondoskodnunk kellett és a haditengerészet számára szükséges ujoncöbblétről, amely szintén a delegációk előtt kérétt, és gondoskodni kellett a tábori tüzérség megfelelő szervezéséről, hogy t. i. elegendő ujonc legyen rendelkezésre, gondoskodni kellett továbbá azokról a formációkról, amelyek már a pénzügyi bizottságban és a deleáció-bizottságban felemlítettem, t. i. két vartüzér, egy vasuti zászlóalj és három vonatszázad ujoncszükségletének a fedezéséről. Ha ezeket a szükségleteket specifikálom, látjuk hogy az imént felemlített hiányok fedezésére kell 4900 ujonccal több, mint volt eddig. A tarack-, hegyi és tábori tüzérség számára szükségeltetik 9500, a haditengerészet számára 1320, a jelzett vartüzérségi vasuti zászlóalj és vonatszázadok számára 1230 és további könnyűtűzerekre azon legények számára, akik már két évig szolgáltak és akiknek családjaikban előfordult változások kívánatos teszük, hogy szabadságot kaphassanak és hogy ezekre való tekintettel méltányosabbak legyünk velük szemben, ilyen célokra még mindig marad 4850 fő, összesen tehát 21,900 a többlet, amelyet kérünk. Előállottak egyesek és azt mondták, hogy ime az első törvényjavaslatban, amelyet a honvédelmi miniszter előterjesztett, csak 20,000-et kértek, most pedig 21 900 ujoncot kérnek.

Gabányi Miklós: És besoroznak majd 40,000-et helyettük!

Báró Fejérvány Géza: Azt bizuk Gabányira, azt ő elintézi, majd ha miniszter lesz. (Derűtség a jobboldalon.) addig azonban legyen nyugodt, mi csak annyit sorozunk be, amennyit kapunk és amennyit kérünk. Ha neki más tapasztalatai vannak, ha más tapasztalatokat szerzett, amiről én nem tudok, adja elő azokat részletesen és igyekezzék a kormányt, a honvédelmi minisztert azért vád alá helyezni, mivel törvénytelenesen jart el. De addig, míg ezt nem bizonyítja, beszéhet, amit akar. (Derűtség a jobboldalon.) Hát az igaz, hogy először csak 20,000 póttartalékos kértünk és most 21,900 ujoncot kértünk. Ennek oka abban rejlik, hogy ezt a 20,000 póttartalékos igazán csak egy évre, oly tekintettel kértük, mert szeméink előtt lebegett az, hogy az ujoncjutalek felemlését feltétlenül kérni fogjuk a törvényhozástól úgy itt is, valamint Bécsben, és azt hittük, hogy a törvényhozások talán ideiglenesen szívesebben fogadják el ezt az egy évre való kérelmet. Miatán azonban láttuk; hogy a népképviselők szívesebben látják azt, hogy egyenesen, nyíltan előljárjunk és mondjuk meg, hogy ennyi és ennyi ujoncra van szükségünk, visszavontuk az első javaslatot.

Kubik Béla: Ezt őszinteséggel indokolják! Ez sem rossz!

Báró Fejérvány Géza: Mert némileg indokolt-nak láttuk azon kiadott jelszót, hogy szerzett jogok sértenek. Ez is csak kiadott jelszó volt, de ismervén a jelszavak hatását minálunk, jobbnak találtam ezeket a javaslatokat visszavonni és azokat ezekkel az új javaslatokkal pótolni, amelyekben a népképviselők amaz óhajátának, hogy egyenesen, nyíltan mondjuk meg, mennyi ujoncra van szükség, eleget tettünk.

Endrey Gyula: A népképviselők óhaja az, hogy ne emeltessek a létszám!

Báró Fejérvány Géza: Ha Endrey képviselő ur más nézetben van, méltóztatssék előadni, semmi kifogásom ellene.

Kubik Béla: Köszönjük!

Gabányi Miklós: Az ország szegénységéről is méltóztatssék gondoskodni!

Báró Fejérvány Géza: Majd beszéljek arról is, csak Gabányi képviselő és amit ő mondja — amiről én nem tudok semmit sem — kolléga uram (Derűtség a jobboldalon.) legyen egy kis türellemmel. Én hetek óta a legnagyobb türellemmel halgatom a leg-hibetlenebb dolgokat. (Énnek derűtség a jobboldalon.) hát méltóztatssék egy kis türellemmel lenni!

Gabányi Miklós: Háromnegyed óra alatt 57 közbeszólása volt a miniszter urnak. Én jegyeztem! Ez az a legnagyobb türelmem!

Báró Fejérvány Géza: Ami e törvényjavaslat katonai oldalát illeti, a szükséglet itt specifikálva adatolt elő. Abból kiderül, hogy csakugyan 21,900-al több ujoncra van szükségünk, amely többlet a mi számításunk szerint már elegendő hat-nyolc vagy tiz évre, hogy mennyire nem tudom, mert a jövő tükait nem ismerem. Hogy ez a létszámfeladás kikerül az ujoncok számára, méltóztatssék meggyőződni róla; a véderőbiztosítágnál ott vannak a kimutatások, amelyek évről-évre előterjesztettek az ujoncok eredményeiről. Azokból méltóztatik látni, hogy a jelenlegi ujoncjutalek felül Magyarországon évenként átlag 42,000 póttartalékos sorozatik be. Ebben a 42,000-ben vannak a jogaim alapján felmentettek is. Mi 21,900-at kértünk, ebből Magyarországra esik 9000 és kértünk 3000 honvédet, ez tehát összesen 12,000 a 42,000-ból. A 12,000 tehát kikerül, azt hiszem, ez tiszta dolog. Tehát az emberanyag, hogy egy mondjam, megvan és az egész kibővítés, hogy ezen törvényjavaslat alapján lenne és lesz több 12,000 ujonccal és kevesebb 12,000 póttartalékoskal.

Menjünk most át a törvény pénzügyi jelentőségére.

Kubik Béla: Most meghalljuk bebizonyítva, hogy nem kerül semmibe, mert azt mondta tegnap a miniszter ur. (Zaj a szélsőbaloldalon. Elnök csenget.)
Báró Fejérvány Géza: Köszönöm a közbeszólást! Hogy semmibe nem kerül, azt nem állítottam és nem is állíthatja senki, mert utójára, nagyon bőlesen

méltóztatik tudni, hogy még a halál sincs ingyen. (Derűtség.)

Kubik Béla: Be fogom bizonyítani állításomat! Báró Fejérvány Géza: Hát én azt állítottam, hogy végkhatásában Magyarországunk nem egészen hét millió koronájába fog kerülni.

Béthy Ákos: Hála istennek!

Báró Fejérvány Géza: És azt állítottam, igaz, csak közbeszóolag, hogy adóemelés ezért egy fillér senkire. (Nagy zaj a bal- és a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! a jobboldalon. Elnök csenget.) Hát az sem tesz ki, hogyha adóemelés nem lesz!

Endrey Gyula: Nem lehet emelni! A nadrágot is lehúzzák rólunk! (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Nincs hova emelni! (Zaj a jobboldalon.)

Elnök: Csendet kérek, t. képviselő urak!

Ugron Gábor: Az általános jövedelmi adót emelik!

Báró Fejérvány Géza: Hát mondom, a rendkívüli költségvetésben, mivel tüzéségi anyag beszerzéséről van szó, nagy pénzbe fog kerülni a dolog; (Mozgás a szélsőbaloldalon.) azt tudják az urak! A delegáció alkalmával már jelezve volt. De hogy mennyibe fog kerülni, azt most tölem hiába kérdezik. Mindaddig, amíg a rendszer, az anyag, az ügyek rendszere véglegesen megállapítva nincs, én nem nyilatkozhatom és nem nyilatkozhatok senkinek. (Mozgás a szélsőbaloldalon és felkiáltások: Ez nem a dolog pénzügyi oldala!) A dolog kibátásának pénzügyi eredményét egyáltalában nem tudom előzőszerint megmondani. (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Barta Odón: Majd a delegációban, zárt ajtók mögött, megmondják! (Ugy van! a szélsőbaloldalon. Mozgás a jobboldalon és felkiáltások: Tessék bemenni!)

Báró Fejérvány Géza: Tessék bemenni! Ott mindent megtudnak! A legnagyobb titkokat is! (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Elnök: Csendet kérek, t. képviselő urak.

Fapp Zoltán: Ott nem vagyunk kíváncsiak semmire, itt akarunk megtudni mindent!

Báró Fejérvány Géza: Bakonyi képviselő ur szintén a maga módja szerint csoportosította...

Bakonyi Samu: Természetes, hogy a magam módja szerint!

Báró Fejérvány Géza:... nem szemrehányás-képp mondom. Mindenkinek meg van engedve a maga módja szerint... (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Dicséretre várják!)

Fapp Zoltán: Elviseljük a szemrehányást.

Elnök: Csendet kérek, t. képviselő urak!

Báró Fejérvány Géza: Mondom. Bakonyi képviselő ur a maga módja szerint csoportosította, össze-

áhitotta a költségeket és azt mondja, hogy az arány, melyen a véderőre fordított költségek az állami összköltségekhez állanak, náunk a legnagyobb. Hát, bocsnátot kérek, ezek a számok nagyon türelmesek, valamint a papír is türelmes.

Artim Mihály: Vaamint a magyar nemzet is türelmes! (Ugy van! Igaz! a szélsőbaloldalon és a néppárt.)

Báró Fejérvány Géza! És a miniszter még türelmesebb! (Derűtség.) A rendszer, ami a különböző államokban divit, nem egyforma.

Kubik Béla: Itt a leggonoszabbak eggyike! (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Báró Fejérvány Géza: Az lehet! Azért, mert Kubik Béla nagyon sokszor közbeszólt, természetes, hogy fél a kormányt. (Derűtség a jobboldalon.) tehat lehetséges.

Endrey Gyula: Többet szót közebe a miniszter!

Báró Fejérvány Géza: Mert, t. képviselőház, más államokban nagyon sok olyan költség, amely nálunk a költségvetésben benne van, elesik; mint, teszem azt, Németországban a nyugdíjak egyáltalában nem szerepelnek, mert azoknak külön alapjuk van. Igen sok államban a tartományok a városok, a községek hozzájárulnak a kiadásokhoz és ezen költségek, amelyeket ezen összegek reprezentálnak, kifejezést sem nyerne az állami költségvetésben. Tehát egy kaptálára huzni ezeket a költségeket mind nem lehet. Hiszen majdnem lehetetlenség a dolgokat úgy összeállítani, hogy egész biztos képtenyútsion erőszben a költségvetés. Hanem én — ha méltóztatnak parancsolni — szolgálók más adatokkal, amelyek hivatalosak, teljesek, megbízhatók. (Halljuk! Halljuk!)

Endrey Gyula: A bécsi kabinétródából!

Báró Fejérvány Géza: Micsoda? Az Endrey ur irodájából nem kerültek ki; akkor nem lennének megbízhatók. Ha összehasonlítjuk az 1902-ik évi hadi kiadásokat az utolsó népszámlálási adatokkal, a következő képet kapjuk. (Halljuk! Halljuk!) Az összes katonai terhekbe esik minden egyes lakosra Franciaországban 25,9 korona. Németországban 18,4 korona, Olaszországban 10,7 korona, Oroszországban 8,4 korona, Ausztria-Magyarországban 9,6 korona. Ebből méltóztatnak látni, hogy Oroszországot kivéve, nálunk esik a legkisebb összeg egy lakosra.

Gabányi Miklós: Én Tamás vagyok benne! (Zaj.)

Báró Fejérvány Géza: Ha nem hiszik, nem tehetek róla. En a hivatalos adatokat adom, de kötelelességszerűen. (Élénk helyeslés jobbról.) Nézzük meg most a veradó nagyságát és vizsgáljuk, hogyan viszonylik az ujoncjutalek a lakosság számához. Franciaországban az ujoncjutalek évenként 230,000, amiből por mille esik 6, Németországban az ujoncjutalek 269,000, amiből por mille esik 4,8, Olaszországban az ujoncjutalek 99,000, amiből por mille esik 3, Oroszországban az ujoncjutalek 335,000, amiből por mille esik 2,5. Csak úgy mellesleg említem tel, hogy Oroszországban egy kiadásokra nézve, mint pedig az ujoncjutalakra nézve az arány sokkal kedvezőbbnek mutatkozik, még pedig azért, mert ott nem szorultak az egész lakosság igénybevétele, amennyiben ott 129 millió a lakosok száma. Ezekkel szemben nálunk, beleértve a két honvédséget is, az ujoncjutalek 120,000, amiből por mille esik a lakosra 2,7. A most proponált ujoncjutalek feleme-

következtében ez annyiban változik meg, hogy pro mille lesz 2-8. Oroszországot kivéve tehát még mindig nálunk a legalacsonyabb az arány.

Néztek már most a tényleges békelétszámot és hasonlítsuk azt össze szintén az összalakosság számával. Franciaországban a békelétszám 563.000. amiből pro mille esik 14; Németországban a békelétszám 578.000. amiből pro mille esik 10. Oroszországban 1.190.000 a békelétszám, vagyis 9 százalék. Olaszországban 265.000 a békelétszám, vagyis 8 százalék. minálunk 347.000 a békelétszám, vagyis 7-8 százalék. Ha telemeljük most a Ház asztalán levő törvényjavaslat következőket az unjonjaleköt, akkor 9 százalék lesz nálunk a békelétszám, vagyis éppen annyi, mint Oroszországban. (Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon.)

Barta Ödön: Eppen ahhoz hasonlítunk. (Egy hang a szélsőbaloldalon: Olyanok is vagyunk!)

Eitner Zsigmond: Az állapotok muszka állapotok!

Báró Fejérváry Géza: Ezt már egy párszor hangulyoztam és ha Barta Ödön t. képviselőtársam kívánja még sokszor fogom hangulyozni vele szemben, mert elterjedni méltóztatik nagyon bölcsen éppen a számokat. (Mozgás a szélsőbaloldalon.)

Barta Ödön: Majd az én számatam méltóztatásuk kontrollálni és azután beszélni ferdítésről!

Báró Fejérváry Géza: Meglesz az is! Azt méltóztatnak mondani, nevezetesen Beöthy Ákos t. képviselőtársam — sajnalom, hogy nincs itt — (Beöthy Ákos a terembe lép. Eljénzés a bal- és szélsőbaloldalon.) Eljen vele egyetemben Zichy Jenő is! (Élénk éljénzés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Papp Zoltán: Ezenzi a kuruokot!

Báró Fejérváry Géza: Azt méltóztatnak mondani, hogy Észak-Amerika nem hogy nagybatalom, de világhatalom pedig serege jóformán nincs. Hogy honnan vette a t. képviselő ur ezt az adatot, azt nem tudom. Arra emlékszem, hogy 1896-ban amidőn a népfőlkérésről szóló törvényjavaslatot tárgyaltuk, a t. képviselő ur felhozta a görög hitregéből azt a bizonyos Danaidák hordaját, amely tudvalevőleg feneketlen és azt mondta, hogy „a miniszter ur innen meríti tudományát“

Beöthy Ákos: A miniszter ur állításának sincsen teke! (Ugy van! baltól.)

Báró Fejérváry Géza: Ugy látszik, hogy a t. képviselő ur arra vonatkozó tudományát, hogy Amerikában mi történik, hasonlóképpen a Danaidák hordájából szedte ki. (Ugy van! jobbjelől.) Hogy Amerikában nem történik semmi az nagy tévedés. Amerikában 1901-ben tehát a háboru után és a háboru tapasztalatai alapján reformtörvényvel újraszerveztetett a hadsereg és a véderő megküszereződött.

Beöthy Ákos: Száz ezer főnyi sem lesz!

Endrey Gyula: Menni pro mille? (Mozgás és zaj a bal- és szélsőbaloldalon.)

Elnök: (Csenget.) Csendet kérek!

Báró Fejérváry Géza: Az amerikai viszonyok némileg mások, mint a miénk.

Babó Mihály: Mennyi a létszám és mennyi pro millét hoz ki belőle, ez a kérdés. (Zaj.) Azt nem küldték meg Bécsből a miniszter urnak! (Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbjelől.)

Báró Fejérváry Géza: Ha abban a helyzetben lesz a képviselő ur, hogy megkövetelheti az adatokat, akkor önnek is meg fogják küldeni. (Mozgás és zaj a bal- és szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbjelől.) Hogy ismét visszatérjek Bakonyi Samu t. képviselő ur állítására és arra a kérdésre hogy mennyiben nehéz e tekintetben tiszta képet nyújtani, méltóztatnék tekintetbe venni, hogy az összes hadiköltség Amerikában, (Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon.) — a tengerészettől eltekintve, amely nagy, sokkal nagyobb mint a szárazföldi haderő. — tehát csak a szárazföldi erőt véve 784 millió korona, az összes áltami kiadások pedig 2850 millió koronára rúgnak, tehát ennek éppen egyharmada fordítatik ott hadköltségre.

Beöthy Ákos: De csak a háboru alatt volt így! Ez nem állandó!

Báró Fejérváry Géza: Állandóan szerveztetett, reformáltot így a hadsereg.

És itt csakis a szárazföldi sereg van kimutatva. A haditengerészetet nincs kimutatva. Mindezzel csak arra akarok utalni, hogy nem megbízhatók ezek a számok; mert utólagre hogy Amerika összes kiadásából egy harmadot fordítana a véderőre, azt én magam sem hiszem el. Csak azt akartam demonstrálni, hogy ezek a kiszámítások nagyok vaguonok és bizonytalan alapon nyugszanak. A pénzügyi oldalát a kérdésnek tehát, amennyire lehet, kimutattam a t. Háznak és azt hiszem kimutattam azt is, hogy ha elfogadják a törvényhozás a betérjesztett javaslatot, még akkor is a mi kiadásaink aránylag a legkisebbek lesznek; aránylag mondok. Mindig asszal jönnek a képviselő urak, először, hogy a népet aze állítják mint koldust, ami abszolút nem áll... (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: De bizony ugy van!)

Thaly Kálmán: Bizony kodus az! Kivándorol Vasmegeyből is! Még a miniszterelnök ur kérésze is kiment!

Báró Fejérváry Géza: Másodszor, bocsnát a kifejezésért, azon nyugalmnak a képviselő urak hogy a törvényjavaslat indoklásában azt mondta volna a miniszter, hogy a teherviselési képesség jelentékevény emelkedett. Igenis, mondtam ezt, csak hogy nem abban az értelemben, amelyben önkök mindig fölhozák. Mert szöröl-szóra ezt mondtam: „Tekintettel arra, hogy az 1900. évi december 31-ikén fogantatott népszámlálás adatai és az unjonáltások eredményei szerint ugy a magyar korona országainak, mint az ő felsőige uralkodása alatt álló többi királyságok és országoknak teherviselési képessége is jelentékevény emelkedett“. Tehát az unjonok kiállítására vonatkozott ez a kijelentés, nem pedig a pénzügyi oldalra.

Eitner Zsigmond: Tehát beismeri, hogy a teherviselési képesség nem emelkedett.

Báró Fejérváry Géza: Hát mikor mondtam,

hogy emelkedett? De, ha az állam jelenlegi jövedelméből kikerül ez a költség és hogyha azért egy filerényi adomelés nem lesz, akkor, azt hiszem, elviselehetetlen teherrel nem lehet szólni; csak súlyos teherrel. Igenis, magam is mondtam hogy súlyos; de elviselehetetlen teherrel szólni abszolút nem lehet. (Helyeslés jobbjelől.) Nagy mozgás a szélsőbaloldalon.) Meltóztatnak a kérdésnek politikai oldalát is nagyon feszegetni, és pedig az ellenzék részéről folytonosan nemzeti követelményekről beszélnek. (Zaj. Halljuk! Halljuk! jobbjelől.)

Papp Zoltán: A nemzet követeli azokat, t. miniszter ur! (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon. Zaj.)

Báró Fejérváry Géza: Várok, míg lecsillaputak a kedélyek, majd azután tovább beszélek. Ne méltóztatssanak jelengeregni magukat. Maradjunk csendesen. (Halljuk! Halljuk! jobbjelől.) Hát én erre nézve — azt hiszem 28-ikán — azt mondtam: a sokat hangoztatott nemzeti követelmények elől a hadügyi kormányzat nem zárkózott el soha és nem zárkózik el ma sem, addig a határig, amig azok nem vezetnek a közös hadsereg törvényes egységének a megbontására. Ez a hadügyi kormányzat álláspontja.

Gróf Zichy Jenő: Neszze semmi, fogd meg jól! (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Hol van a határ? Zaj. Énök csenget.)

Báró Fejérváry Géza: Gróf Zichy Jenő t. képviselő ur eddig más nézetet volt, most pár hét óta megváltozott.

Gróf Zichy Jenő: Ezekkel az ígéretekkel szemben, bocsnatot kérek mindig ezt valótam.

Báró Fejérváry Géza: A nemzeti követelmények érvényesülésére és a közös hadseregben divó és szabályos német nyelv használatára nézve azt hiszem, senki precízebben, jobban és megfélelőbben nem válaszolhat, mint tette azt boldogult idősb gróf Andrássy Gyula 1889. április 5-én a főrendiházi bizottságban tartott beszédében, amely, fájdalom, hatyudala volt.

Bakonyi Samu: Előbb paritásról beszélt, ami ott nincs!

Báró Fejérváry Géza: Én azt hiszem, a t. Házban nincs senki, aki idősebb gróf Andrássy Gyula életvilágát, működését ismeri és azt állithatná vagy merné állítani, hogy nem lett volna egyike a legelső hazafiaknak. (Igaz! Ugy van! a jobb- és baloldalon.)

Macarasz József: Ebben a tekintetben nem!

Báró Fejérváry Géza: Meg kell hajolni nagy tehetésge előtt, meg kell hajolni nagy hazafisága előtt. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon. Zaj a szélsőbaloldalon.)

Endrey Gyula: Ő is nagyot bottolt főrendiházi beszédében!

Thaly Kálmán: Ne tessék elfelejteni, hogy fel akarták akasztani az aróképt fel is akasztották.

Báró Fejérváry Géza: Nagyon üdvös volna, ha megfélelő uton eszeleventenék emléket a nemzetben is. Önkök mindig a nemzet nevében beszélnek, hát én is beszéllek a nemzet nevében (Halljuk! Halljuk! a jobb- és baloldalon.) Azt a beszédet megint fel kell eleveníteni és meg vagyok róla győződve, hogy akkor nagyon kevés t. választó lesz, aki lelül és önkök deklamációjának! (Derűtség a jobb- és baloldalon. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Meg kell próbálni!)

Thaly Kálmán: Ezzel nem megy Temesvárra!

Báró Fejérváry Géza: De megyek.

Thaly Kálmán: De nem minden választókerület Temesvár. (Jó!) Debreczenben! (Nagy zaj és közbeskiáltások a szélsőbaloldalon.)

Elnök: Csendet kérek.

Papp Zoltán: Nem maradjunk adósek!

Lengyel Zoltán: Rendre kellene utasítani a minisztert, ne mondjon olyanokat.

Elnök: Csendet kérek, t. képviselőkhöz! Arra nézve, hogy kit utasítsak rendre, nem fogadhatok el semmiféle utasítást.

Báró Fejérváry Géza: Rakovszky István t. képviselő ur oly vádakkal illette a kormányt és a szabadélvüpartot, amelyeket nem hagyhatok megjegyzés nélkül. A kormánynak és a szabadélvüpartnak szemere lobbantotta, hogy a nép érdekét semmibe sem veszi, (Igaz! Ugy van! a bal- és a szélsőbaloldalon.) hogy a hadsereget a választások alkalmával nyomorult szerepre kárhoztatja, hogy (Igaz! Ugy van! a bal- és a szélsőbaloldalon) sehól a világon nincs, hogy egy és ugyanazon párt 36 évtendeig a hatalom van.

Endrey Gyula: Éleg csapás a nemzetre!

Báró Fejérváry Géza: Én azt hiszem, t. képviselő urak, hogy a mi államérőnk nagyon jól és nagyon helyesen eszeledtek amidőn azon voltak, hogy állandón maradjon egy párt a hatalom élén, (Derűtség a szélsőbaloldalon) amely nem ugyan deklamációt, (Zaj. Halljuk! Halljuk!) nem nagy szavakkal e kötelelőszérűleg szívén hordja az országot, a nemzet érdekét. (Helyeslés jobbjelől.) Zaj a szélsőbaloldalon.) A parlamentis rendszer min alapul? (Egy hang balfelől: A landó miniszterrel! Derűtség.) A parlamentis rendszer nemcsak minálunk, de a világ minden országában azon alapszik, hogy a többség kormányoz. (Zaj.) Méltóztatssanak azon lenni (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Ide kommandoztát!) — nem kommandoztátok sehová, ide sem — de méltóztatssanak azon lenni, hogy a nemzet állása azt, hogy önköknek (A néppártta mutatta) vagy önköknek (A szélsőbaloldala mutatta) van igazunk! De eddigelő hiu volt minden erőlködésük és hiu is marad. (Helyeslés jobbjelől.) Nagy zaj a szélsőbaloldalon.) Méltóztatssanak engem tényekkel megoatolni, de addig, míg csak beszélnek, hiába. (Zaj.)

Elnök: (Csenget.) Csendet kérek!

Báró Fejérváry Géza: A t. ellenzék, főleg a 48-as és függetlenségi párt mindkét árnayata — (Egy hang jobbjelől: Van árnayai?) Van árnayak! (Derűtség.) — a legkíméletlenebb, legszervezősebb módon kikel a tárgyalás folyama alatt a király ő fel-

sege és a dinasztia ellen, a hadsereg és a honvédség ellen, (Zaj a szélsőbaloldalon) gyanusítja a szabadélvüpartot és a kormányt, tamadja a volt nemzetipártot azért, mert bejött a szabadélvüpartba... (Zaj.)

Endrey Gyula: Elég baj az maguknak!

Báró Fejérváry Géza: ... és legnagyobbérszt ennek bizonyítására valótanságokat hoznak fel. (Mozgás a szélsőbaloldalon.) Igenis, valótanságokat! Azért tartottam szükségesnek ma szót kérni, hogy a hosszasan tartó, folyton-folyvást felhozott valótanságokat, melyek szóval és a sajtóban terjesztettek, legalább részben helyreállítsam (Helyeslés jobbjelől.) Zaj a szélsőbaloldalon.) s hogy a népet ilyképben bolondná ne tartssák. Ha kívánják, egy kis szemelvényvnyel szolgálók. (Halljuk! Halljuk!) Ott van Kovács Gyula képviselő ur, aki azt mondta, hogy a magyar katona, ha szölgál, nem tekint magát magyarnak, hanem tekint magát az osztrák császár katonájának.

Kubik Béla: Ugy van!

Báró Fejérváry Géza: Ez így van? Mondja meg csak a t. képviselő ur ezt annak a bakának vagy huszárnak, majd meglátja, hogy az immunitásra való tekintet nélkül mit kap. (Nagy derűtség.) Uray Imre t. képviselő ur... (Halljuk! Halljuk!)

Lengyel Zoltán: Uray sem beszélt, Kovács sem beszélt!

Báró Fejérváry Géza: Uray képviselő ur december 12-én — nem voltam itt, tehát nem hallottam, de később lapozgattam a naplónak és ott találtam — ezt mondja: ... (Egy hang a szélsőbaloldalon: Tanulmányozta?) Igenis, tanulmányozom, ha kell; ha nem kell, bizony nem nagyon szoktam foglalkozni csekkel a beszédekkel, okosabb dolgom is van. (Derűtség.) Tehát azt mondja Uray képviselő ur — a hatás kedvéért természetesen, — hogy (olvassa): „Azt a kapót, azt a kétéjújasos zászlót, nem lehetne alkalmazni sehol másutt.“ Hát bocsnatot kérek, méltó egy képviselőhöz ilyeneket mondani? Erről a zászlóról, amely két-harmadéi század óta jelelvnyül szolgál... (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Endrey Gyula: En is rágázolok!

Báró Fejérváry Géza: ... amely alatt száz-meg száz ezer becüleles magyar ember tisztességesen szolgál és ontotta vért királvári és hazáért. (Szünni nem akaró általános zaj. Elnök folyton csenget.) Itt van Papp Zoltán képviselő ur... (Halljuk! Halljuk! Szünni nem akaró zaj.)

Elnök: (Csenget.) Csendet kérek!

Báró Fejérváry Géza: Engem sarokba nem szorítanak. (Szünni nem akaró általános zaj.)

Elnök: (Csenget.) T. képviselőkhöz! Magam sem vagyok képes meg a szónokot sem megérteni; kérem a képviselő urakat, méltóztatssék csendben lenni és a miniszter urat meghallgatni. Így nem lehet a tanácskozást folytatni!

Báró Fejérváry Géza: Papp Zoltán képviselő ur elbeszélte a Háznak, hogy egy Udvarnok nevű ezredes Erdélyben a Kossuth-kutból nem akart több vizet inni. Hivatalosan van konstátva, hogy Udvarnok ezredes soha életében Erdélyben nem volt, tehát ez valótanság. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.) Ez nem tetszik az uraknak, de nekem hétékig halgatnom kell ezeket a valótanságokat! Azután itt van Barabás Béla t. képviselő ur. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Az sem beszélt!) Sajnálom, hogy nincs itt, aki a dinasztia ellen minden alkalommal... (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Elnök: (Csenget.) Csendet kérek!

Báró Fejérváry Géza: ... olyan módon kikel, hogy az abszolút lehetetlen. Ennek tapolnak önkök, ezt nevezik hazafiságnak? (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Hentaller Lajos: Annak tapsolunk, akinek tesszik! Semmi köze hozzá! (Nagy zaj.)

Endrey Gyula: Barabásnak tapsolunk! Hogyne! Mert a lelkünkben beszélt! (Folytonos zaj.)

Báró Fejérváry Géza: Itt van tesszem Kapocsffy t. képviselő ur — sajnalom, ő nincs jelen, — azt mondja hogy az egyéves önkéntes ablakosságra és nem tudom, mire alkalmaztatik. Nem igaz, hivatalosan konstátaltott. (Nagy zaj.) Az egész dolog, ami történt, az, hogy az egyévi önkéntesi tanterem berendezését a paranosmok maga végezte és lekerfte az egyéves önkénteseket, hogy segítsenek neki. (Mozgás és derűtség a szélsőbaloldalon.) Az volt a szándék, demonstrálni, hogy heyletelül járunk el az egyéves önkéntesekkel szemben. Ez sem igaz. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Elnök: (Csenget.) Csendet kérek!

Báró Fejérváry Géza: ... olyan módon kikel, hogy az abszolút lehetetlen. Ennek tapolnak önkök, ezt nevezik hazafiságnak? (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Hentaller Lajos: Annak tapsolunk, akinek tesszik! Semmi köze hozzá! (Nagy zaj.)

Endrey Gyula: Barabásnak tapsolunk! Hogyne! Mert a lelkünkben beszélt! (Folytonos zaj.)

Báró Fejérváry Géza: Itt van tesszem Kapocsffy t. képviselő ur — sajnalom, ő nincs jelen, — azt mondja hogy az egyéves önkéntes ablakosságra és nem tudom, mire alkalmaztatik. Nem igaz, hivatalosan konstátaltott. (Nagy zaj.) Az egész dolog, ami történt, az, hogy az egyévi önkéntesi tanterem berendezését a paranosmok maga végezte és lekerfte az egyéves önkénteseket, hogy segítsenek neki. (Mozgás és derűtség a szélsőbaloldalon.) Az volt a szándék, demonstrálni, hogy heyletelül járunk el az egyéves önkéntesekkel szemben. Ez sem igaz. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

(A nagy vihar.)

Lengyel Zoltán: Tessék az én nagyváradi esetemet is megoatolni! (Nagy zaj és felkiáltások jobbjelől.) Halljuk! Halljuk!) Az Aulich-esetet is tessék megoatolni! (Nagy zaj és felkiáltások a jobboldalon: Rendre! Rendre!)

Báró Fejérváry Géza: Hazudott, hazudott, hazudott Lengyel Zoltán képviselő ur. (Percekig tartó ki-kütorő zaj és nyugtalanság a szélsőbaloldalon. Folytonos felkiáltások: Rendre! Rendre! Ki veie!)

Endrey Gyula: Nem beszél tovább a miniszter! Itt nem tűrik, hogy azt mondja egy képviselőre, hogy hazudott. (Orási zaj és nyugtalanság. Elnök folytonosan csenget.)

Molnár Jenő: Disznóság, hogy a miniszter azt mondja hogy hazudott! (A terem közepére lép. A képviselő a jobb- és a szélsőbaloldali seregesen a terem közepére töduának. Szünni nem akaró nagy zaj és nyugtalanság.)

Elnök: (Ísmétellen csenget.) Csendet kérek, t. képviselőkhöz!

Endrey Gyula: Azt mondta a miniszter: Lengyel Zoltán hazudott, hazudott, hazudott! (Nagy zaj és nyugtalanság a Ház minden oldalán.)

Horváth Gyula: Tessék rendteruasítani a miniszter! Addig nem tárgyalunk! (Nagy zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Rendre! Rendre!)

Elnök: (Ísmétellen csenget.) Csendet kérek, t. képviselőkhöz! (Folytonos nagy zaj és nyugtalanság.)

Kérem, méltóztassanak helyeiket elfoglalni. (Nagy zaj és nyugtalanság a szélsőbaloldalon. Zajos felkiáltások: Rendel! Elénk felkiáltások a jobboldalon: Halljuk az elnököt! Polytotonosan tartó nagy zaj. Felkiáltások: Halljuk az elnököt! Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Nem hallgatunk! Kérjen bocsánatot itt a nyitl ülésben, addig nem tárgyalunk! Elnök folytatosan esenget. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Tessék itt bocsánatot kérni! Felkiáltások a jobboldalon: Halljuk az elnököt! Egy hang a szélsőbaloldalon: Zárt ülést fogunk kérni! Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Nem kell zárt ülés! Itt kérjen bocsánatot!)

Sakonyi Samu: Egy sértő szó nem hangzott el az egész vitában soha a mi részünkről! (Polytotonosan tartó nagy zaj a bal- és a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Utasítsa rendre az elnök, kérjen bocsánatot! Polytotonos zaj. Elnök esenget. Felkiáltások a jobboldalon és a néppárton: Halljuk! Halljuk az elnököt!)

Kubik Béla: Nekik lehet minden disznóságot mondani, ezt nem törjük! (Polytotonos, hosszantartó zaj.)

Elnök (esenget): T. képviselőház! Amint minden oldalról értesülök, a miniszter ur beszéde közben egy képviselővel szemben egy kifejezést használt, amely kifejezést a miniszter urat rendre kell utasítanom. (Zajos felkiáltások a szélsőbaloldalon: Ez nem elég, tessék neki bocsánatot kérni! Nagy zaj és felkiáltások a jobboldalon: Halljuk! Halljuk!)

Justh Gyula: Ezt nem törjük; tessék bocsánatot kérni! (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Igaz! Ugy van! Addig itt nem beszél, amíg bocsánatot nem kér! Ez nem parlamentbe való! Ilyet nem törünk, menjen a kaszárnyába! Polytotonos zaj.)

Báró Fejérváry Géza: T. Ház! Tisztelettel meghajlom az elnöki rendretartás előtt és minden tartózkodás nélkül kijelentem, hogy a magam részéről sajnálom, hogy ez a kifejezés kicsuszott a számon. (Elnök helyeslés a jobboldalon. Polytotonosan tartó zaj a néppárton és a szélsőbaloldalon.)

Elnök: T. képviselőház! Az elnöki hatalmat mindenkiel szemben egyörműen kívánom gyakorolni. (Általános helyeslés.) De a jutassanak engem abba a helyzetbe, hogy azt képes is legyen gyakorolni. Ha a nagy zajban nem hallom a szónokot, lehetetlen a házszabályokat alkalmazni. (Általános, élénk helyeslés. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Halljuk a minisztert! Mit mondott az előbb!)

Báró Fejérváry Géza: Én egyebet nem mondtam. t. Ház, mint azt, hogy először meghajlom a t. elnök ur figyelemzetése és rendretartása előtt. (Általános helyeslés.) Másodszor sajnálom, hogy ilyen erős kifejezést használtam. (Általános helyeslés. Zajos éljenzés és taps a jobboldalon. Felkiáltások: Ez a török eljárást! Ezt tessék követni odaát! Csak önk is így csinálnak! Ez a korrekt! Ez a nobilis!) De, t. Ház, erre az ügyre vonatkozólag kénytelen vagyok kijelenteni, hogy amint a t. képviselő ur, aki akkor mint egyéves önkéntes a 37-ik ezrednél szolgált és aki nemcsak itt a t. Ház előtt, hanem az egész ország színe előtt két későbbi tábornokot, Könyös és Aulich akkori ezredeseket pengellergye akart állítani, — amit ő erre nézve felhozott — én hivatalosan megvizsgáltam a dolgot és állítom a hivatalos akták alapján, hogy ez valóban. (Nagy zaj és helyeslés a jobboldalon.)

Gróf Hadik János: No tessék! Most tessék beszélni! (Nagy zaj és felkiáltások a jobboldalon: Tessék bocsánatot kérni!)

Babó Mihály: Lengyel ki volt-e halgatva? (Polytotonos zaj.)

Somsey László: Mondjon igazat!

Lengyel Zoltán: Minden szó igaz és fönttartom. (Helyeslés a szélsőbaloldalon. Nagy zaj a jobboldalon.) Azt nem lehet hivatalos iratokkal meg nem történni! (Nagy zaj és felkiáltások a jobboldalon: Nem kell másként beszélni!) Nem volt ott a miniszter ur!

Báró Fejérváry Géza: Itt van Marjay Péter t. képviselő ur felszólalása. Igaz, hogy a képviselő ur azután négysemzőköt azt mondta nekem, hogy ezt egy lapból, a *Debreczenből* vette volna ki, de mielőtt itt vádalkot méltóztatnak előlállni, legyenek kegyesek legalább meggyőződni vajjon igaz-e amit a lapok állítanak, vagy sem? (Helyeslés jobbfelől.) Mert méltóztatnak kegyesen emlékezni, hogy én már egyszer annak az igénytelen nézetemnek adtam kifejezést, hogy lapok hírei 99%-ukban nem igazak. (Élénk derűtlenség.) Itt is megint ilyen hírről állunk szemben. (Zaj. Elnök esenget.) Azt mondja (olvassza): „Ó felsége ötvenceszentes ürralkodásának emlékére az alisztek kaptak egy-egy emléklapot, amelyen az urakodó és az ezredutaljonos névén kívül szöveg is volt. A szöveg is így hangzik: „Ti főlelmest nem ismerő harcosok legyetek és küzdjétek továbbra is kitartással az osztrák haza dióségére.“ Hát nem igaz! (Felkiáltások a jobboldalon. No tessék!) Azt talán csak szabad mondani. (Derűtlenség.) Itt van a lap, amely akkor az aliszteknek adott, méltóztassék bárkinnek betekinteni és meggyőződni arról, hogy nem igaz. (Hosszantartó élénk tetszés a jobboldalon.)

Kubik Béla: A Ház asztalára kérjük letenni!

Báró Fejérváry Géza: Kérem, szívesen! Tessék, ez titok sohasem volt. (Halljuk! Halljuk!) Itt van t. gróf Zichy Jenő, (Éljenzés a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.) aki legalább is minden második évben cseréli az álláspontját. (Derűtlenség.) Most gratulálok neki, hogy Barabás Bélával egy párton van.

Andrey Gyula: A nemzet is gratulál neki!
Báró Fejérváry Géza: Helyes! A t. képviselő ur nagyon konzervens volt! 1889-ben talán méltóztattak emlékezni, épp oly ünnepélyességgel rosszalta az akkori javaslatokat, mint mostan és épp oly ünnepélyességgel lépett ki. (Zaj.) Hát én akkor mondtam

a t. gróf urnak (Halljuk! Halljuk!), hogy egész fölépése és eljárása nagyon sublime volt, hanem du sublime au ridicule cela n'est qu'un pas! Ugyanazt mondom neki most is, mert én is következtetés maradó. (Élénk tetszés és helyeslés a jobboldalon és a közepén.) Hogyha látjuk ezeket a fegyvereket, amelyekkel az urak harcolnak csak méltóztatik megengedni, hogy azon kerést intézzem önközbe, ne méltóztassanak ilyen fegyverekkel harcolni. (Élénk tetszés és helyeslés a jobboldalon. Mozgás a szélsőbaloldalon.) Méltóztassék nemcsak fegyverekkel harcolni (Zaj a szélsőbaloldalon.) amint azt többen tették azon párt részéről, — köszönetet fogadom és köszönettel elismerem, — de a párt nagy zöme ilyen fegyverekkel küzd. (Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon.) És ez nem helyes. Lehetetlen, hogy a becsületes magyar nép s éppen a magyar faj ne lássa az uraknak ezen fellépését, és nem lehet, hogy meg ne utálja fellépésüket. (Nagy zaj és ellentmondások a szélsőbaloldalon.) En nagyon kérem önöket, hogy akkor, amikor a haza védelméről van szó, ne méltóztassanak feltételeket szabni. (Nagy zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Ellenértékét körünk!)

Micsoda ellenértéket? Nemzeti irányban tenni, amit lehet, hogy fel ne bomoljék a hadsereg egysége: ez ugyanis kötelességünk s amugy is teszünk mindent, mi lehetséges. De ne méltóztassék tovább menni, ne méltóztassék lehetetlen dolgokat követelni. Méltóztassék egy percet gondolkodni! (Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon.) T. Ház! Előltém van egy csomó határozati javaslat.

Visszat! Soma: Lesz még több is!
Báró Fejérváry Géza: Elhiszem. Örülök fogok, amennyiben ezt a részt most abszolválom, amennyiben kijelenthetem, hogy azon sa nos helyzetben vagyok, hogy egyiket sem fogadhatom el. (Mozgás a szélsőbaloldalon.)

Visszat! Soma: A Komjáthyét sem, amely költségkimutatást kér?

Báró Fejérváry Géza: Minden, csak félig-meddig helyes vagy méltányos követelésnek igyekezni fogok érvényt szerezni. De méltatlan vagy helytelen, vagy pláne olyan követelésnek, amelyek többnyire — törvényellenesek, én a magam részéről helyt nem adok soha. (Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon.) Hát én, t. képviselőház, nagyon kérem önöket, ne méltóztassanak olyan kiméltélességgel mindenek nekl-menni. A magyar szentnek és sérthetetlenek tartotta mindenkor a koronát. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) És kérem mentelmi jog ide, mentelmi jog oda, amit itten mondanak, még sokkal nagyobb súly, mintha kint mondanák. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Ne méltóztassék olyant mondani, ami a nép illúzióiból elvesz valamit, ellenkezőleg, a népek tudnia kell, valamint tudja is, hogy mi a király, valamint hogy mi a királyserítés. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) És a sereg főlelmest fövel jog mindenkoron telépni, akármit mondanak. (Zaj a szélsőbaloldalon.) mert becsületes törökvésének és kötelességérzetének kötelessége teljesítésének tudatában van és azt le nem rántják onnan, akármit mondanak. (Zaj a szélsőbaloldalon.) A kormánynak pedig kötelessége az ország, a nemzet, a dinasztia érdekében egyaránt gondoskodni a véderőről, gondoskodni arról...

Horváth Gyula: Ki támadott meg bennünket? (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Báró Fejérváry Géza: Hiszen Horváth Gyula ugy sem számít! (Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Elnök esenget. Felkiáltások a jobboldalon: Halljuk! Halljuk!)

Kubik Béla: Engedelmet kérek, ilyen még sem lehet mondani, hogy egy képviselő nem számít. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Ellenmondás a jobboldalon.) Szeretném tudni, mit mondanának önk ahhoz, ha mi azt mondanák, megnevezve önöket, hogy nem számítanak. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Kubinyi Géza: Hányszor mondják! (Nagy zaj.)
Báró Fejérváry Géza: Rossz lélek vagyok.

Elnök: Ne méltóztassék konverzációk által a szónokot zavarni. (Nagy zaj.)

Horváth Gyula: Mint magyar ember többet számítok, mint a miniszter ur. Különb magyarnak tartom magamat. (Nagy zaj a jobb- és a szélsőbaloldalon.)

Elnök: Olyan zajongás van, hogy a szónokot sem értem és még kevésbé vagyok képes konstatálni, mit mondanak az egyes közbeszóló képviselő urak. Kérem, méltóztassanak a Ház minden oldalán csendben lenni és a szónokot nem zavarni. (Helyeslés.)

Kubik Béla: Ilyenre ne zavarjuk a szónokot? Ez nem megy. Ez nem igazság! Az uraknak onnan minden szabad. (Helyeslés a szélsőbaloldalon. Zaj. Ellenmondás a jobboldalon.)

Szatmári Mór: Ilyen hangon mi nem beszélünk soha!

Kubik Béla: Nem fogjuk magunkat terrorizálni hagyni!

Báró Fejérváry Géza: Azzal zárom be...

Kubik Béla: Tessék megmondani, miért nem számít az a képviselő! (Nagy zaj a jobb- és a szélsőbaloldalon.)

Báró Fejérváry Géza: Értjük meg egymást. Hát a t. képviselő ur részéről sohasem mondatott az, hogy ez a párt egyáltalában nem számít? (Felkiáltások a jobboldalon: Százszor, ezerszer! Zaj a szélsőbaloldalon. Egy egész párt!) En azzal jelezem be igénytelen beszédem, hogy a kormánynak kötelessége a véderő emelésére és olyan állapotba helyezésére törekedni... (Visszat! Soma közbeszól.) En a képviselő urat hallottam már vagy huszszor is. (Egy hang a jobboldalon: Es mindig ugyanazt mondja!) hallgasson tehát most meg engem is. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Elnök: Kérem a t. képviselőházat... (Nagy zaj a

szélsőbaloldalon. Felkiáltások a jobboldalon: Halljuk az elnököt!)

Justh Gyula: Ilyen gyalázatos javaslatot hoz ide, azután még ily provokáló hangon beszél! (Nagy zaj a jobb- és a szélsőbaloldalon. Felkiáltások a jobboldalon: Rendre!)

Elnök: Méltóztassanak az elnököt meghallgatni. (Zaj. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Helyre!) Engedelmet kérek, t. Ház, kénytelen leszek az ülést: elfüggeszteni, ha még nekem sem váthatik lebeövé, hogy elmondjam amit elnöki kötelességem teljesítése közben el kell mondanom. Konstallom, hogy valamely dolog ellen tiltakoztam. En a gyorsról jegyzetből meg fogom állapítani, hogy mi történt és anhoz képest fogok intézkedni. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Addig méltóztassék az ülést elfüggeszteni!) Azt nem tartom szükségesnek. (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Báró Fejérváry Géza: Azzal a kéréssel fejezem be ezen csakugyan sürgős és fontos jaszalatot a véderő érdekében, amely véderő nem egy kaszának, nem egy pártnak az érdekében, hanem az egész ország, az egész nemzet érdekében szükséges; (Mozgás és zaj a szélsőbaloldalon.) mely nem is a dinasztia érdeke, mint ahogy önk állítják, hanem a nemzetnek, az országnak érdeke: (Polytotonos zaj a bal- és a szélsőbaloldalon. Elnök esenget.) méltóztassék lehetőleg tárgyilagosan megbíráni és ne méltóztassék olyan feltételeket szabni, (Polytotonos mozgás és zaj a bal- és a szélsőbaloldalon.) vagy amit méltóztatni mondani, olyan ellenértékhez kötni elfogadását, amelynek megadása a viszonyok által lehetetlenül van téve. Kérem, méltóztassék higgadtan megfontolni a dolgot és meg vagyok róla győződve... (Nagy zaj és mozgás a bal- és a szélsőbaloldalon. Elnök esenget.)

Justh Gyula: Tessék jó példával előljárni!

Báró Fejérváry Géza: Ne méltóztassék elfelejteni, hogy több, mint három álló hétig, majdnem négy hét óta hallgattam türelmesen, sőt még is köszöntem mindenkinek szíves felszólalását, (Mozgás és zaj a bal- és a szélsőbaloldalon.) többet nem tehetek, de egyszer már csak ki kell törnie az emberből az indulatnak. (Nagy zaj a bal- és a szélsőbaloldalon. Tetszés jobbfelől.) En kérem, ne méltóztassék lehetetlenné tenni ezen javaslat mielőbbi elfogadását; (Helyeslés jobbfelől.) ne méltóztassék lehetetlenné tenni azon fontos javaslatok mielőbbi tárgyalását, amelyek részint már a Ház asztalán felkisznek, részint nincsenek ugyan még a Ház asztalán, hanem előkészítés és bizottsági tárgyalás alatt állanak. Kérem, méltóztassék elfogadni a javaslatot. (Hoeszas. élénk éljenzés és taps jobbfelől. Zajos Hoch! kiáltások a szélsőbaloldalon.)

Elnök: Lengyel Zoltán képviselő ur személyes kérdésben kíván szólni. (Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon. Zaj és felkiáltások a jobboldalon: Szünetet kérünk! Öt perc szünetet kérünk! Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Már felszólította az elnök! Személyes kérdésben akar szólni! Hosszantartó, nagy zaj a Ház minden oldalán.)

Elnök: Az ülést öt percre felfüggesztem.

Szünet után.

(Személyes kérdések.)

Elnök: Az ülést újból megnyitom. T. Ház! (Halljuk! Halljuk!) Többen jelentek személyes kérdésben való felszólalásra. Mindenekelőtt azonban arról az incidensről kell nyilatkoznom, amelynek természetét a nagy zajban nem vehettem ki.

Erre nézve a gyorsiról feljegyzésekből szereltem tudomást e ezek szerint az eset akként folyt le, hogy Horváth Gyula képviselő ur közbeszólására, hogy ki támadott meg bennünket, a honvédelmi miniszter ur azt mondta: Hiszen Horváth Gyula ugy sem számít!

A honvédelmi miniszter ur akar erre nézve nyilatkozni. (Zaj.)

Báró Fejérváry Géza: Hallom, hogy a t. képviselő ur rossz néven vette nyilatkozatomat. Gondolom, nem fogja tölem követelni azt, hogy őt mint katonai szakteknintélyt ismerjem el. Különb abszolte semmi kifogásom nincs ellene; ő éppen annyit számít, mint mindenki. És utóvégre onnét akárhányszor mondták, szemrehányást teitek a szabadviláppártnak is, hogy nem számít. (Ugy van! Ugy van! jobbfelől.) En legalább a magam részéről ezen közbeszólásban, mitűn csak a katonai tekintélyt vettem számba, főbenjáró bünt nem látok. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Elnök: E tekintetben további intézkedés szükséges nem torog fenn.

Lengyel Zoltán képviselő ur kért személyes kérdésben szót. (Mozgás a jobboldalon. Halljuk! Halljuk!)

Lengyel Zoltán: Közbeszólására, amelyben november 7-iki beszédjére hivatkozva, a nagyváradi önkéntesek eseteinek megcitolását kérte a honvédelmi minisztertől, ez olyan nyilatkozatot tett, amelyre elnöki beavatkozás is szükséges volt. Ami ennek a nyilatkozatnak a parlament előtti részét illeti azért köszönettel adózok az elnöknek... (Ellenmondás a jobboldalon. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Nem szívességből tette!)

Elnök (esenget): Kérem, a képviselő urnak erre a kijelentésre nekem nyilatkoznom kell. En kötelességem szerint járám el és ezért köszönetről nem lehet szó. (Helyeslés. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Még nem tezte be! Had mondja el, amit akar!)

Lengyel Zoltán:... hogy ezzel szemben az ő elnöki jogánál fogva kötelességét teljesítette. (Helyeslés.)

Ami személyi részét illeti, az nem tartozik ide a Ház elé. (Helyeslés balfelől.) Legyen nyugodt a t. Ház...

Arcbőr és kezek ápolására ne használjon mást, mint a **Fortuna-crémet!** Egy tégely 1 kor. Hozzávaló szappan 80 fillér. Teljesen ártalmatlan! Kapható: Schubert Arnold "Fortuna" gyár szeptember Budapest, VII. Csengery- és Dob-u.sarak.

Báró Fejérváry Géza: Engem sarokba nem szorít!

Lengyel Zoltán: ... hogy amilyen volt a mosdó, olyan lesz a törülköző is. Kijelenti, hogy amit mondott, fenn is tartja, minden szávért, amilyen határozottsággal kimondotta, olyan méltósággal és beszélettel áll helyt. (Derűtlenség és mozgás jobboldal.)

Thaly Kálmán: Mi nevetni való van ezen?

Lengyel Zoltán: Ami a dolganak ténybeli részét illeti, Kónya ezredet, aki alatt szolgált, soha, még a Házon kívül sem, semmi alkalommal nem bántotta, mert ez az ember lengyel, galiciai származása dacára felvette a magyar állampolgárságot és olyan erdek hazafinak bizonyult, amilyen nem talált többet abban a közös hadseregben. Azt állította először, hogy a 37-ik gyalogezrednek 27 önkéntesből a tiszti vizsgát leletle 12, megbukott 15. Ebből második évet szolgált 12, szabadságra lett 3. Kérde a minisztert az ország színe előtt: igaz-e ez, vagy nem?

Báró Fejérváry Géza: Igaz! (Zaj.) Menjünk tovább, én nem maradok adós. (Mozgás a szélsőbaloldalon. Elnök csenget.)

Lengyel Zoltán: Azt mondta, hogy a debreceni 39-es gyalogezred önkéntesei közül, akik vele egy iskoában tanultak, 15 emberből megbukott 9. Az eset Nagyváradon a tiszti karban és a polgárság körében kell nyilvánosságra let hozva, soha senki meg nem cáfolta.

Báró Fejérváry Géza: Hat esztendeje annak! (Zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Az mindegy!) Lengyel Zoltán: Azt állította hogy a debreceni 39-ik gyalogezredben tizenöt ember közül megbukott kilenc, a vizsgán keresztlímet hat, ebből a kilenből szabadságot kaptak, második évet szolgált hat. Kérde a minisztert, teiejen az ország színe előtt erre a kérdésre, igaz-e ez, vagy nem. (Derűtlenség és mozgás a jobboldalon.)

Luby Béla: Mi hát a valólan?

Kubik Béla: Erre nem felelt, konstátálom.

Elnök: Engedelmet kérek, én kérem, hogy közbeszólásokkal ne méltóztassék felelni. Ha a képviselő ur elvégezte beszédét, akkor fog a miniszter ur válaszolni. (Helvessés jobboldal.)

Lengyel Zoltán: Azt állította, hogy a 37-ik gyalogezredbeli 27 önkéntes közül fegyvergyakorlatra bevonult 12, és egy, aki szabadságra lett az előtte való évben, tehát összesen 13. Ez már Aulich ezredes alatt történt. Ezek közül a gyakorlati tiszti vizsgán megbukott 12, átment egy, ezt hívják Junier Károlynak, az osztrák-magyar bank tisztviselője Nagyváradon. Kérde a minisztert, igaz-e ez, vagy Nem? (Zaj jobboldal.)

Papp Zoltán: Mentség nincs, csak vád van.

Lengyel Zoltán: Azt állította itt az ország színe előtt, hogy egy önkéntesi évolyamból büntetésből második évet szolgált 12, egy év alatt 460 nap kaszárnyaristomót kapott, csak az iskolaidő alatt. (Zaj és derűtlenség a jobboldalon. Felkiáltások: Egy év alatt? Felkiáltások a szélsőbalon: Nem egy emberről van szó, hanem 12-ről!)

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Rakoncátlankodtak!

Lengyel Zoltán: Abból a tizenkettőből, aki bevonult és akiért másik tizenkettőnek példaadás okából második évet kellett szolgálnia a gyakorlati vizsgán hat hónap múlva alkalmasnak találtakot csak egy. Azt állította hogy Aulich ezredes ur bántalmazta a magyarokat. Tanuja az egész önkéntesi társaság a tisztikar, a polgárság Nagyváradon a polgármester maga, aki itt volt a karzatón és Barabás Béla képviselő ur után gratulációját küldte szólnak, hogy őszintén mert az ország előtt nyilatkozni.

Azt állítja, hogy mikor ez a tizenkét tartalékos tiszti és kadét beada lemondásukat, azt Aulich ezredes azzal adta vissza, hogy ezt nem fogadják el, mert ezen lemondási kérvényben azon rész, ahol ki volt írva az ezred, tudniillik Infanterie-Regiment Nr. stb., az nincsen jól kitöltve, mert az Infanterie szó helyett csak azt írtuk, hogy „Inf.” Azt mondotta ezután, hogy épp a mi súlyos esetünket nyilvánosságra fogja hozni és hogy az ezredes urnak el kell majd mennie az ezred elé. Erre ő azt mondotta, hogy nem hiszem, hogy a hadügyminiszter, aki engem ennek az ezrednek az élére helyezett, megvonta tölem bizalmát!

Thaly Kálmán: Azóta már a hadügyminiszter úrtól is megvonták a bizalmát!

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Lengyel Zoltán kedvéért csak nem fogják elvinni a bizalmát! Mozgás a szélsőbal oldalon.)

Lengyel Zoltán: Nem én vagyok itten szóban, t. miniszter ur, hanem a magyar nemzet beszélete, amelyet meggyaláztak! (Mozgás a jobboldalon. Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Azt állította, hogy Aulich ezredesnek összekocancása volt a brazanzai herceggel. (Hosszantartó derűtlenség a jobboldalon és a néppárton.) Ugyan t. miniszter ur, kérem önt: igaz-e ez vagy nem? (Derűtlenség és folytonos zaj.) Azt állította, hogy a hadgyakorlatok alkalmával erőszakoskodott ez az ezredes. Erre is bizonyítékot hoz fel. Aulich ezredes egy közhadsergeből főhadnagyt kétheti szobafogságra ítélt, mert az utóan egy civilemberrel magyarul beszélt. Az a főhadnagy most honvédszázados Debreczenben. Meg is nevezte őt akkor, de most nem akarja még egyszer megnevezni a nyilvánosság előtt. (Halljuk! Halljuk!)

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Itt van a vallomás!

Lengyel Zoltán: Ezt az esetet személyesen tudja és nem hiszi, hogy Hajdu István honvédszázados mogtagadja ezeknek a tényeknek valódságát.

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Ő nyilatkozott személyesen!

Gajári Géza: Itt van az ő saját nyilatkozata!

Lengyel Zoltán: A t. állította, hogy Aulich egyenesen azt tartotta hivatásának, hogy a nagyváradi ezredből a magyar elemet kiűldözze; azt állította, hogy rövididei működése alatt az ezred kapitányai közül három az örültek házában halt meg.

Báró Fejérváry Géza: Igaz!

Lengyel Zoltán: Égy rapport alkalmával így beszélt a „Gesamtmmonarchie”-ról és a magyar nemzetéről: „Sokféle népei vannak e monarchiának: oláhok, lengyelek, tótok, csehek, németek horvátok, cigányok, zsidók és magyarok.” (Mozgás a szélsőbaloldalon.) Aulich ezredesnek ezredessége alatt egy Halász Lajos nevű ügyvédet, lapszerkesztőt csak azért, mert mint civil ember egy ünnepegy alkalmával nem vette le kalapját akkor, amikor a Gotterháltt játszott a katonai zenekar, dezzradáltak. Kérde, igaz-e, ez vagy nem? (Mozgás a jobboldalon.)

Végül kijelenti, hogy még igen sokat állítana és ha a honvédelmi miniszter ur ezen általa fölcímelt adatok közül bármelyiket megcáfolja, akkor tessék mondani, hogy hazudott, addig pedig maradjon, aki volt. (Élénk helyeslés és éljenzés a szélsőbaloldalon.)

Báró Fejérváry Géza: T. képviselő! Ez a sok csip-csup kérdés nem mind országos kérdés. En csak azt mondtam, hogy nem igaz az, amit a t. képviselő ur Kónya és Aulich ezredesről mondott. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Kónya ezredesről nem beszélt!) Annál jobbj! De Aulich ezredesről azt állította hogy őt azért, mert magyarul volt, soronkívül léptették elő. Ez nem áll. Epp úgy a maga sorrendjében lett Aulich ezredes 1897-ben a 37-ik gyalogezred parancsnoka és négyévi szolgálat után, 1901-ben, tábornok. mint tanácsrész, tehát nem gyorsabb tempóban, mint mások. (Zaj és közbeszólások a szélsőbaloldalon.)

Elnök: Kérem a t. képviselő urat, méltóztassanak a miniszter ur választást is nyugodtan meghallgatni. (Halljuk! Halljuk!)

Báró Fejérváry Géza: Az igaz, hogy a 37-ik gyalogezred egyéves önkéntes-osztályából annyian buktak meg, amennyiről a t. képviselő ur szövé. De ugyanaz a vizsgáló-bizottság, amely ezen önkénteseket vizsgálta, tartott másutt is. ugyancsak magyar ezrednél vizsgálatot és ott ilyen kedvezőtlen arány nem volt. Természetes, az egyik kedvezőbb osztály volt a másiknál. Ebből csak az következik, hogy vagy Lengyel Zoltán került véletlenül gyenge társaságba, (Derűtlenség a jobboldalon) vagy pedig ő hatott többi társaira. (Zaj a szélsőbaloldalon)

Bakonyi Samu: Az a kérdés, igazat mondott-e, vagy nem!

Báró Fejérváry Géza: Hogyha az egyik osztálynál többen buktak, a másiknál pedig kevesebben, arról senki sem tehet. Egyébiránt, ha mind az áltana, amit a t. képviselő ur felhozott, ugyan mondja meg énekmek, hányszor interpellálta t. barátomat, a közoktatásügyi minisztert, aki most itt van, egy esztendőben, ha minden egyes bukkott tanuló után interpellálna. Ez volna ám az obstrukció. (Élénk derűtlenség jobboldal.) (Zaj a szélsőbaloldalon.) A t. képviselő ur hivatkozik Hajdu István akkori főhadnagyra, aki most a honvédségnél szolgált.

Lengyel Zoltán: El kellett onnan mennie!

Báró Fejérváry Géza: Nem, kérem, mert nagyon jó tiszti igen derek magyar ember, aki mindig igazat mond, de ő is azt mondja erre az esetre, hogy ez nem igaz. (Élénk derűtlenség.)

Gajári Géza: Tiszti beszéletszáva jelenti ezt ki! (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Báró Fejérváry Géza: Megelgedik, ha a többire nem reflektálok, de...

Thaly Kálmán: Halljuk szóról-szóra a jegyzőkönyvet és a dátumot hogy mikor lett.

Báró Fejérváry Géza (Ovassza): „Végre nem igaz, hogy Hajdu István mostani honvédfőhadnagy, nem pedig százados, azért, mert az utóan egy civil emberrel magyarul beszélt, kétheti szobafogsággal lett megbüntetve. A főhadnagy hivatalból jelentette ennek valótlanságát és a büntetési könyvben még csak hasonló büntetési eset sem fordult elő”. (Élénk helyeslés és felkiáltások a jobboldalon: No hát ez az igazság!)

Molnár Jenő: Hol van a tiszti beszéletszó a jegyzőkönyvben? (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Elnök (Csenget): Csendet kérek, t. Ház!

Báró Fejérváry Géza: Azt mondja a t. képviselő ur, hogy a 37-ik ezred 97 tagjából 3 került az örültek házába. Igaz, de mind a három esetben mint időbejt szomorú következménye mutatkozott az agybántalom. (Mozgás a szélsőbaloldalon.) Erről azonban csak nem tehet a katonai szellem? (Ugy van! jobboldal.)

Lengyel Zoltán: Egy ezrednél nem bolondul meg három kapitány, ha nincs rá ok. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Báró Fejérváry Géza: Kérem méltóztassanak ezen kijelentésemet tudomásul venni. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Zaj a szélsőbaloldalon.)

Lengyel Zoltán személyes kérdésben kér szót. (Nagy zaj a jobboldalon.)

Elnök: Micsoda címen kíván a képviselő ur nyilatkozni?

Lengyel Zoltán: Félreértett szavaim helyreigazításra címen. (Zaj a jobboldalon.)

Elnök: A szót ezen a címen meg kell adnom a házszabályok szerint, de kérem a képviselő urat, hogy lehetőleg röviden beszéljen. (Halljuk! Halljuk!)

Lengyel Zoltán: Alitási ellen a miniszter három dolgot hozott fel. (Felkiáltások a jobboldalon: Elég az!) Eismerte azt, hogy az önkéntestársaságnak több mint 50 százaléka megbukott. Azt mondja erre a miniszter ur, hogy erről nem tehet. (Felkiáltások a jobboldalon: Ez nem személyes kérdés!) Ő azt is állította, hogy abban az ezredben második évet

szolgált minden második ember. Erről sem tehet senki?

Báró Fejérváry Géza: Nem tagadtam, de erről én nem tehetek. (Ugy van! jobboldal.)

Lengyel Zoltán: Ami pedig a Hajdu István főhadnagy esetét illeti, tudja azt, hogy ez a dolog, ha már nyilvánosságra került, nem lesz neki kellemes. Nem hiszi róla, hogy mikor itt 47 tanura hivatkozik, ezt az esetet valólnak ne állítsa, hogyha megkérdezik. (Mozgás.)

Gajári Géza: Itt volt személyesen. (Ugy van! jobboldal.) Nagy zaj és mozgás a szélsőbaloldalon. Elnök csenget.)

Lengyel Zoltán: Ez es ehhez hasonló eset nem egy fordult elő. Ez történt Bangó Endre önkéntessel is. (Felkiáltások jobboldal: Ez nem személyes kérdés!)

Elnök: A t. képviselő ur ezen eöfadása nem vonatkozik félremagyarázott szavai értelmének helyreállítására. Kérem tehát, méltóztassék további letejeztésektől tartózkodni. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.), különben kénytelen leszek a képviselő úrtól a szót megvonni, minthogy a házszabályok ellenére é a szőlás jogával. (Helyeslés a jobboldalon. Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Lengyel Zoltán: Csak ennyit akarom elmondani! (Helyeslés a szélsőbaloldalon. Zaj.)

Elnök: A honvédelmi államtitkár kíván szólni!

(Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Milyen címen? Pap Zoltán illeti a szót! Hosszantartó, nagy zaj a Ház minden oldalán.) Kérem méltóztassanak mindenképp az elnököt meghallgatni. (Halljuk! Halljuk!) A Háznak állandó gyakorlata eddig az volt, hogy ha valamely incidens felmerült, amideő bizonyos tényeket meg kellett világítani, akkor személyes kérdésben tejszólabhattak olyanok is, akik habár megnevezve nem lettek, de a tényről tudomásul bírtak. (Zaj.) Ezen gyakorlat alapján igen sokszor szót adtam a Ház cilenekzi oldalán ülő képviselőknél, szót kell adnom tehát a Ház más oldalán ülő képviselőknél is. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Thaly Kálmán: Ezt megjegyzzük magunknak! (Zaj)

Elnök: Mindig így történt!

Thaly Kálmán: Jól van, tudomásul vesszük! (Nagy zaj a bal- és szélsőbalon. Halljuk! Halljuk! jobboldal.)

Elnök: Kérem méltóztassék tehát meghallgatni Gromon Dezső képviselő urat. (Halljuk! Halljuk! jobboldal.) Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Tessék megtartani a sorrendet! Horváth Gyula következik előbb! Nagy zaj.) Kérem a képviselő urat: vagy bírom a Ház bizalmát, vagy nem. Ha bírom, akkor ne méltóztassék engem egyes teendőimre nézve igazítani! (Élénk helyeslés és taps a jobboldalon. Halljuk! Halljuk!) Arról van szó és azt kívánja a tanácskozások nyugalma, hogy egy incidens, amely víta tárgyat képez, lejeztessék be előbb teljesen, mielőtt a tárgyalást folytatnák. (Helyeslés a jobboldalon. Zaj a szélsőbaloldalon.) Kérem, méltóztassék meghallgatni Gromon Dezső képviselő urat. (Halljuk! Halljuk! jobboldal.)

Gromon Dezső honvédelmi államtitkár: T. Ház! (Halljuk! Halljuk!) Azt hiszem, hogy nem érhet engem az a vád, hogy a Ház türelmét nagyon gyakran és sokáig veszem igénybe. (Zaj. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Halljuk! Halljuk! Hangosabban! Nem hallunk egy szót sem! Elnök csenget.) De miután Lengyel Zoltán képviselő ur részéről hivatkozás történt Hajdu százados urra és pedig akként, hogy nem hiszi, hogy a százados ur 47 önkéntes tiszt állításával szemben nem adott volna igazat ezen állításnak. én csak azt a tényt kívánom konstátálni, (Halljuk! Halljuk! jobboldal.) hogy én jelen voltam a képviselőházban akkor, amideő Lengyel Zoltán ur beszédét elmondotta és megnevezte Juhász századost. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Juhász? Nem Hajdu? Jobboldal: Hajdu! Tévedés! Zaj.)

Papp Zoltán: Ez már más! (Zaj.)

Elnök: Csendet kérek!

Gromon Dezső államtitkár: Hajdu százados ur jelenleg nemcsak a honvédségnél van, hanem a honvédelmi minisztériumba is van szolgálatra becszva. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Juhász említette!) Amideő a képviselőházból távoztam és a miniszterumba felmentem, magamhoz kéretem a százados urat abból a céből, hogy megtudjam, vajjon az eset megtörtént-e és hogy további jelentésemet miniszterremek megtehessem. Megmondottam neki, hogy az lett ma önről felhozva, hogy egyikben azért volt ezredese által megbüntetve, mert a magyar nyelvet használta. Kérem tehát, tessék tiszti becsületére megmondani, hogy megtörtént-e ez vagy nem? Erre az volt a válasza: „Uram, nem igaz!” (Élénk felkiáltások a jobboldalon: Nohát! Nagy zaj a bal- és szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk!) Kérem ezek után, szabad-e a százados urnak hivatalosan adott szavában kételkedni? Ha Lengyel Zoltán képviselő ur kételkedik, ám tessék vele elintézni a dolgot. (Helyeslés a jobboldalon.)

Lengyel Zoltán: (Nagy zaj. Elnök ismételt csenget.) En Hajdu István debreceni főhadnagyra hivatkozom, aki a debreceni 3. honvédezzrednél szolgált; azelőtt Nagyváradon szolgált, önkéntesből lett tiszte, az a minisztériumi Hajdu István más! (Nagy derűtlenség és taps a bal- és szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Juhász! Juhász!)

Gromon Dezső államtitkár: T. Ház! Az a Hajdu István ur, aki jelenleg a honvédelmi minisztériumban működik, annál az ezrednél szolgált, amelyet a t. képviselő ur említett. Akkor főhadnagy volt, most százados. (Nagy zaj a bal- és szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Juhász! Juhász!)

Horváth Gyula tudomásul veszi a miniszter kijelentését, hogy szólo katonai tudománya nem számít. Ezzel szemben kijelenti azt, hogy a honvédelmi

miniszter kösjogi tudása még kisebb szóló kösjogi tudományánál.

Papp Zoltán igéri, hogy holnap fogja adatait bizonyítani. Azt azonban kijelenti, hogy Udvarnok nem tud magyarul. A Kossuth-kuttyára vonatkozó állítását nem Udvarnok észre se mondotta.

Gróf Zichy Jenő: Személyes kérdésben kíván báró Fejérváry Géza urnak jelelni. Múltotokat két óránt át egyoldalú szempontból fejtegetni beszédében a sziffrizását a számoknak, a finansziális oldalát a törvénynek és a számszerinti ujonclétszámot. Nagyon megnyugtatót a folytatást a beszédnek, hogy kegyes volt rólam is megemlékezni.

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Szivesen!

Gróf Zichy Jenő: Ezen megemlékezése adta nekem a megjóződést arról, hogy báró Fejérváry Géza ur számolni nem tud. Azt tetszett mondani, hogy t. Zichy Jenő gróf ur — így tetszett nevezni engem, ahogy én őnt, báró ur — minden két évben kiépp. Negyvenhárom esztendője vagyok képviselő és így ez a számadat megfelel a miniszter ur többi számadásai helyes voltak. Ez valószínűleg annyit, mint az ő állítása, a többiek számadatok s így van a létszám tekintetében is. Ez engem megnyugt. A miniszter ur tovább megy, visszaemlékezni 1839-re, mikor azt mondja hogy ehhez konzekvens akartam maradni s épp ilyen nagy pózzal léptem fel. T. miniszter ur. erről jobb lett volna önnök hallgatni. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) 1839-re nem lehet büszke, akkor alkotmányserítést követett el. (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) Tegye kezét szívére s vallja be, hogy bűnös volt. (Derűtség jobb old. Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) En konzekvens maradtam.

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: En is!

Gróf Zichy Jenő: A báró ur is! A mi utaink aligha fognak találkozni!

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Ugy látszik! (Egy hang a jobboldalon: Ki tudja?)

Gróf Zichy Jenő: Dacára ennek, még kedélyeskedni is akart valószínűleg velem; gratulált nekem az egyik oldalról, a másikról adta a sült galambot: Du sublime ut ridicule il n'y a qu'un pas. Az én kilépésemre vonatkozó volt — amennyiben beszédéből kivettem — az a kijelentés, hogy egy lépés van a nagyszerűtől a nevetségességig. Méltóságos báró ur, én ezt a lépést megtette. (Zajos éjjezés és taps a bal- és szélsőbaloldalon.)

Kubik Béla kéri, hogy tegyék a miniszter írásait a Ház asztalára.

Báró Fejérváry Géza: T. Ház! En hivatalos adatok alapján szólottam. Vagy hisznek a miniszternek, vagy nem hisznek. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Nem hiszünk!) Ha nem hisznek, hát ne higgyenek, de én azt az iratot a Ház asztalára nem teszem. Nagyszem között bárkinek megmutatom, tehát Kubik Béla t. képviselő urnak is, de a Ház asztalára nem tehetem. (Helyeslés a jobboldalon. Zaj a szélsőbaloldalon.)

Enök: Ámbár az, amit Kubik Béla a házszabályokhoz való szólás címén mondott, csak indirekt és laza összefüggésben van a házszabályokkal, ő felhatalmazást adott arra, hogy a házszabályok címén ilyen irányban felszólaljon és pedig azért, mert kívánatosnak tartotta, hogyha ilyen kivánság létezik az a Ház elé kerüljön és a Ház által eldöntessék. Ezek után ennek az indítványnak érdeméhez való hozzájárulás, ennek fejtegetése már valóban a házszabályok helyes alkalmazásához nem tartozik. Ha annak képviselő, akik valóban a házszabályok helyes értelmezése céljából akarnak szólani, azok természetesen e e címen felszólalhatnak, de ezen indítvány további fejtegetése címén nem.

Pichler Győző a házszabályokhoz szól, támogatni akarja Kubik Béla óhatását.

Enök: Nincs cím amelyen a képviselő ur szólhat.

Pichler Győző: Kéri, hogy máskor olyan címen ne adja meg az engedélyt a felszólaláshoz.

Thaly Kálmán a miniszternek azon szavaira reflektál, hogy vagy hisznek neki, vagy nem, s kijelenti, hogy ő Fejérváry szavának feltétlenül minden körülmények között hisz. Az okmányokat, amelyek a miniszter kezében vannak, a Ház asztalára kéri.

Kubik Béla kér szót.

Enök: Micsoda címen?

Kubik Béla: Ismét sürgeti a miniszter jegyzeteinek a Ház asztalára tételeit.

Zboray Miklós jelenkezik szólásra.

Enök: Milyen címen?

Zboray Miklós hallgat.

Enök: nem adja meg a szólásjogot.

Molnar Jenő ugyanazon a címen kér szót, amelyen Gromon Dezső szólott: a ténykörülmények címén.

Enök: nem adja meg a szólásjogot s felteszi a kérdést, a Ház elogadja-e azt a pozícióit, hogy a miniszter írásait a Ház asztalára tétessenek.

A Ház nagy többséggel mellozi az indítványt.

Enök az ülést az idő előrehaladott volta miatt — a holnapi ülés napirendjére kitűzve — a javaslat tárgyalásának folytatását, — berekeszti.

Ülés vége délután 4/3 órakor.

BELFÖLD

A pozsonyi főispán. Jól értesült politikai körökben hirtel jár, hogy a kormány a régen üresedésben levő pozsonyi főispáni állás betöltésével foglalkozik. A hír szerint egy szabadelvűpárti képviselő van a pozsonyi főispáni állásra ki-szemelve.

A galántai mandátum. A galántai kerületben a függetlenségi és 48-as párt Polónyi Gézának ajánlotta föl a jelöltséget. A Magyar Távirati Iroda értesülése szerint Polónyi Géza a minden valószínűség szerint pótválasztással járó kettős küzdelem izgalmainak sem a kerületet, sem magát nem akarván kitenni, arról értesítette a galántai pártelnökséget, hogy a küzdelemben jelölteként résztvenni nem kíván.

A képviselőház bizottságaiból.

Budapest, február 17.

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma délután 6 órakor Falk Miksa elnökle a alatt ülést tartott, amelyen a bizottságnak a költségvetésre vonatkozó jelentését tárgyalták. A kormány részéről jelen voltak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László pénzügyminiszter, Plósz Sándor igazságügyminiszter, Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter és Mohay Sándor államtitkár. A tisztviselők fizetésjavításáról szóló törvényjavaslat fő őtt kifejlődött vita után, amelyről lapunk más helyén számolunk be, Neményi Ambrus előterjesztette a pénzügyi bizottság jelentését az 1903 évi állami költségvetésről.

Komjáthy Béla kéri, hogy a költségvetés előirányzat-tételei mellé tegyék oda az utolsó számszámadási adatokat is. Lukács László pénzügyminiszter utal arra, hogy technikai nehézség íorog innen. Amikor a költségvetést összeállítják, akkor a számszámadási eredmény még nincs meg. De ettől eltekintve, ha a kívánt adatokat beveszik mind a költségvetésbe akkor esetleg lehetetlen kellő időben elkészíteni a költségvetési előirányzattal s kinyomatásával. Hieronymi Károly egyetért a miniszterrel abban, hogy Komjáthy kívánsága gyakorlatilag nem vehető keresztül, azonban azt hiszi, hogy talán szerkeszthető a pénzügyminiszter a pénzügyi bizottság számára egy összehasonlító kimutatást. Széll Kálmán miniszterelnök szerint a pénzügyminiszter álláspontja teljesen jogosult, mert lehetetlen a költségvetéssel egyidejűleg a számszámadási adatokat is rendelkezésre bocsátani, mivel mind a kettő az utolsó pillanatban készül el. Az azonban lehetséges, hogy a budget tárgyalásokkor a sommázat rendelkezésre álljon és ez — úgy hiszi — teljesen elégséges az összehasonlításhoz. (Helyeslés.)

Komjáthy Béla a bizottság jelentésében foglalt óhajátokat úgy szeretné korrigálni, hogy azok nem hatások, hanem bizottsági határozatok, amelyeket, ha a Ház is magává vette, a kormánynak respektálnia kell. Barta Odön helyesli Komjáthy indítványát, de az áthelyesítési határozatnál disztingváni óhajt az adminisztratív áthelyesésekre nézve, nehogy fennálló törvényekbe ütköző határozatot hozzanak. Széll Kálmán miniszterelnök a hivatalok szaporítását maga sem helyesli s a pénzügyminiszter is mindent megtesz, hogy ezt a fizetések javításával ellensúlyozza. Nem helyesli azonban, hogy határozati javaslat alakjában terjeszték a Ház elé a bizottsági tárgyalás során fölmerült eszmék. Azt javasolja hogy érjünk be a kormány figyelmének felhívásával és aztán a kormány megfontoltas tárgyává teszi a figyelmébe ajánlott dolgot s annak idején beszámol a Háznak vagy a bizottságnak. Ajánlja továbbá, hogy a jelentés e részét pontonként tárgyalják, mert pl. lehetet kimondani, hogy személyszaporítást csak törvény útján eszközölhetünk. Azt hangsúlyozandónak tartja, hogy csak kivételes esetben lehessen szaporítani addig is, amíg eljutunk a normálbudgetig. Komjáthy Béla utal arra, hogy a bizottság a jelentés e pontjára nézve már határozott és így újabb határozat nem szükséges. Berzeviczy Albert annál inkább osztja a miniszterelnök véleményét a személyszaporításra vonatkozólag, mert pl. a közoktatásügyi miniszternek törvényes felhatalmazása van állami elemi iskolák felállítására, ezeknek tanítókat is kell adni. Ha tehát minden iskolának csak u egy törvénnyel lehetne tanítókat adni, akkor igen nagy nehézségek merülnek fel. Kammerer Ernő ugyanezt hangsúlyozza a tudományos intézetekre nézve is. Hieronymi Károly helyesli a szaporítás korlátozását, de csak abban a mértékben, ameddig az az adminisztrációt nem akadályozza. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter a maga részéről is támogatja a miniszterelnök óhaját. Széll Kálmán miniszterelnök a legnagyobb készséggel fogadja a bizottság óhaját alapszaporításra nézve, csak azt kéri, hogy ne utasítsa alakjában jusson ez a kitézésre. A bizottság Berzeviczy, Hieronymi és Széll Kálmán többségével értelmében határozott.

A központi szolgálatba való berendelés kérdésénél Hieronymi Károly és Miklós Odön figyelmézetnek arra, hogy vidéki tisztviselőknél a központi való berendelése sokszor elkerülhetetlen. Az üzemekre vonatkozó jelentésnél Lukács László pénzügyminiszter a bizottság utasítását, hogy az állami üzeme- ket jövedelmezőbbé kell tenni, ha végrehajtja, igen könnyen abba a helyzetbe jutna a miniszter, hogy magánvállalkozásnak csinálna versenyt, ami ismét fontos közgazdasági érdekekkel volna ellentétben, Neményi Ambrus utal arra, hogy a közgazdasági ér-

deket a jelentés is hangsúlyozza. Barta Odön az állami üzemekre nézve úgy óhajtja módosítani a jelentést, hogy a kormány a helyzet kedvező alakulása esetén a magánvállalkozásnak adjon nagyobb tőrel. Nem tartja a jelentésben kimondandónak, hogy az országgyűlésnek nincs ingerenciája a máv. tarifa-politikájára nézve. A jelentésnek azonban reflektálnia kellene az állam birtokába került 2 milliónyi vagyona, amely árverések alkalmával vétettet meg. Hieronymi Károly azt hiszi, hogy a tarifális politika előbb-utóbb kell hogy nálunk is a törvényhozás ingerenciája alá kerüljön; konstatalja azonban, hogy ezidőszent csak ellenőrzést jögnak van és a jelentésbe csak ez vehető fel. Lukács László pénzügyminiszter ismételi, hogy a Barta által fölhozott államvagyona nézve utal arra, amiket már mondott és nincs kifogása az ellen, hogy a pénzügyi tárca jelentésében, de nem az általános jelentésben, adjanak utasítást a megfelelő kimutatások betérjesztésére.

A közös államadósságokra vonatkozólag Barta Odön a magyar álláspont határozott kidomborítását tartja szükségesnek. — Hieronymi Károly e kérdésnek felvetését a jelentésbe teljesen a kormánytól teszi függővé, mert a kormány most tárgyal ebben a kérdésben és ha a tárgyalást alterálja az erre vonatkozó passzus, akkor csakugyan kár volna a kormány helyzetét nehezíteni.

Széll Kálmán miniszterelnök a jelentés erre vonatkozó részében nem lát semmi olyat, ami alteráló lehetne. De mert általánosságban szól a jelentés erről, nem tartja a jelentésbe felvehetőnek. Ebben a tekintetben vagy egész határozottnak kell kitejéznük álláspontunkat, vagy pedig egyáltalában nem reflektálnunk rá, mert az általánosságban való reflexió létreterésé adhat alkalmat. Erre a kérdésre nézve már nyilatkozott a Házban és így álláspontja tisztán áll mindenki előtt.

A bizottság erről nem emlékezik meg a jelentésben, amelyet egyébként hitelesített.

Kammerer Ernő előadó ezután bemutatta jelentését a civilista felemelésre vonatkozólag, amelyet Komjáthy Béla hozzászólása után a bizottság szintén hitelesített.

A képviselőház számszámadásvizsgáló-bizottsága ma Schmidt József elnökle a alatt ülést tartott, amelyen jelen voltak Zsilinszky, Grantenstein, Kiss, Gulner, gróf Wickenburg és Bernát államtitkár, Dárday főszámszékai alelnök és Szukováthy számszéki tanácsos. Molnar József előadó indítványára a számszék jelentését a törvényhozás által engedélyezett évi hitellel szemben az 1901-iki számadási év negyedik negyedében előfordult tulkiadások, előirányzat nélküli kiadások és hitelátruházásokról ma nem tárgyaltak. Elfogadták a számszék jelentését a törvényhozás által engedélyezett évi hitellel szemben az 1901-iki számadási év pótnegyedében előfordult tulkiadások, előirányzat nélküli kiadások és hitelátruházásokról, a törvényhozás által engedélyezett évi hitellel szemben az 1902-iki számadási év I., II. és III. negyedében előfordult tulkiadások, előirányzat nélküli kiadások és hitelátruházásokról.

KÜLFÖLD

Az új bécsi nuncius. Rómából táviratozzák: Vatikáni körökben azt hiszik, hogy a pápa a konzisztórium után Monsignore *Merry del Val*, a nemes papnövendékek akadémiájának igazgatóját, nevezi ki bécsi nunciussá. Az új nuncius atya hosszú ideig nagykövete volt Spanyolországnak Bécsben és a szentszéknél. Monsignore Merry mindössze negyvenéves s eddig nem működött a diplomáciai pályán, csak éppen rendkívüli követe volt a pápának VII. Edvárd király koronázásán.

Az osztrák Reichsrathból.

Bécs, február 17.

(A konverzió.)

A képviselőház mai ülésén Ellenbogen és társai meginterpellálták a miniszterelnököt, Széll Kálmán magyar miniszterelnöknek a konverzió dolgában a magyar országgyűlésen tett nyilatkozatát felől. Az interpellálók arra utalnak, hogy a pénzügyminiszter ismételen a leghatározottabban kijelentette, hogy az ugynevezett magyar tömb kibasítása semmiképpen sem prejudikál az általános államadósság egységes és bonthatatlan természetének, valamint a kamat nagyságára vonatkozólag az osztrák befolyás kizárólagosságának elismerése tekintetében és ezzel kapcsolatban a változatlan hozzájárulási összeg tökéltése tekintetében. Széll Kálmán magyar miniszterelnök parlamenti nyilatkozatából azonban kitűnik, hogy a pénzügyminiszter kijelentése ellenére prejudicium alkottatott a magyar fölözgés javára vagyis: hogy az osztrák kormány elismerte Magyarországnak azt a jogát, hogy évi kamatjárulékat tetszése szerint

— BUDAPESTI NAPLO. Február 15-ikén új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt méltóztatassanak a megújításról idejékorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

való kamatláb mellett tőkésítés, sőt esetleg a kamatláb-járulékot az adósság-kötvények konverziójával csökkentheti. Minthogy az utóbbi eshetőség az 1867. évi törvény első szakaszának világos és félre nem érthető szövegével ellenkezik, minthogy továbbá a magyar miniszterelnök nyilatkozatai az osztrák pénzügyi miniszter nyilatkozataival ellentétben állanak s minthogy végül ennek a jognak tényleges megállapítása óriás tőkevesztést jelent Ausztriára nézve, azt kérdezik az interpelláltak: mi a szabatos szövege az államadósság konverziójára vonatkozó, a magyar kormány által kiadott megállapodásnak s van-e joga e megállapodások alapján Szóll Kálmánnak arról beszélni, hogy a magyar tőke konverziójára való ingerenciája és a magyar tőke- és kamatlábdósság csökkentésére való magyar jog kétségtelenül elismertett.

Sohalk és társai ugyanebben az ügyben meginterpellálják a miniszterelnököt és pénzügyminisztert.

(A véderő-vita.)

Az interpellációk kiadása után a Reichsrath megkezdte a véderő-javaslat második olvasását. Hosszabb-rövidebb felszólalás után nem fogadják el Schrott, Herold, Wohlmeier, Schuhmeier, Schreiter; előadják Kheuenhüller, Schücker, Chiari.

Chiari tekintettel arra, hogy az unjoncujalék megállapítása olyan ügy, amely Magyarországot is érdekli és tekintettel arra, hogy pártja nem szavazhatja meg az unjoncujalék emelésével járó terheket, ha Magyarország is nem vállal hasonló terheket, a törvényjavaslat 2. §-ához azt az indítványt nyújtja be, hogy a törvény Ausztriában csak akkor lép életbe, illetoleg az unjoncú besorozása csak akkor történjék meg, ha Magyarországon is megszavazzák a megfelelő törvényt.

Schreiter főképp a magyar országgyűlésen Ausztria ellen intézett támadásokra és gyalázkodásokra reflektál, amelyeket az osztrák parlament elnöksége nem utasít vissza és azt tartja, hogy ideje volna végre, hogy Ausztriát szabadítsák fel a magyar befolyás alól és hogy a *personalis unio*ra térjenek át. A mi parlamentünk — ugymond — ezekben a kérdésekben tulajdonképpen nem számít és ha a katonai javaslatokat enyhítették azzal, hogy nem tartják lenn a 6000 póttartalékot az nem a mi parlamentünk sikere, hanem kizárólag a magyaroké. Nem csoda aztán, ha a magyarok a fejünkre néznek. A legfőbb ideje, hogy szembeszálljunk a magyar betyároknak a hunnok és avarok utódainak féktelenedésével. Egy magyar képviselő a minap így fakadt ki: — Oh, bárha megszabadulhatnánk a gyalázatos Ausztriától! (Halljuk! Halljuk!) Igen, a legjobb volna, ha külön válnánk és létrehoznók a tiszta perszonál-uniót.

A tárgyalást azután félbeszakították.

Kleinmann az elnökhöz intézett kérdésben utal arra, hogy a magyar képviselőhöz a múlt szombaton az osztrák képviselőhöz a járadékkonverzióra vonatkozó határozatát vita tárgyává tette, amelyben nemcsak a két kormánynak e kérdésben eltérő jogi feltevése, hanem oly pontra vonatkozó divergenzia is nyilvánul, amelyet nem vitásnak nyilvánítottak. Egy igen aggasztó jelenség is mutatkozott, nevezetesen azok a sértő szavak, amelyeket Barta képviselő az osztrák képviselőházzal használt. Ezek a sértő szavak abban kulmináltak, hogy az osztrák képviselőház határozatait szemteleneknek és perfidoknak jelezték. Ha Barta képviselőnek nem is tulajdonítandó olyan nagy jelentőség, mégis az a körülmény, hogy nem csupán mint ellenzéki képviselő lépett fel, hanem kifejezetten és a képviselőház teljes helyeslése mellett az összes pártok köteletségének jelentette ki, hogy ebben a kérdésben a magyar kormányt egyértelműleg támogassák, különös jelentőséget kölcsönöz ezeknek a szavaknak, amelyeket még fokozódik azáltal, hogy a magyar képviselőház elnöksége részéről a rendutasítás egyetlen szava sem hangzott el. Ez annál aggasztóbb, mivel éppen az osztrák képviselőházban minden Magyarország ellen irányuló éles kifejezést nyomban megrónak és visszautasítanak. Ezért szükséges ez aggasztó jelenséggel szemben a legnagyobb felháborodásnak kifejezést adni, amiért a szónok kérdi az elnököt, vajjon ezt a panaszt tudomásul veszi-e. (Tetszés.) A legközelebbi ülés holnap lesz.

Bécs, február 17.

A képviselőház mai ülése közben Pastor és gróf Glombinski felmentek az elnöki emelvényre és megkördézték gróf Vetter elnököt, hogy hányadik a számuk a szónokok listáján. Gróf Vetter éppen más valakivel beszélgetett s így nem válaszolt a kérdésre, hanem előbb tolt a szónokok névsorát. Pastor és gróf Glombinski ezt sértésnek vették s Javorshoz, klubjuk elnökéhez fordultak tanácsért, majd elküldötték segédeküket, gróf Styra-Taronecát és gróf Wozinskyt gróf Vetter elnökhez. Amint gróf Vetter megtudta, hogy Pastor és gróf Glombinski neheztelnek rája, odakérlette őket magához az elnöki emelvényre, azonban azok nem voltak hajlandók az elnökhöz fel-

menni. Később azután gróf Vetter az elnöki előadóteremben kijelentette a segédeknek, hogy nem volt sértő szándéka s ezzel az affér bevégeződött.

Bécs, február 17.

A katonai javaslatok második olvasása osztrák-törtőkön lesz napirenden s esetleg pénteken be is fejezik azt; erre megkezdődik a farsangi szünet, mely a jövő osztrák-törtőkig fog tartani. A kormány érintkezésbe lépett a pártokkal a munkaprogram megállapítása céljából. Az ilju-csehek határozatától függ, vajjon a kiegyezési javaslatok a kötségetetés előtt kerülnek-e napirendre. A német néppárt tárgyalást kezdett a kormányval a okról a nehézségekről, amelyeket a katonai javaslatok elé a magyar parlament ellenzéke gürdített. A párt elhatározta, hogy a tárgyalás során a végrehajtási záradékhoz póttindítványt fog benyújtani a magyar unjonc-kontingens eljétsége céljából.

A balkáni veszedelem.

Budapest, február 17.

A római, londoni, párisi és berlini kabineteknek ma nyújtották át a Macedóniára vonatkozó osztrák-magyar-orosz reformtervezetet. Ebben a tervezetben nincsenek politikai rendszabályok s nincs benne szó Macedónia autonómiajéről vagy nemzetközi bizottság kinevezéséről. A két nagyhatalom nem reflektál a szeb kormányra arra a követelésre, hogy az ó-szerbiai török lakosságtól vegyék el a fegyvert. A tervezet csupán közigazgatási rendszabályokat és ezek biztosítására szükséges pénzügyi garanciákat sorol föl. A tervezet abban az esetben, ha a szignatárius hatalmak nem tesznek rá megjegyzéseket, holnapután adják át a szultánnak.

A Neues Wiener Tagblatt londoni levelezője tegnapi sorra járta a macedóniai kérdésben érdekelt valamennyi balkáni állam diplomáciai képviselőjét s megkérdezte őket arra vonatkozólag, hogy mit várnak az osztrák-magyar akciótól. Megjegyzendő, hogy London diplomáciai körei évek óta nem éltek át oly izgatott napokat, mint most. Az osztrák-magyar-orosz reformtervezet titkát nagyszertűen megóvták, senkisé tudja, hogy mekkora a terjedelme, de a többségnek az a véleménye, hogy rendkívül mértékletes és tapintatos. Mikor a levelező a diplomáciai képviselőket végigjárta, a tervezet még nem érkezett meg Londonba, de mindenki várta ma estére, amint ez tényleg be is következett.

A török nagykövet azt mondta, hogy a tervezet intencióiról nem mondhat semmit, míg a tervezetet nem ismeri, s míg kormánya utasításokkal nem látja el. Annnyit azonban most is kijelenthet, hogy a szultánt mód nélkül fölizgatták az általános török kegyetlenkedésekről szóló hírek.

Görögország képviselője már sokkal szabadabban nyilatkozott s azt a megjegyzését fejezte ki, hogy a macedón-kérdést most még nem fogják egész terjedelmében szőnyegre hozni s Macedónia fölösztására most senki komolyan nem gondol. Valdemar herceg kormányzó jelöltségének sincs szilárd alapja, mert a kormányzó — szerinte — kétségtelenül mohamedán lesz.

Legoptimistább volt köztük Mijatovic szeb követ. Az ő információi szerint a tervezet rendkívül tapintatos s lehetőleg kiméli a szultán érzékenységét. Valószínű, hogy a szultán a tervezetet el fogadja. Legnagyobb csalódás fogja érni a macedón agitatorokat, akik természetesen igyekezni fognak a reformokat megakadályozni. Szerbiának — mondá a követ — teljes bizalma van Ausztria-Magyarországhoz és Oroszországhoz, s meg van arról győződve, hogy Macedónia népeinek javát minden utógondolat nélkül óhajtták.

A Timesnak jelentik Szófiából: A török kormány tegnapi felet a bolgár kormánynak február 6-iki körjegyzékére. Azt mondja, hogy újabb ismét bolgár betörő-bandák alakultak s azt követeli, hogy a bolgár kormány akadályozza meg a bandák garázdálkodását.

Az osztrák-magyar-orosz reformtervezet tartalmazó a *Neue Freie Presse* a következőket írja:

A tervezet amolyan kompromisszum-féle, jobban mondva az említett két hatalomnak erőlyes kívánása, mely előtt egy Törökország, mint a macedón pártok meg kell, hogy hajoljanak; egyelőre azonban nem folynak be a reformok végrehajtásának fejlődésébe, hanem a két félre hagyják, hogy mint egyeznek meg egymással. Diplomáciai körökben azt hiszik, hogy Törökország a tervezet ellen kifogásokat fog emelni, ennek dacára biznak abban, hogy a tervezet reformokat végrehajtták, mert nagyobbára olyanok, melyeket a török kormány maga is több ízben kihirdetett, de persze sohasem hajtott végre. Különben pedig sok újat nem tartalmaznak. Új az, hogy a

tizedel többé nem küldik Konstantinápolyba, hanem Macedóniában marad s a tartomány közigazgatási szükségleteire fordítják. Új a főkormányzó kinevezésére vonatkozó javaslat is, kinek nem kell éppen kereszténynek lennie, de oly hatáskörrel kell felruházva lennie, hogy egyes esetekben ne a portától legyen kénytelen utasításokat kérni.

Szófia, február 17.

A szobranjeban a macedón bizottságok feloszlására vonatkozó interpellációra válaszolva, Danov miniszterelnök kijelentette, hogy azért nyult ehhez a rendszabályhoz, hogy megóvja az ország legfontosabb érdekeit. A fejedelemség nem lehet félsze a macedón zavaroknak. Bulgária kis állam és a macedón-kérdés megoldása nem tőle függ. Bulgáriának oly magatartást kell követnie, mely által jogot nyer, hogy a hatalmaktól a szomszéd birodalomban a békét fenyegető helyzetnek javítását követelje. Bulgária törekvésének arra kell irányulnia, hogy a hatalmak maguk vegyék kezükbe a macedón-kérdés megoldását. Nincsenek hódítási szándékaink, ugymond, Macedóniában és boldogok leszünk, ha ebben az országban a rend helyreáll és ha ottani fajrokonainknak biztosítják az emberi jogokat. Abban a pillanatban, midőn a hatalmak reformok behozatalán dolgoznak, a legelőnyösebb politikai tapintat kötelez bennünket, hogy a nyugalmat megőjük. Lofjális magatartásunk által abban az irányban kell befolyásolnunk a macedónokat, hogy ne állítsák magukat avval a gondolattal, hogy Bulgária részt vehetne mozgalmakban. E tekintetben a legutolsó pillanatig meg fogjuk tenni kötelességeinket. Mind azok, akik a macedónokra befolyást gyakorolhatnak, győzzék meg őket arról, hogy a mostani körülmények közt nyugodtan kell maradniuk és nyugodt magatartás által lehetővé kell tenniük egy a hatalmaknak, mint Törökországnak is a tervezet reformok megvalósítását. A bolgár faj legmagasabb érdekei követelik, hogy az egész vonalon béke uralkodjék.

HIREK

Budapest, február 17.

— József főherceg születésnapja. József főherceg tudvalevőleg március 2-ikán tölti be 70-ik életévét. Ez alkalommal számosan, úgy egyesek, mint hazafias testületek szándékoztak József főherceget, aki a telet fümei villájában tölti, telherenni, hogy hódolatukat és szerencsekívánataikat bemutatassák. Amint értesülünk, József főherceg születésnapját a jövő hó 2-ikán a legszűkebb családi körben óhajttja megülni, nemcsak azért, mert orvosi tanácsára jelenlegi gyengélkedése miatt nem akarja kitenni magát tömeges fogadtatások fáradságainak, hanem azért is, mert a fümei József főherceg-villa családi körbe lévén szánva, küldöttségek befogadására vagy éppen megvendégelésére egyáltalán nem alkalmas. A főherceg május végéig marad Fiumában, akkor Budapestre jön és örvend az alkalomnak, hogy a budai Lövészegyesület által tiszteletére rendezendő ünnepélyen mint az egyesület védnöke résztvehessen. Ekkor alkalm nyílik majd arra is, hogy 70-ik születésnapja alkalmából egyéb tisztelői is üdvözölhessék.

— Kitüntetés. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király dr. Singer Mtyás királyi tanácsos és Szeged város közkórháza igazgatóorvosának a közügyek és a közegészségügy terén szerzett érdemei elismerésül, harmadosztályú vaskorona-rendjét díjmentesen adományozta.

— Edvárd király betegsége. Kopenhágából jelentik, hogy az ottani udvar nagyon rossz híreket kapott az angol király állapotáról. Hir szerint az orvosok kijelentették, hogy a királyt már legközelebb újra meg kell operálni s ha a műtét jól sikerül, úgy a királynak legalább egy esztendő kell melegebb vidéken töltenie. Meglehet, hogy a király Fokföldre fog utazni.

— Az orvosok és természetvizsgálók vándorgyűlése. A magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyűlései állandó központi választmánya t. hó 16-ára Chyzer Kornél miniszteri tanácsos elnökségével ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy az idei lovassági vándorgyűlést szeptember hó 5-én — 10-ike közt fogják megtartani. Szeptember hó 5-én lesz az ismerkedő-estély, 6-án az ünnepélyes megnyitólés gróf Esterházy Kálmán elnökletével. Kolozsvárt már megalkult a helyi bizottság, amely a részletes programot szerkeszti és az érdeklődőknek megküdi Erdély szép vidékeinek megtekintésére érdekes kirándulások vannak tervezve. Az orvosi szakosztályban Lechner Károly egyetemi tanár a természettudományiban Fabiny Rudolf egyetemi tanár, a társadalomtudományban gróf Kun Gézaék kérték fel a megnyitó-beszéd tartására, akik erre szívesen vállalkoztak. A Kovács József-éle éremmel kitüntetendő beszédet Szabó Dénes egyetemi tanár fogja tartani.

— A honvédelmi miniszter afferje. Lengyel Zoltán és Horváth Gyula képviselők báró Fejérvári Géza honvédelmi miniszternek a Ház mai ülésében mondott s rájuk vonatkozó szavaira nézve még az ülés során magyarázatot kérték báró Fejérvári Géza honvédelmi minisztertől Kubik Béla és Barta Ferenc révén. Báró Fejérvári Géza gróf Andrássy Tivadart és gróf Hadik Jánost kérte fel az ügy elintézésére. Horváth Gyula úgye még az ülés alatt elintéztet nyert, anélkül, hogy a segédök összeültek volna, mert a miniszter a nyílt ülésben reflektált előbb tett két megjegyzésre s ezt Horváth Gyula a maga részéről elegendőnek fogadta. Lengyel Zoltán ügyében a négy segéd holnap délelőtt tíz órakor fog találkozni a képviselőházban.

— A pápa egészséges. XIII. Leó nem is lehet beteg. Ilyen eshetőség el sem képzelhető. Valami ilyest állít Mazzoni professzor, a pápa orvosa, aki valósággal versben beszél arról a csodálatos egészségről, ami a pápának megadott. Egy német újságrólvala diskurált erről az olasz orvos. Az újságról arra kérte a professzort, hogy mondja meg neki, de igazán mondja meg, hogy mi igaz abból, hogy a pápa gyöngéledik és hogy ez a gyöngéledés komolyabb természetű, mint azok a jelentéktelen rosszulletek, amelyek száraz lábbal gázol át a rendíthetetlen egészségű agg. Hogy csakugyan olyan rendíthetetlen-e ez az egészség? Mazzoni professzor ezt felelte a kérdésre:

— Azt mondják, hogy a pápa nem egészséges? kérdezte nevetve a tanár. O olyan jól van, hogy ön is, én is irigyelhetjük egészségéért. Ami rosszat beszéltek róla az utóbbi időben, mindabból egy szó sem igaz. Kivéve kis rekedtséget, amely hamar elmult, régóta semmi baja sem volt a szentatyának. Valóságos tenomén: az évek számára nézve öregszik ugyan, de bármily paradox állításnak tűnik is íél, minden új évvel egészségesebb és erősebb. Valahányszor életének új évtizedébe lép, megfősolják az emberek, hogy ezuttal vége van. És mindig a jóslás ellenkezője lesz valósággá. Hígyje el, hogy a pápa nemcsak százéves lesz, hanem ha ezt a kort elérte, akkor kezd majd igazán élni. Különben mi legyen a pápa halálának oka? Szervezete, mint egy fiatal emberé; minden orgánuma egészséges, a szervezet minden működése kifogástalan, szívbajnak vagy más betegségnek semmi nyoma; emellett a lehető legrendszerezesebben él, csak kevés alkoholt vesz magához — csoda-e hát, hogy ez az öreg ember szemüveg nélkül olvas, bot nélkül jár, maga öltözködik és vetkőzködik és naponta tizennégy-tizenöt órát dolgozik? Igazán el sem képzelhetem, mi lesz XIII. Leó pápa halálának az oka. Szinte azt hiszem az ember, hogy IX. Pius után a pápa egyáltalán nem hal meg. És komolyan mondom, ha ma valamit kívánnom kellene a pápának, nem tudnám, mit kívánjak neki.

Ez bizony olyanformán hangzik, mintha Himnus lenne a szent Egységéhez. Ezuttal azonban nem a poéta dalol, hanem az orvos, akiben sokkal inkább meg lehet bízni.

XIII. Leó pápa huszonöt éves uralkodásának évfordulója alkalmából február 20-án, pénteken a főváros összes római katolikus templomaiban ünnepi szent misét mondanak. A székesfőváros tanácsának rendeletéből ezen a napon a fővárosi iskolák katolikus vallású növendékei hittanáraik vezetésével a templomba vonulnak és résztvesznek a hálaadó istentiszteleten. Általános iskolai szinten azonban nem lesz.

A *Szent László-Társulat* ma délután dr. Németh Péter nyugalmazott kuriai bírő elnöklésével a papnevélő intézet dísztermében ülést tartott. Az elnök lelkes szavakkal emlékezett meg a pápa jubileumáról s indítványára a választmány 5000 korona Péter-filért szavozott meg.

A *Józsefvárosi Demokrata-Kör* az ujonnan megválasztott tisztviselőikarának tiszteletére ma este fényes lakomát rendezett A lakomán, amelyen *Ebtős Károly, Vásonyi Vilmos és Fichler Győző országgyűlési képviselők* is megjelentek, lelkes felkötés öntökökkel ünnepelték a demokratikus elvek utörörét s *Olay Lajost* az új elnököt. Felköztöntöket mondtak *Olay Lajoson kívül Ebtős Károly, Vásonyi Vilmos, Fichler Győző, dr. Kozma Arthur, Solymosi Elek* elnök, dr. *Oláh Gyula és Gyárfás Ernő*, a kör titkára.

A *Lipótvárosi Kaszinó* elnökjelölése. A *Lipótvárosi Kaszinó*nak a választmány által kiküldött kijelölő-bizottsága ülést tartott, amelyen egyhangulag elhatározta, hogy holnap szerdán déli 1/2 12 órakor báró *Bánffy Dezsőt* köldötség útján felkéri a Kaszinó nevében a Lipótvárosi Kaszinó elnökü állására való jelöltség elfogadására.

— **Ünneplés.** Az ó-budai zsidó hitközség tagjai ma este a Radwager-vendéglőben társasvacsora során ünnepelték *Hirsch Márkusz* hamburgi rabbint, a hitközség egykori lelkészét abból az akalomból, hogy hetvenedik születésnapja van. A bankettől táviratban üdvözölték az ősz lelkipásztor, akiknek az érdemeit dr. *Adler Ilés* íróbari méltatta. Beszélték még *Weisz Simon, Tantusz Mór* és *Bató Lipót*.

— Erzsébet főhercegnő halála. A hivatalos lap mai száma közli, hogy legelső rendelet következtében néhai *Erzsébet* főhercegnő, született császári hercegnő, Ausztria főhercegnője, Magyarország stb. királyi hercegnője 6 császári és kir. jenségeért az udvari gyász szerdától, február hó 18-ikától kezdve négy héten át a következő változással fog viselkedni: az első két héten: 1903. évi február hó 18-ikától március hó 3-ikáig bezárólag, a mély és az utolsó két héten: 1903. évi március hó 4-ikétől március hó 17-ig bezárólag a kisebb gyász.

Ó felsége tudvalegöleg elrendelte, hogy *Erzsébet* hercegnőnek a temetésre vonatkozó végső akaratát tiszteletben tartásák, *Bécsből* jelentik, hogy ma délután négy órakor szentelték be *Erzsébet* főhercegnő holttestét teljes oszöndben *Frigyes* főherceg palotájának előcsarnokában. A szertartásnál jelen volt a király s az összes főhercegek és főhercegnők egyszerű kíséretel, a főbb udvari méltóságok, a testőrkapitányok, az udvari hivatalnokok, gróf *Széchenyi*, király személye körüli miniszter s még többen akiket *Frigyes* főherceg hívott meg. A beszentelést *Gruscha* bíboros végezte *Mayer* püspök udvari és burg-plébános segédletével. A szertartás befejeztével a gyászoló vendégek eltávoztak a palotából. Ma öjél 11 órakor őrszálították a holttestet *Badenbe*. A déli vasút állomásán az udvari lakájok leemelték a kocsirol a koporsót s a készen álló vagonba vitték az elhunyt főudvarmesterének kíséretében. A vonat azután megindult *Badenbe*. *Badenben* a koporsó a vagonban marad. Holnap reggel 5 órakor az udvari lakájok kiemelik a kocsirol, a már készen álló halottaskocsira teszik s a weillburgi várkapornába viszik. A kíséret bércokosikon követi. A várkapornában délelőtt 1/2 11-kor *Mayer* püspök úra beszenteli a család tagjai jelenlétében, akik kora reggel *Badenbe* utaznak. A koporsó a kriptá elkészültéig a kápolnában marad. Ma és holnap a két bécsi udvari színház zárta lesz.

— Vége a tizesnek. Ez a jankiáltás nem arra való, hogy ijedten kájon a zsebéhez az, akinek még kékhasu régi tizesbankója van. Van idő még arra, hogy kiadja, éppen tizenegy nap. Huszonnyolcadikán letelik tudniillik a tizes hitele. Azontúl meg az állampénztár se akceptálja értékének. Mindazonáltal még azután se elveszett pénz az a husz korona, amit egy ilyen tizforintosba befektetett a tőkepénzes. Az osztrák-magyar bank és a fiókjai még egy hónapig beváltják teljes mértékben, hanem ehhez már instancia kell.

— Az Újságírók Egyesületéből. A *Budapesti Újságírók Egyesületének* választmánya ma délután ülést tartott *Vézi József* elnöklete aitt. Az ülés megnyitása után elnök kegyelettel emlékezett meg arról a fájdalmas veszteségről, mely dr. *Hortoványi Józsefnek*, a Magyar Állam ívszerkesztőjének és az egyesület buzgó választmányi tagjának halálával érte a magyar sajtót. A választmány kegyeletnek az özvegyhez intézendő részvétirabban is kifejezést fog adni. Az elnök örömmel tudatja a választmánnyal, hogy az egyesület ívsztrisz tagját, *Sturm Albert* szerkesztőt, a király a Ferenc József-rend tiszti keresztjével tüntette ki, mert az ő kitüntetésében a magyar sajtó a maga megfizetlenségét láthatja. Elhatározta ezután a választmány, hogy az *Arany ember* századik jubiléris eladásán az egyesület nevében koszorút fog át-nyújtani *Jókai Mór*nak a költőjejelemnek *Szatmári Mór* íőtitkár vezetésével egy köldöttség s a *Jókai* tiszteletére vasárnap rendezendő ünnepi vacsorán az egyesület testületileg fog részt venni.

A tanácskozás további során két a sajtót rendkívül közeiről érdeklő indítványt terjesztettek elő. Dr. *Radó Samu* szerkesztő indítványára a választmány kimondta, hogy a kereskedelmi miniszteröl kérelmének fogja a telefontudjaknak a sajtó szolgálatára olyan mérvű leszállítást, amint azt legutóbb a porosz kereskedelmi miniszter elrendelte. A kereskedelmi miniszterhez intézendő beadvány megszövegézetel az indítványozó szerkesztőt bízták meg. A másik indítványt *Seres László* szerkesztő terjesztette elő a sajtószabadság megóvása érdekében. Egyhangulag fogadták el indítványát, melyet a következő szövegében nyújtott be:

A *Budapesti Újságírók Egyesületének* választmánya sajnálattal vet tudomást arról, hogy a budapesti királyi ügyészség indítványára az utóbbi időben ismételtlen és többször lefogadták a *Népszava* politikai lap több számát. A választmány ez alkalommal is hangot ad ama többször megnyilvánított álláspontjának, hogy az igazságügyminiszter rendelök, amelynek alapján az előzetes lefogalások törtennek, a szabad sajtó szemelével és a sajtótörvény rendelkezéseivel összeegyeztethetőnek nem tartja. Egyuttal kijelenti, hogy a sérelmes rendelet meelőbbi hatályon kívül helyezését az újságírás szabadsága érdekében az igazságügyminiszternek köldöttség útján kérelmezni fogja.

Andrássy Dénesné grófnének *Rozsnyón* emelendő szobrára a választmány hazafias kegyelele jelölül 50 koronát szavazott meg. Köszönetet nyilvánított a választmány a Magyar Tudományos Akadémiának, az

Athenaeum-részvénytársaságnak, Singer és Wolfner, Wodianer F. és fia könyvkiadó vállalatoknak, a *Pallas-társaságnak, a Szent-István-társulatnak, az Izraelita Magyar Irodalmi-Társulatnak* és dr. *Kelen Józsefnek* adományaikért, amelyekkel az egyesület könyvtárát jelentékenyen gyarapították. Végül három hírlapírók voltak fel az egyesület rendes tagjai sorába.

— Az aradi önkéntesek bálja. Az aradi önkéntesek bálja, amelynek különös esetéről mai lapunkban megemlékeztünk, mint aradi tudósítónk jelenti, *emard*. A németnyelvi meghívónak, amely nagy megbotránkozást keltett, ez lett a következménye, s lesz azonkívül lovagias eljárás, becsületbírósi döntés és párba. Az aradi lapok közleménye ugyanis nem tettett az önkénteseknek. Az egyik önkéntes, *Deutsch Jenő* a kávéházban élesen fixirozta *Kormos Sándor* hírlapíró, akit az egyik cikk írójának vélt. *Kormos* mint tartalékos hadnagy az önkéntes viselkedéséről jelentést tett az ezredparancsnokságnál, egyuttal maga ellen is becsületügyi eljárást kért, azután pedig az önkéntest provokálta. A becsületügyi eljárás elrendelték. Hír szerint erre az eljárásra idegen ezredbeli tiszteket delegálnak. A párba csak az eljárás befejezése után lesz.

— Mommsen balesete. *Berlinből* jelentik, hogy *Mommsen* tanár ma délben a *Friedrichstrasse* és a *Mittelstrasse* sarkán egy bércokosi elütötte és a kövezetre dobta, miközben a tanár fejének hátsó részén könnyen megsérült. *Mommsen* segítség nélkül hazahajlatott. *Allapota*, hír szerint, nem aggasztó.

— Iparosgedek a Szent Istvánnapi munkakiállításán. *Sándor József* nyugalmazott államtitkár meghívására az iparosíjak szakegyesületeinek képviselői érkeztek tegnap a folyó érvben megtartandó munkakiállításról. A kereskedelmi miniszter e kiállításán módot kíván nyújtani a budapesti iparosgedeknek, hogy előhaladásukat és kézi ügyességüket bemutassák.

Tudomásul vették, hogy olyan munkák kiállítása kívánatos, amelyek a mindennapi szükségletre való, könnyen eladhatók és az általános forgalomban ismeretesek. A segéd a kiállítandó munka műhelyrajzát is tartozik bemutatni. A munka elbírálásánál a kézi ügyesség, a gyakorlati élet követelményeinek való alkalmazkodás, az önálló feladás és az alkotóképesség fognak különösképpen méltányolattani. Azt, hogy a munkát úgy részeiben, mint egészében a segéd maga készítette, a mester fogja bizonyítani. A bejelentési iver szöveztését és egybe-gyűjtését elsősorban az ipartestületek közvetítik. A bírálókban a szakegyesületeknek is lesz képviselete. A kiállító segédek a tárgyak elhelyezéséből és elrendezéséből folyólag semminemű költésg sem terhele. A kiállított tárgyak eladását a magyar királyi kereskedelmi muzeum díjmentesen közvetíti. A szabályzat tudomásulvétele után figyelemremélítő nyilatkozatokat tettek a Kereskedelmi Muzeum felügyelőbizottságban képviselt és az érkeztetve meghívott munkaadók. Az egyik muukaadó felajánlotta a munkanélküli álló segédeknek asztalosműhelyének egy részét, a s-ükséges szerszámokat, tanácsait és bizonyos mennyiségű anyagot ha a kiállításra munkát akarnak készíteni. Egy másik muukaadó pedig lakatosműhelyét ajánlotta fel ugyannerre a célra a szerszámok szabad használatával, sőt anyagot is hajlandó adni ahhoz a munkához, mely e kiállításra készül. Egy porcellánfestőde tulajdonosa hasonló értelemben nyilatkozott. Végül találkoztunk olyan muukaadó, aki kész 500 koronát adni oly segédeknel tendó megrendelésekre, akik a munkát ki akarják állítani. A szakegyesületek képviselői késznek nyilatkoztak az ilyen jó előjelekkel megindult kiállításnak egyesületeik körében propagandát csinálni. Az elnököl ny. államtitkár ígérte teti, hogy a szakegyesületeket kimerítően tájékoztatni fog a, megküldi nekik a szervezeti szabályzat kéildzamu példányát, felhívást az egyesületek helyiségében leendő közzététel céljából, sőt hajlandó egyes figyelem érdemöl esetekben a készülőde segédmunkának megrendelést keresni, vagy a munkája megkezdésére és folytatására mérsekelt anyagi segélyt kieszközölni.

— Ellopott Werthelm-szekerény. *Fiuméből* táviratozzák: A magyar-horvát hajzási társaság ábbáziai pénztárhelyiségébe ismeretlen tettesek betörtek és a majdnem harmadik métermázsas súlyú pénzszekerényt ellopották. A pénztárral szomszédos dohánylőszék is kiraboltták. A vasszekerényt a tengerparton sziklák között találtak meg egészen összetörve és kirabolva, A szekényben mindössze 130 korona volt.

— Tanítók értekezlete. A magyarországi tanítók országos bizottságának igazgató-tanácsa e hó 22-én, vasárnap, délután 3 órakor a *Ferenc József* Tanítók Házában (VIII., Szentkirályi-utca 47. sz.) ülést tart, a következő tárgysorozattal: *Folyó ügyek.* Az állami tanítók fizetésének rendezése, tekintettel a most benyújtott javaslataira. Az évi közgyűlés megállapítása. Az egyetemes tanítógyűlés egybeültetésének kérdése. *Ludányok.*

— **Házasság.** *Józsi Purgly László* földbírókos e hó 17-én vezette oltárhoz patóási *Vildghy Pálmát* az erzsébetvárosi római katolikus templomban.

Pittard Edmond genfi ügyvéd eljegyezte *Gerbeaud* Emi és neje leányát, *Gerbeaud* Gabriella kiaszonyt.

Lengyel Mór budapesti kereskedő eljegyezte *Förster* Sarolta kiaszonyt, özvegy *Förster* Mórné leányát *Budapesten*.

— **Lujza hercegnő regénye.** Lujza hercegnő előtt a Méteriebe ment — mint Genfből jelentik — egy láda játékok és cukorkát küldött gyermekeinek postán. Drezdából ma viszszerkeztet a láda e megjegyzéssel: *Nem fogadlak el!* A kis beteg *Frigyes Keresztély* herceg, akinek állapota lényegesen javult, ma levelet intézett György királyhoz és elpanaszolta, hogy az orvos még most sem bocsátja hozzá anyját.

Genfből táviratoznak: A La Méterie igazgatója megfofója azt a hirt, hogy Lujza hercegnővel jogoly módjára bánunk; a hercegnő csak azoknak a megorizásoknak van alveto, amelyeket mindenki kénytelen eltűni, aki az intézetben gyógyulást keres. A hercegnő egészen szabad s kedve szerint sétálhat és levelezhet. Lachenal ügyvéd ma elutazott, tükára nem tudja, hová. Valószínűleg Drezdába ment, ahol Lujza hercegnő dolgában az udvarral fog tárgyalni. — Brüsszélből táviratoznak: A Petit Eleuque jelentik Genfből, hogy Lujza hercegnő e hét közepe táján el akarja hagyni a La Méterie-intézetet, hogy lebetegedése alkalmasabb végleges tartózkodási helyet keresen. Ujra a Rivierára menni nem szándékozik. Giron állítják Genfben utazik, hogy ennél az újabb költözködésnél intézkedik. A hercegnő megvárja, hogy a gyermekeivel való viszonyra nézve milyen intézkedéseket fognak tenni s ennek megfelelően maga fog önként határozni jövője telet. A toskánai nagyhercegnek a La Méterie-intézetben való látogatásáról sohasem volt komolyan szó.

— **A párbj ellen.** Az Y. ker. polgári körben érdekes szabadedafást tartott dr. Várdy Zsigmond kiváló nagyváradi ügyvéd és jeles publicista, a békeegyesületi eszmének és a párbajellenes mozgalomnak lelkes apostola. Megjelentek többek között: Dessewffy Arisztid a párbajellenes magyar előkészítő bizottság képviselőben mint a bizottság alelnöke. Katona Béla koronagyűző, Edvi Ilés Károly és neje, Szentványi Péter Gyula kir. táblai bír. Lánogy Gyula egyet. tanár. dr. Bedő Albert országgyűlési képviselő nyug. államtitkár, Neuschloss Marcell kir. tanácsos, Gergeley Ede, a magyar békeegyesület főtitkára, Gelléri Mór királyi tanácsos, dr. Perczell Adóll kir. járásbíró Nagyváradról, Lichtenberg Kornél egyet. tanár, dr. Friedmann Bernát, Bihari Mór, dr. Baracs Marcell, dr. Darvai Fülöp, dr. Mayer Sándor, dr. Frankl Sándor, dr. Sgalitzky Gyula, dr. Kovács Aladár mentőegyesületi igazgató, dr. Meller Mór, dr. Baumgarten Nándor, dr. Stern Sámuel, dr. Kövér Soma, dr. Burger Géza, dr. Gyomai Zsigmond, dr. Lunter József, dr. Hindy Atilla, dr. Bauer Mór, dr. Szigethy Sándor, dr. Kemény Samu, dr. Lukács Bernát fővárosi ügyvéd, dr. Bródy Lajos, Quittner Zsigmond, dr. Miklósi Henrik fővárosi biz. tagok, Dessauer Miksa, Bródy Emil, Waldmayer Izidor. Rátonyi Zoltán. Dr. Várdy visszapillant a párbaj eredetére, majd kijelenti, hogy fél rendszabályokkal nem lehet a párbajt kiirtani. Sok szellemmel, alapos tájékozottsággal fejtette a kérdést, előadását lelkesen megköszönték. Ezután dr. Bihari Mór, a kör titkára felolvassa Rakovszky István az államtanács szakelőnöke. dr. Emmér Kornél kir. tanácsos, dr. Bokay Árpád egyetemi tanár, dr. Herczeg Mihály egyetemi tanár, Polónyi Géza leveleit, melyekben lelkes támogatásukat jelentik be. Majd társasvacsora következett. melynek folyamán dr. Bedő Albert előnk főlköszöntötte dr. Várdy Zsigmondot, aki szellemes toaszban köszönte meg az ő és elnöknek szóhozjutást. Eltelt a kört és illusztris előnkét, Még sok pohárköszöntő hangzott el a vidám lakóban.

— **A tisztviselők fizetésrendezése.** A tisztviselők fizetésrendezésétől szóló törvényjavaslatnál ma a képviselőház pénzügyi bizottsága is foglalkozott. Fark Miksa előnk jelentette a napirend előit, hogy a bizottság megkapta a tisztviselők fizetésére vonatkozó javaslatot. Javaslata a bizottság a javaslat előadó-járá Egedés Lorántot választotta meg. A javaslat tárgyalására nézve abban állapodott meg, hogy időt enged e héten a javaslat tanulmányozására. A tárgyalás napját az előnk a pénzügyminiszterrel egyetértőleg állapítja meg.

Komjathy Béla kifogásolta a javaslatnak azt az intézkedését, amely a visszabírási erőt csak arra az esetre mondja ki, ha a javaslat március végéig törvényenye válik. Ez ellen pártja nevében tiltakozik és ugyanolyan pártja nevében kijelentette, hogy hajlandó ezt a javaslatot a most tárgyalás alatt lévő javaslat tárgyalásának megszaktársával elintézni. Ez önként folyik abból az állapontból, amelyet a fizetésjavítás érdekében pártja állandóan elfoglalt, sűrűtően mindig a javaslat benyújtását és törvényerőre emelését.

Lukács László pénzügyminiszter sajnálja, hogy Komjathy megdöbent a fölpanaszolt intézkedés miatt. Nem korteskedés órából történt, amit bizonyít az, hogy azt az intézkedést akkor vették fél, amikor még nem nyult ilyen hosszúra a véderő-javaslat tárgyalása. Hogy a kormány korábban nem terjeszthette a javaslatot elő, oka egyszerűen az, hogy igen nagy munkát adott. Az intézkedés a számviteli törvényben leli magyarázatát. Hogy mikor tárgyalják a javaslatot a plénumban, arra nézve nyilatkozik a miniszterelőnk dolga. Csak arra szorítok, hogy a javaslat bizottsági tárgyalását kérje. (Helyesítés.)

Az Államtisztviselők Országos Egyesületé a fizelési törvény benyújtása alkalmából népes értekezletet tartott Vörös László nyugalmazott államtitkár előnklete a'att.

Csép József nincs megelégedve a javaslatl, mely a kistisztviselők számára mostoháiban mert, mint a nagyoknak és különösen a biztosítékok fizetését s a 700-as alapot kifogásolva, a részletes észrevételek eszközésére rendkívül közgyűlést ker. Haldaz Ferenc osztálytanácsos is szerelmesnek tartja az osztályok aránytalan beosztását és memorandumot indítványoz. Futo Ferenc szerint a íatogrdalmat az okozza, hogy elhuzódik az életbeléptetés, mert az egy íóítételbe van kötve, mely a parlamenti helyzettől függ és mivel a lapok mind úgy logják föl a dolgot, hogy az obstrukcióit szándékozzák ezzel leszerelteni, mindenkéltől ezt a kérdést kívánja tisztázva látni és kéri a vonatkozó pont felolvását. Előnk ezt elrendelvi, utána azon megnyugtató kijelentést tette, miszerint a március 31-iki határidő felállítására csak a 3 millióra vonatkozó és semmi összfűggésben nincs magával a javaslat sorsával, amelynek sűrűs letárgyalása érdekében ő is lépéseket fog tenni. Szukovány osztálytanácsos is megvilágosítva ezt a kérdést, áttérték a részletekre, ahol Szeyffied törvényeszéki előnk, Markovits p. ú. tanácsos, dr. Nyikos titkár, Kacsovits és Szalay osztálytanácsosok fontos érdekei sérelmére és megvédésére hívták föl a figyelmet. Bogárdi Jákó adatokkal illusztrálta a rossz előléptési viszonyokat és dr. Mozzárnak a korpotéki helyesbítésére irányuló indítványa helyett a kongresszus állapontjának íóntartását kívánja. Hasonló értelemben szólt föl dr. Andor titkár, de Harms közigazgatási bíró felszólalására, a javasat sűrűs életbeléptetése érdekében, a részletes kívánalmak mellőzését mondhatta ki s egy sűrűs memorandum elvi íóntartása hangoztatása mellett egy sűrűsösggi kérvény beadását határozták el.

Végül elfogadták Benedek közigazgatási bírónak azt az indítványát, hogy a kormánynak, a mehoz viszonyok között megadott fizetésemelésért és annak immár kilitásban lévő gyors keresztülviteleért köszönet szavaztassék.

A Tanítóképző-Tanáregyesület önkösége az új fizelési törvényjavaslat tárgyalása előzetes értekezletet tartott. A javaslat nem intézkedik a segédintárai szolgálatban eltöltött évek beszámításáról és ha ilyen intézkedés hiányában a javaslat 15. §. 2. pontja volna az irányadó, ez a tanítóképző-tanarokra és igazgatókra alkalmazva, a gyakorlatban azt eredményezné, hogy ők átlag csak a 32-ik szolgálati évvel érnek el a fizetés maximumát, ami már kívül esik a teljes szolgálati íó határan, s ami teljesen ilározónak tűnne azt az eddigi gyakorlatban is megvolt s a javaslatban is célzott állapotot, hogy a tanárok fizetésük maximumát a 26-ik szolgálati évvel érik el. Az előértekezleten az a meggyöződés nyilvánult, hogy ez az eredmény nem lehet szándékolt, mert ellentmondásban van a törvényjavaslat liberális szellemével és az eddigi gyakorlattal. Azért elhatározták, hogy ez ügyben értekezletet hívnak össze, hogy a hiány pótlását kérelmező íólterjesztést szerkeszsen s addig is sűrűsöns összegyűjtik a íólterjesztéshez szükséges adatokat.

— **Halálozás.** Tull Károly közgazdasági szakíró Temesvározt meghalt. Az elhunytan Tull Odón festőművész édesatyját gyászolja.

Legidőbb Martinovich József 89 éves korában Budapestén elhunyt. Temetése 19-ikén, csütörtökön délután 1/3 órakor lesz a Soroksári-utca 31. szám alatti gyászaházból. Az engedéltő szentmisédőzet február 21-ikén 1/10 órakor lesz a ferencvárosi plébánia-templomban.

Nagysebentől jelentik, hogy dr. Popoviciu Barcianu Daniel, a szeminárium tanára, a románág egyik vezérembere, ma 66 éves korában meghalt. Popoviciu Daniel elök között volt, kiket a királyhoz intézett memorandum ügyében annak idején elítéltek.

Jakab Péter, a mármarosizgati ügyvédi kamara előnké és a római-katolikus egyházközség előnké, e hó 14-ikén 68 éves korában meghalt.

— **Tűz.** Szombathelyen, mint onnan jelentik, hajnalban kigyult Ungár Zsigmond nagy műzőmalmal, mely a gépház kivételével porig égett. A tűz keletkezésének oka eddig kinyomozható nem volt. A kár 150.000 korona, mely a bécsi kölesönés tűzkár-biztosító intézetnél volt biztosítva.

— **Ingenykenyer.** A keuyerosztó intézmény javára újabban a következők adakoztak: Jung Péter gyűjtése: 17 K., Hiesz Jónás 18 80 K., Holländer Mór 6 K., dr. Agh Géza 4 16 K., V. polgári leányiskola 78 kr. kenyér. A kenyeresbolt forgalma február 14-én 10.014 adag kenyér volt.

— **Szereltem, pisztoly, fogház.** E hó 6-án — mint megirtuk — a Minta-szálodában Bónics Antal 23 éves fogalkozás nélküli magánhivatának ráíótt Oszterreicher Jakabné, szül. Löwinger Gizellára s azután magát akarta elpusztítani. Azóta a halmi vágyó szerelmespár felgyógyult sebeiből s Bónicsot ma a rendőrség le-tartóztatta.

— **Hóvihar.** Mármarosizgaton, mint tudósítónk írja, e hó 12-ikén este erős hóvihar kerekedett, amely tömörkedést okozott. A vihar másnap egész napot át tartott és megnehezítette a vasuti közlekedést is, Az egész vármegyéből értekeznek a viharokozta károkról jelentések.

— **Kettős kivégzés.** Két év előit történt a sziléziai Hirschbergben, hogy Nengebauer kölaragót meggyilkolta a felesége és Lorenz nevű kedvese, a holt-

testet aztán a gyilkosok feldarabolták. Nengebauer-nek és Lorenznek ma reggel Hirschbergben kivégezték.

— **Patkányözön.** Párisban egyszer nagyon kedves állat volt a patkány. Anyira kedves, hogy pesenyét csináltak belőle, minekutána borsos árakon vették meg húsat a patkánymészárszékében. Akkoriban ugyanis rossz idők jártak Páris népére és a falai közt lévő katonaszágra, mert kívül, körökörül nagyon vigyázott az ellenség, hogy komoly ennyival, nagy marhákból hasított húsoz ne kerüljenek be a városba. S ez az ostromállapot jósokáig tartott, hát azért lett olyan jó a patkányhus. Es drága is lett, mert nem termelt elég a csatornában. Milyen öröm lett volna, ha a patkányállomány például olyan bősögesnek mutatkozott akkor, mint most London városának nyugati részében. ahol valóságos rettegésben tartják az embereket. Hihetetlen tömegekben, millió és millió számban grasszálónak, úgy, hogy asszonyok leány és gyermek estefelé nem merészkedik az utcára. A kereskedők egyre panaszkodnak, hogy a patkányok rengeteg kárt okoznak nekik. Egy vendéglősnek körülbelül kétezre asztalkendőjét hurcolták el a patkányok, egy kereskedőnek négyezer koronát érő holmiját rágták össe. Egy szőrmeárukereskedő csaknem esdőbe jutott, úgy tönkretették raktárát egy éjjelen át a patkányok. Egy színszűz számára készült igen drága karmantyt reggelre teljesen összerágyva talált. A patkányokat a városrészben történt nagyszabású építkezés és az utóók kiszélesítése kizavarta eddigi biztos rejtekhelyükről. A londoni patkányok boszut állanak ezért. Ki tudja, talán a megsűtött párisi patkányokért is fizetnek most.

— **A bosnyák-hercegovinai közegészségügy.** A bosnyák-hercegovinai országos kormány, az államkormányzati tevékenység íóbb ágait összefoglaló jelentések sorozatát bocsátja közzé. Ezelőtt három évvel a mezőgazdaságról, majd az állategészségügyről jelentek meg szakzszerű monografiák. Most a bosnyák-hercegovinai közegészségügyet felölelő részletes munkát adta ki a kormány.

Ennek a munkának az a célja, hogy a nyilvánosságot hitelesen tájékoztassa az ország viszonyai jelöl s aföl, hogy miképp oldotta meg a közigazgatás a körbe vágó feladatokat. A török uralom idejében Boszniában és Hercegovinában nem sokat fejlődtek az egészségügygyel. Ezen a téren az osztrák-magyar kormányzatnak igen nehéz volt a feladata, mert az utóéres nemcsak sok időbe és pénzbe került, hanem a lakosság előlételeit nagy tapintattal s ahol szükség volt rá, erélyvel kellett leküzdeni. A jelen monografia beszámol, hogy huszonegy év óta az ország egészségügyi berendezkedése terén az országban előforduló — statisztikailag kimutatóit — betegségek leküzdésére, a járványok íóvoltartására mi történt. Kimutatja e munka, mennyiben javultak az egészségügyi viszonyok, miútle intézkedések történtek gyógyintézetek létesítés tekintetében. Felvilágosított nyult abban a tekintetben is, hogy a lakosság megértette ez intézkedések és intézetek jelentőségét s mind nagyobb mértékben veszi azokat igénybe. A mü, eltekintve a bevezetéstől, mely az ország közigazgatási beosztásával foglalkozik, a következők tejezeteit tartalmazza: 1. Az egészségügyi igazgatás íeljödeke és szervezete. 2. Egészségügyi személyzet. 3. Közegészségi viszonyok általános képe (a terület jellemzése, lakosság életviszonyok, születési és halálozási statisztika). 4. Halálozási okok megállapítása, hullákkal való eljárás. 5. A betegségek kinyomozására és nyilvántartására vonatkozó szabályzatok. 6. Az akut fertözó betegségek (járványok) előíordulása. 7. Kronikus fertözó betegségek. 8. Járványok elleni védekezésre vonatkozó szabályzatok és rendszabályok. 9. Körházak. 10. Hivatalos orvosi szemlék, községek látogatása, a tiszti orvosok tevékenysége. 11. Nyomorékok és elmebetegék ápolása. 12. Asványivz források és gyűgyhelyek. E fejezetek közül az 1., 2., 8., 9., 10. és 12. fejezet nemcsak az orvosokat és statisztikusokat, hanem a közönséget is érdekelheti. A munka körülbelül 440 lapra terjed, 102 s szövegebe íktatóit statisztikai kimutatás és 36 külön táblázat van benne s a szarajevói országos kórházat és a goradzai járási kórházat ábrázoló képpel és két térképpel (egyik 1:81-ben, a másik 1902-ben íínteti fel az állapotokat) van ellátva. A művet a szarajevói országos nyomdában állították ki. Budapestén, Kilián Frigyes utócinál van bízományban.

— **Szerelmi dráma.** Szerelmi dráma történt ma reggel a íóvárosban, a Gyep-utca 15-ik számú házban. Benics Rozália, egy íérétől elváltan élő asszony szerelmi viszonyt íolytatott Kapitány Mihály szálámgyári munkással. Az utóbbi időkben Kapitány elvesztette az állását és azóta buskomorra lett. Többször ajánlotta az asszonynak, hogy haljanak meg együtt, de az asszony hallani sem akart erről. Az éjszaka három óra tájban Kapitány felkereste az asszonyt s reggelij nála maradt. Reggel hat óra tájban Lulákne, Benics Rozália háziaszonya segélykiallásokat hallott az asszony szóbájából s nyomban utána kért revolverlövés dörögött el. A következő pillanatban feltáruult az ajtó és Benics Rozália véreze támozyott ki a konyhába, ahol össeesett és meghalt. A szobában eszméletlenül hevert Kapitány Mihály. A házbeliek nyomban a mentőkért telefonáltak, akik konstatalták, hogy az asszony meghalt. A férfi még élt. A mellét volt egy veszedelmes lötése. Récezy tanár klinikájára szállították. A rendőri vizsgálat megállapította, hogy Kapitány

az asszonyt hába lötte. A golyó a nő tüdejét fúrta át és nyomban halált okozott. Holttestét a törvény-széki orvostani intézetbe szállították. A férfi a mel-lébe lött és állapotja veszedelmes. A szoba asztalán egy nyitott levelet találtak, amely a következőké-pen szól: *Tisztelet kapitány ur!* A bűnt vezetett a halálba. Szívemből szerettem a leányt, de csalta volt. Csalo-gatótt csak, pedig minden keresetemet ráadóztam. Tönkre tettem magam, még anyámtól is miatta ide-genedem el. Ha én nem vagyok vele boldog, ne le-gyen másé sem.

— **Az országos orvosszövetség sorsjátéka.** Az a sorsjáték, amelyet Lukács László pénzügyminisz-ter a múlt évben engedélyezett az Országos orvos-szövetségnek nyugdíj- és segítőintézet javára rövid idő alatt beletart a végrehajtás stádiumába és dr. Némák Lajos meg dr. Lichtenberg Kornél, akiket az orsz. szövetség igazgatóságának a napokban tartott ülésé-ben megbízott a sorsjáték rendezésével, máris bele-fogtak a nagy munkába. Felosztották a budapesti főközségválasztmányra is tegnap tartott ülésében elhatározta a vállalat legmészebbben támogatását a e célra dr. Blischer Gyula előktele alatt dr. Borsi Jenő, dr. Hönig Izso, dr. Pákozdy Károly, dr. Ráskai Rezső és dr. Tatár János tagokból álló bizottságot küldött ki. Remélhetőleg a budapesti szövetség moz-galma hatalmas arányokat ölt s példaadása magával ragadja a vidéki főközségeket is, ezzel nagy an-gvany nyereséget szerezve a nyugdíjintézetnek. A szövetség hivatalos lapja eddig 31.000 sorsjegyet el-be-lyezéséről számolt be, pedig a játéknak 300.000 sor-sjegye van.

— **A New-York biztosító-társaság bajai.** A New-York biztosító-társaságot nagy károsodás érte. A kár: öt millió lira, de ez összességében többet jelent a társaság vezetésében megnyilvánuló rendezetlenség, amely a veszteség közvetlen oka. Az olaszországi veze-tőségnek történt a károsodás, de az öt millió lírányi kár hatása kiterjed mindenre, ahol a New York biztosító-társaság működik. Az olaszországi esetről a Magyar Hírlapnak ezt jelentik: A központi társulat bizonyos idő óta nagy meglepődéssel vette tudomásul, hogy az itáliai fiók működése nagyszerűen föllendült. Annál is váratlanabban volt ez, mert az európai telepek közül az olaszországra számítottak legkevésbé, mert hiszen köztudomású, hogy Olaszország népe szegény, és ami pénze van, az arra kell neki, hogy éhen ne haljon, nem pedig arra, hogy a drága biztosítási ille-téket fizesse. Nem értették a dolgot egész tisztán; de belenyugodtak, mert hisz az önmaguk előnyéről volt szó. Röviddel ezelőtt aztán rájötték a kül-lönös jelenséget nyitására. Egy följelentés leleplezte, hogy a társulat a legperiféribb csalásnak az áldozata. Egy olasz banda két orvos segítségével öreg és beteg emberek életét biztosította a New-York-Társulatnál, még pedig óriási összeg erejéig. Az aggasztánok korán elháltak, a vállalat fizetett, s a banda zsebe-lyegte a pénzt. A furfangos csalás ötmillió lírájába kerül a vállalatnak. Az esetnek folytatása is van. A newyorki vállalat pürt indított a család ellen; a két orvost le is tartóztatták. De Itália bírósága nem nagy rokonszenvedéssel viseltetett a tengerentúli társaság iránt, s a vádlottakat fömentette, mert a vállalat maga is hibás. Ahol így kevés a gondosság az üzletek költése körül, ahol így példátlan nemtörődomséggel és könnyelműség-gel kezelik az ügyeket, mint a jelen esetben, ott nem lehet panaszok. Egyzóval: a társulatnak vállalnia és viselnie kell a következményeket, és még az a kis elégtétel és megnyugvás sincs meg, hogy a bírósá-g, — legalább elvi értékben, — mellette van, pár-tolja, neki ad igazat.

A Merkur, mint a Hazánk jelenti éppen mai számában mutat rá a New-York-biztosító egy másik bajára. A biztosító-társaság 170 millió koronával ér-dekeltje a Morgán-féle trust-vállalatoknak, melyek amerikai közzgazdasági szakemberek számítása sze-rint már eddig is több 100 millió dollár veszteséggel dolgoznak. A szakemberek azt állítják, hogy az egész trust-vállalat olyan bolondok paradicsomának tekin-tendő, melynek lakóira szörnyű kiábrándulás vár. Már most — írja a nevezett újság — azt kérjük, hogy a szolid üzletvezetés elvével nem kerül-e összeütközésbe az, ha a New-York, egy magát elsőrangú inté-zetnek tartó vállalat, biztosítottjainak pénzét specula-cionális papírokba fekteti be.

— **Halott a mezőn Marmaroszigetről** írják, hogy Butfaldu szenciói két egy bűnset, amelynek nyomába egy kutya vezetett. Egy eb ugyanis addig károgatótt a mezőn, míg végre egy gyermeket kapart elő s nyakánál fogva bevitte egy gazda udvarára. A vizsgálat még nem derítette ki a bűnset.

— **Sikkasztás egy gyárban.** A Deckert és Ho-molka elektrotechnikai felszerelő intézet budapesti fiókgyárában — mint már ma említettük — nagy-szabású sikkasztásra jöttek rá a minap. Szombaton az üzlet főnökei feljelentést tettek a rendőrségen Metz Jenő irodai alkalmazott, elektrotechnikus ellen, aki a cég Izabella-utca 88. számú gyárlétezen nagyobb összeget sikkasztott és megszökött. Metz Jenő 28 éves salzburgi születésű fiatalember, aki atyja, Metz Gusztáv üzletvezető révén jutott jövedelmező állásához. A

rendőrségi nyomozás kiderítette Metz Jenő bűnös üzemeinek történetét. Atyja, Metz Gusztáv a buda-pesti gyár üzletvezetője, a múlt év augusztusában szabadságra utazott s kitöltetlen aláírásával ellátott pénzeszedő lapokat adott át fiának, hogy a gyári inkasszó távollétében ne szüneteljen. A Deckert és Homolka ögnek összekötötték a magyar királyi postával, illetőleg a kinstárral is. A kitöltetlen lapokkal Metz Jenő tizenháromezer koronát vett föl a cég részére a kinstártól, a pénzt magának tartotta meg s így üzemeit atyja távollétében szabadon vé-ghezhatta. Amikor a dologra a bécsi cég főnökei figyel-mesek lettek, Metz Jenő megszökött s amint a rend-őrségnek tudomására jutott, Amerika felé vette útját. A rendőrség ma kihallgatta Metz Gusztáv üzletvezetőt és Grätzer Nándor gyári pénztárost, akik a sikkasztás történetét megerősítették. A főjelöltnek különben a gyárnak e két alkalmazottja ellen is szól, de őket csak gondatlanság terheli. A megállapított kár eddig 18.000 korona, de a vizsgálatot még folytatják.

— **Felmertem öngyilkos.** Megirtott tegnap, hogy a Tárrogató-uton egy uriasan ültözött férfi holttestét találták, a fején lösszel s mellette fektett egy revolver. A rendőrség megállapította, hogy az öngyilkos Munczár Gyula aradi 88 éves államvasuti fogalmazó, akit súlyos idegbaja kergetett a halálba.

— **Késvény és csus ellen hatásban felülmul-hatalan a Zoltán-éle keűcs.** Úvegye 2 korona. Zoltán gyógyszerárban, Budapest, V., Sétátér-utca és Szabadszög-ter sarkán.

(x) Használt-e már Stomatint?

(x) **Gebauer Károly** hazai érokoporsó-gyáros te-metkezési intézete VII. Erzsébet-kört 26-ik számú házban van és IV. Király-ter 1. sz. Királyi bérpalota.

(x) **A nagy reklám,** mely legújabb időben a kül-lönféle erősi és tápkészítmények érdekében folyik, odaítható, hogy a félényre nagy tápértékét ma már mindenki ismeri. Legjobb kellék, hogy az ilyen erő-sítőszer kellemes ízű és könnyen emészthető legyen. A Somatosenak emellett még azon előnye van, hogy a félényre tisztulván már emésztett állapotban tar-talmazza.

(x) **Luca.** Végre Magyarországon is meghódí-totta az előkelő közönséget a *Luca-tükör*. Ma már kevés elsőrangú családnál hiányzik ezen kiváló étvágyer-jesztő és gyomorerosító likőr. Kapható csakis első-rangu üzletekben és kávéházakban.

(x) **Dr. Kovács képaantája,** csakis félhold véd-jegygyel valódi 3 nap alatt minden kezét gyógygédde és iseherré varázsol. Egy tégely 120 K. Főrakt.: Dr. Kovács gyógygyára Budapest, Gyár-utca 17. „Toilet-tükör“ kívánatra ingyen.

FŐVÁROS

(*) **A huszonötmillió konverzió.** A főváros ismeretes határozatát dr. Vázsonyi Vilmos és a demo-krata-párt többi fővárosi bizottsági tagjai közös be-adványban megfellebbszték. A felebbsztés indokolása egybe-köt az azon alapszik, hogy az 1872: XXXVI. törvényekik értelmében 25.000 forint értéket meg-haladó kölcsön felvételét elrendelő határozat csak ugy-érvényes, ha meghozatalánál a bizottság egy negyed-rese jelen volt és ahhoz a jelenlévők kétharmada hozzájárult. A szóbanforgó közzgyűlésen a névszerinti szavazás tanúsága szerint pedig összesen csak 76 bizottsági tag volt jelen s ezek között is kilenc a tanács tagja. Csak jogi analababának volna szükséges tovább magyaráznunk azt a kezdetleges igazságot, — ugymond a beadvány — hogy a konverzió fel-tételét a régi kölcsön visszafelvezését és az új kölcsön felvételét megállapító határozat az 1872: XXXVI. t. c. 60. szakaszának rendelkezése alá tartozik. A rend-kivüli közgyűlést ezenfelül oly rohamos sietséggel hívták egybe, hogy a bizottság tagjai komolyan és lelkiismeretesen nem is foglalkozhattak a napirend tárgyával. A miniszterelnök bejárja a felebbsztés ha-táridőjét és csak ennek lettele után fog dönteni a főváros határozata fölött.

(*) **A kormány adományja a játékon egyesü-leteknek.** Széll Kálmán miniszterelnök, mint beügy-miniszter, táviratlag tudatja a székesőváros hatósá-gával, hogy *Márkus József* főpolgármester felterjeszté-sét folytatán, a székesőváros területén a nyomor és inség enyhítésével foglalkozó játékon egyesületek segélyezésére. — A VI. kerületben levő egyesületek ki-vételével, mint amelyek már a kormánytól segélyt kapnak, — utólagos elszámolás közzteleztsége mellett, 7000 koronát bocsát a fővárosi tanács rendelkezésére. Főlkéri a tanácsot a miniszter, hogy ennek az enge-délyezett összegnek a segélyre leginkább reá szorult és arra legmészebb egyesületek között való arányos és méltányos kiosztása iránt azonnal intézkedjék.

(*) **Orvosi állások a szegényházánál.** Az Erzsé-bet-szégyenháznál üresedésben levő orvosi állásra (1200 kor. fizetés) a polgármester *László Odónt*, a napidíjas orvosi állásra pedig (3 kor. napidíj) dr. *Prasser Tivadart* alk. mazta.

(*) **Kihásasító alapítványok.** A *Mária Valéria-kihásasító alapítvány* elnyeréséért 56 kérvény érkezett be a tanácshoz, amely a csütörtökre tűzött ülésében fog ezek fölét határozni. — Az *úzv. Machowsky Anass-táné alapítvány* kamataiból az idén két kibazasító adományt fognak kiosztani, az egyik 659 korona 94 fillérrnyi a másik pedig 710 korona 70 fillérrnyi. Csak Budapestben lakó görög-keleti vallású jó erkölcsű ha-jadonok pályázhatnak, március hónap 30-ikáig, a fő-városi iktató hivatalhoz nyújtott kérvénnyel. — A néhai *Ignjatovic János és neje alapítványából* 420 ko-rona jutalmódjára pályázhatnak az I. kerületi Tabán-ban lakó görög-keleti vallású és szerb ajku hajadonok. Ezuttal ketten kaphatnak 420—420 korona díjat. Pá-lyázni március 31-ikéig lehet a fővárosi tanácshoz intézett kérvény útján.

(*) **Egyenes-adó előírás.** A IV. ker. előjáróság felhívja azokat az adózókat, kik az 1902. évi adóelő-írás betetezését jelentő hirdetésben közzt határidő aitt adókat adókönyveikbe nem vezették be, hogy adókönyveiket az 1902. évi adóelőírásal leendő kiegyesztést véget a IV. ker. adószámviteli osztályán (Váci-utca 62. sz., földszint 1. ajtó.) 8 napi záros ha-táridőn belől muassák be, különben pénzbírsággal sújthatnak.

SZÍNHÁZ, ZENE

** **A Vigszínház bemutatója.** *Herczeg Ferenc Kéz kezet mos* című új vigjátékának előkészületeit be-fejezték. A pénteki bemutató meg két időpróbatí-tartanak jelmezben és teljes díszletekkel. A *Vigszín-ház* igazgatóság a kiváló szerző új művéhez méltó szép kiállításról gondoskodott. A premiere bizonyára elsőrendű esemény lesz az idei szezonnak. A *Kéz kezet mos* bemutatója iránt óriási az érdeklődés. A premiere az összes páholyok és földszinti ülések napok előtt elogytak; most már csak emeleti jegyek kaphatók.

** **Kérek a Nemzeti Színházról.** A *Nemzeti Színházban* csütörtökön, e hó 19-én, ünnepi előadás-ban kerül színre 100-adszor az *Aranyszember*, koszorus szerzőjének, *Jókai Mór*nak 78-ik születésnapján. Az előadás bérletszűnetben tartják meg. — *Monna Vanna, Macterinc* drámája, e héten kétszer kerül előadásra, holnap, szerdán, bérletszűnetben, 20-adszor, és szomb-aton. — *Martos* Ferenc eredeti vigjátéka, *Simonj* öbster a jövő héten, február 26-án kerül először színre új díszletekkel és a napoleoni háborúk korának meg-felülő jelmezekkel.

** **Kéry Klára Pécselt.** Pécsi levelezőnk távira-tozza: *Kéry Klára* kisasszony, akinek itteni vendég-játékai számát meg kellett toidania, ma lépett fel utól-szor a *Nebánsvirág* ömszerében. A mai est is, va-lamint az előző három, rengeteg ovációk mellett fol-gat le és a szorongásig szufolt ház (jegyek már a múlt héten nem voltak kaphatók) olyan tapsviharokat látott, amilyenre a pécsi színházban még nem volt példa. Az előadás csak jóval tizenegy óra után ért véget, mert az ismétlés és a kihívások száma oly nagy volt (minden felvonás után husz-harminc), hogy az előadás-ból jó másfél órát maga az ünneplés foglalt le. Ha-sználó túlaradó tüntetések közt folyt le az *Adam és Éva* hétéli és a *Piros bugyellári* vasárnapi előadása, amelyek során, valamint az előző estén és a mai utol-són is, virágok és koszorus üzenővel halálta meg a közönség a ritka művészi gyönyörűséget, melyben négy remek alakias részven velt.

** **Wagner Cosima levele Zilahy Gyulához.** Abból az alkalomból, hogy *Zilahy Gyula* az aradi színház igazgatója színre hozza Wagner Lohengrin-jét, a mester üzegeye a következő levelet intézte *Zilahy Gyulához*:

Milyen tisztelt uram! Megkaplam az ön levelét és végteleen örömmelnek adhatok kitéjezt hogy boldogult férjem legkedvesebb művét, a *Lohengrin* műso-rába felvette. A legcsintébb szívből lakadó örömmel ragadom meg az alkalmat hogy önnök e nemes vállalkozásához gratulálak. Kívánok minden tekintetben lényes sikert és reménylem, e nemes vállalkozásában a közönség is támogatni fogja, annyiaval is inkább, mert tudtommal Budapestet kivéve Magyarországon *Lohen-grin* még nem adták elő. A levelében említett *jogdíjra* vonatkozólag annyit írhatok, hogy *Lohengrin* két elő-adását engedélyeztem önnök, *jogdíj fizetés nélkül*, a többi előadások megtarthatásában megköszkedik ügyvivőm, *Gross Adolf* urral érintkezésbe lépni. Kedves meg-hívását úgy én, valamint *Wagner Sigfried* ur közz-nettel veszzük, de sajnalatunkat fejezhetjük ki, hogy az előadás részt nem vehetünk, de intézkedünk, hogy ügyvivőnk minket ott képviseljen. Sziveskedjék az előadás napját velünk tudatni és *Gross* ur értesí-teni fogja önt sürgönyvel érkezéséről.
Bayreuth, 1902 október hó.
Tisztelettel

Wagner Cosima.

Lohengrin aradi premierje pénteken, február hó-nap huszadikán lesz és pedig a következő szerepoz-tással: *Lohengrin* *Bejcsy György* énekli *Teirmundot* *Szabó József*, *Elzát* *Zilahy-Singhoffer Vilma*.

** **A kis fészek huszadszor.** A *Vigszínházban* holnap a *Kis fészek* kerül színre 20-adszor. A fész-keket Högedüs, Gött, Tapolczay, Balassa, Vendrey, Varsányi Irén, Gazi Mariska, Nikó Lina játszzák.

**** Jótékonyóelu hangverseny.** A Váci Józsefné elnökletével működő V. kerületi polgári leányiskola és női kereskedelmi tanfolyam volt iskolatársainak szövetkezete Üstöndíjlapja javára február 22-ikén, vasárnap az V. kerületi polgári leányiskola helyiségében (Váci-körút 58, V., Vadász-utca 31.) hangversenyt rendez. A hangverseny délután 4 órakor kezdődik. Beléptidj: növendékek számára 1 korona, felnőtteknek 2 korona. Jegyek kaphatók a szövetkezet pénztárosánál, Havas Gyuláné urnónél (VI., Sziv-utca 50., III. emelet), a választmány tagjainál és dr. Gyulai Béla igazgatónál. A hangverseny másora a következők:

Felolvasás: A volt iskolatársak szövetkezeteiről. Tartja: Dr. Gyulai Béla igazgató; dr. Falk Zsigmond: Tavasz ünnepése. dalkeringő. Éneklő: az V. kerületi polgári leányiskola énekkara; Mendelssohn: Scherzo a Capriccio. Zongorán előadja: Mahler Aranka; Rubinstein: Harmat reggel; Laszky A.: Magyar dalok. Éneklő Bauer Viola; Süss Edé; Csipkeróza. Kéltémény. Szavalja: Schüller Adél; Bürmann: Vátozatok. Klarinéton előadja: Szűsz Katlca; Liszt: Magyar Rhapsodia. Zongorán előadja: Mahler Aranka; Schumann: A Jánás, Tosi; Francia dalok. Éneklő: Sebők Ada; Váradly-Erney: Flóra. Melodráma. Szavalja: Radó Aranka; Poldini E.: Vadróza-tündérrege, jaldáték. Előadja az V. ker. polg. leányiskola énekkara. A magánéneklőket éneklők: Schwartz Erzsébet, Emmerling Margit, Elechessen Eszter. Freimann Gizella és Hajós Mariska. Arányi Adrienne a zeneakadémia tanítványa, (hegedű) Wieniavszky-legenda. A közreműködők kizárólag mind az intézetnek volt és jelenlegi növendékei.

A karokat az intézet énektanára és a nemzeti zenede jeles igazgatója, Erney József nagy buzgalommal és művészi gondallal tanította be.

**** Wagner Szigfríd Budapesten.** A március 13-iki Wagner ünnep, amelyen Wagner Szigfríd fogja az Operaház karnagyj elmvényét elfoglalni, a legutóbbi évek egyik legragyoóbb zenei eseménye lesz fővárosunkban. A program rendkívül érdekes: bemutatja a Wagner Szigfrídet, mint zeneszerzőt s másfelől, mint Wagner Richárd és Liszt Ferenc legértékesebb műveinek dirigensét. Három nemzedék zenei evolúciója bontakozik ki ez érdekes programból: Liszt Ferenc, Wagner Richárd és Wagner Szigfríd zenei géniusznak felvonulását fogja a közönség élvezhetni. A rendezőség, tekintettel a páholyok csekély számára, a földszint első tíz sorának árát oly magasra szabta, hogy ez ülések értéke parifálkát van a páholyok értékének megfelelő részével.

**** A színész-kongresszus előkészítése.** Az Országos Színész-Egyesület Ditrói Mór elnöklése mellett ma délután ülést tartott, melynek legnagyobb részét a márciusi közgyűlés elébe terjesztendő tárgyszorozat megállapítása foglalta el.

Az ülésen Rónaszéki Gusztáv alelnök Somogyi Károly, Feid Zsigmond Komor Gyula, Márkus József, Vidor Dező Balassa Jenő, Szilágyi Vilmos, Deák Péter tanácsosok, Mészáros Kálmán irodai igazgató és dr. Faludi Jenő egyesületi ügyész volt jelen. Az ülés legfontosabb tárgya a közgyűlés elébe terjesztendő évi jelentés, melyet Mészáros Kálmán iroda-igazgató terjesztett elő. A jelentésből kitűnik, hogy az egyesületnek 844.833 korona vagyona van értékpapirokban és ingatlanban. A övövi nyugdíjszükséglet 131.807 korona. A leolyt évben harminchárom vidéki igazgató működött; a rendezet tagok létszáma 1394, szerződés nélkül volt 280 színész. A kerületi rendszerre nézve kiemeli a jelentés hogy a színigazgatói koncepciókat a belügyi kormány a jövő évtől fogva, nem mint eddig, az ország egész területére, hanem az I-ös és II-od rendű igazgatóknak csakis egyes kerületre vagy meghatározott városokra fogja kiadni. A III. rendű igazgatók, vagyis a területiális szintűre utaló igazgatók engedély pedig meghatározott vármegyei területre fognak kiadni. A kerületi rendszer tehát közél áll teljes kiépítéséhez s csak az egyesülettől függ, hogy a belügyi kormány istálló kéze által elveit mag a jövőben üdös gyümölcsöket hajtson.

Az eddig megállapított kerületek Kolozsvár és Aradon kívül, a következők:

Temesvár — Buda a Krisztinavárosi-Szinkörrel.
Debreczen. — Nyiregyháza. — Mármarsziget.
Erdélyi kerület. (Marosvásárhely. — Deés. — Déva. — Torda, Gyulafehérvár. — Székely-Udvarhely. — Kézdi-Vásárhely. — Zilah. — Nagy-Szeben.)
Szabadka. — Szarvas. — Baja. — Szentos. — Ó-Kanizsa.
Szolnok. — Kalooca.
Délvidéki szinkerület. (Zombor. — Nagy-Beckerek. — Lugos. — Nyágykínda. — Versecz. — Nagy-Szent-Miklós. — Herkulesfürdő.)
Székelyföldről. — Szombathely. — Veszprém. — Siófok. — Balaton-Füred. — Egerszeg. — Keszthely.
Miskolcz. — Eger. — Losoncz. — Ungvár.
Lőcsé. (Északmagyarországi szinkerület.)
Szeged. — Hódmezővásárhely.
Szatmár. — Eperjes. — Kisvárd. — Beregszász, Nagy-Károly. — Nagyvárad. — Békés-Gyula. — Orosháza.

A megalakulás stádiumában vannak a kecskeméti kassai, pécsi, győri és pozsoni kerületek. A tanács nagyszabású nyugdíjreform-albályzatot dolgozott ki, amely a progresszív rendszeren alapszik, s amelyet a közgyűlés elé fog terjeszteni. Ezután a közgyűlés elébe terjesztendő egyes indítványokra került a sor. Ezek közül fontosabb Rónaszéki Gusztávnak az az indítványa, hogy tekintettel az egyesü-

let nyugdíjainak szomorú helyzetére, a nyugdíj-százalék 1903. évi január 1-től (visszamenőleg) két százalékról két és fél százalérra emeltesse fel. A tanács, tekintettel arra, hogy a terve veit progresszív rendszer legjobb esetben csak 1904. évi január 1-jével léphetne életbe, Rónaszéki indítványát pártolólag terjeszti a közgyűlés elébe. Ugyancsak pártolólag terjeszti oda Deák Péter igazgatóról egy temetkezési egyesület létesítésére vonatkozó alapszabálytervezetét. Több folyó ügy elintézése után, az ülést befejezték. A márciusi közgyűlés előtt a tanács még egy rendkívül ülést tart.

**** Egy színész jegyzetei.** Ez a gyűjtőcíme annak a ciklusnak, melynek e rovatban ma első darabját találja az olvasó A szabadjegy címmel. Ezeket az apró elméleti ásatásokat és memoire-szerű visszaemlékezéseket Hegedűs Gyula, a Vígshíznár művésze írja, aki nemcsak a legnagyobb stílusú magyar színészek egyike, hanem elmsé tollu krónikása is a magyar színész-életnek. Nemcsak kedves olvasmányok lesznek ezek a fejezetek, hanem — különösen a visszaemlékezések — érdekes dokumentumai is az utjoki magyar színháztársaságok.

**** A Budapesti Katolikus-Kör estélye.** A Budapesti Katolikus-Kör folyó évi február hó 19-én, csütörtökön délután 6 órakor a kör dísztermében (IV. Molnár-utca 11.) művészetnapot rendez, amelynek másora a következők: I. Goldmark: Suit. Andante. Allegro. Zongorán előadja Ludányi Adél zongoraművész, hegedű kísérő Sopronyi Henrik. m. kir. operai tag. II. a) Schumann: Ich rolle nicht; b) Wagner: Erzsébet imdia „Tannhäuser“ operából. Éneklő Grünfeld Teréz dalnékesnő, zongorán kísérő tanára, Dombay Arthur. III. Monlunge: Andante a gondnoka-hangversenyből. Előadja gondonkán Popper Felix m. kir. operai tag, zongorán kísérő Ludányi Adél. IV. Schubert: Die Stadt, Éneklő Dombay Gyula, zongorán kísérő tanára, Dombay Artur. V. Dombay A.: Air. Hegedűn előadja Sopronyi Henrik, m. kir. operai tag, zongorán kísérő Ludányi Adél zongoraművész. VI. Mozart: Sarto ária a „Varázsfuvola“-ból. Éneklő Dombay Gyula, zongorán kísérő tanára, Dombay Arthur. VII. Dombay A.: Magyar rapzsodia. Előadja I. zongorán Ludányi Adél, II. zongorán kísérő a szerző. VIII. a) Franz: Őszi dal; b) Schubert: Erköznig. Éneklő Semsey Mariska m. kir. operai tag. Rendező: Dombay Arthur.

**** Pewny Irén hangversenye.** Az idei hangversenyévnak egyik legérdekesebb hangversenye lesz, melyet március 18-án, a Royal termében, B. Pewny Irén rendez. A kiváló művészno képességeit ismeri és méltányolja Operánk közönsége, érthető tehát, hogy Pewny Irén dalestéje iránt széles körökben nagy az érdeklődés. A hangverseny másora magas színvonalon áll, amelynek keretében fényesen érvényesül majd kitünő operanekesnőnk minden művészi kvalitása. A dalestre jegyek a Harmónia zeneműkereskedésben kaphatók.

**** Műsorváltozás a Népszínházban.** Fedák Sári gyöngékedése következtében a Népszínház e heti másora megváltozott. Ma este a Lili került színre, a címszerepben Hegyi Arankával holnap, szerdán, Strauss népszerű operette A cigánybáró, csütörtökön Abonyi Lajos népszínműve, A betyár kendője kerül színre a fő nő szerepekben szintén Hegyi Arankával, pénteken ismét a Bob herceg megy.

**** A góhé.** E címen új, eredeti székel bohózatot nyújtott be a Népszínházhoz Péterfy Tamás a kaskaringós székel történelmi művelője és a székel népélet alapos ismerője.

**** Hangverseny Vácztól.** Vácztól jelentik lapunknak: A váci jótékonyóelu izraelita nőegylet tegnap este fényesen sikerült estélyt rendezett, amelynek lényontja Brody Sándor, a kiváló író felolvasása volt, akit a közönség a legelkebben ünnepeelt. Nagy sikert aratott még Neumanovics-Deckner Johanna is művészi hegedűjátékával és Róza Sándor, a Népszínház széphang énekeise is briliánsan előadott népdalaival. Fligl József, az ismert jeles zongoraművész Rubinstein Románcát és Reinhold Improptuját játszotta ragyogó technikával és poetikus illólgással. A közönség viharos tetszése kísérte az ő művészi zongorajátékát. — Kondor Ernő egy kitünően előadott monológoll járult hozzá az est sikeréhez. A hangverseny szépen jövedelmezett a jótékony cél számára.

**** Klasszikus előadások Szegeden.** Dr. Janovics Jenő szegedi társulata a modern darabok mellett nagyban kultiválja a klasszikus előadásokat is. Schakespeare és Molière több darabját elevenítették már föl nagy közönség előtt. Legutóbb Tartuffe került színre teljesen stízszerű előadásban. A címszerepét dr. Janovics Jenő játszotta igen jellemzően. A közönségre nagy hatással volt az alakítása; többször nyílt színen is megtapsolták és egy pálmagot nyújtottak föl neki. Nagy sikere volt a Gringolóv reprizetek is. Az éhes, rajongó poátát Liszlel Gyula tökéletes művészettel adta. Dorinát Tartuffuban és Lujzát Gringolóvban Mészáros Giza játszotta, aki ezúttal is lényen bizonyították adta kiváló alakítóképessegét és sokoldalúságának. A társulat most Bacsnányi ra és Björnsohn Ernőknél felül datárjára készül.

**** Tarka Színpad.** A Fővárosi Orleum másora keretében működő Tarka Színpad, amelynek dr. Haaz István a vezetőigazgatója, érdekes újdonságra készül. A jó erőköl álló magyar társulat legközelebb színre hozza Monna Vanna pompás paródiáját, amelyet az

efajta bohóságok legrutinósabb szerzője írt a Tarka színpad számára.

*** Hangversenyek.** Koenen Tilly, aki tavaly is hangversenyzett Budapesten, tudvalevőleg fellép a holnapi filharmoniai hangversenyen. Gounod Redemption című oratóriumából énekl a Repentirt és még három dalt: Carissimi Vitorriját, Strauss Beifreitjét és Etyken: Die Walküre-ét.

Huberman Bronislaw második hangversenyt február 19-én tartja Lichtenstein Dóra és Klasen Willy közreműködésével a Roja-szálló termében.

EGY SZÍNÉSZ JEGYZETEI.

A szabadjegy.

Budapest színházi viszonyaiban hatalmas szerepet játszik a szabadjegy. Nincs olyan ember Budapesten, aki legalább egyszer életében ne ment volna szabadjeggyel színházba. Ismerek igen jóllású és jómódu urakat, aki harmincpengős vacsorával hálálják meg valamelyik segéd-színművészeknek a szabadjegyet. Hallottam szenvedélyes vadászokról, akiknek csak tiltott vadra fáj a foguk. Ezeknek a lelki világgal próbálok magyarul a szabadjegyek tehetős, sőt néha gazdag maniakusait.

Hogy egy nap alatt át'ag hány ember fordul a magamfajta színészemberhez szabadjegyért, azt hamarjában ki se tudnám számítani.

— Edes öregem, — szólít meg a mulkor egy ismerősöm — szeretnék megrézni a Doktor urban. De csak akkor, ha szabadjegyet is adnak. Adsz egy páholyt ... majd!?

— Jó, majd adok egyszer.

— De kérek, ha lehet, ne nyomtassák rá, hogy szabadjegy ...

A házmesterem sugja, mikor bejűk a lifbe: — Kérem, nagyságos ur, lehetne egy jegyet a színházba — holnap?...

A kávéházi tőpincér:

— Nagyságos ur, holnap kimenők van ... egy jegyet nekem és egyet a barátomnak ... ha lenne kegyes.

A pénzbeszedő:

— Jó, jó művész ur, nem baj, majd elővők tizenötödiken ... de talán szabadna szombatra két jegyet kérn ...

Es jár szabadjeggyel színházba suszter, aki valaha egy sárca eszmará sarkanyut vert, lakatos, aki valaha egy szegét reszelt meg a színház számára.

Hát még a rokonok! Sohasem tudtam, hogy annyi „szegényebborsu“ rokonom van. Ugy nőnek ki a földből, mint a gomba. Körülbelül kétezer unokatestvérem jelentkezett egy-két év alatt. Mind volt már színházban szabadjeggyel. És mindig kértem a részdüro, amikor csak akarták, sőt — amit legjobban csodálok — kaptam is ... Érdekes azonban, hogy mig bárkit is hozzásegíték egy-egy szabadjegyhez, magam csak a legrikább esetekben jutok hozzá! Sokszor tündötem ezen a bolondos dolgon. Nem is tudom megállani, hogy meg ne kérdezsem ez uton okosabb emberektől, mi lehet az oka ennek a saját-ságos rendszernek.

Olyanajta ez, mint az a tüzrendészeti intézkedés, mely kimondja, hogy nem szabad színelőadásokat tartani olyan épületben, amely legalább három oldalon nem áll szabadon. Ellenben szabad ilyen épületben orleumi produkciókat tartani, vagyis égő szurkot enni, fálykát dobálni, főzni, rumot égetni és szivarozni, sőt szabad vegyiszerekkel is experimentálni stb.

Szabadjegyet kap mindenki — könnyen, egyszerűen — de a színészek csak nagy utánjárással és költséggel élvezhetik a szabadjegy gyűnyöreit.

Vegytek csak az Operát.

Az Operában csak déli 11 óráig bedobott blanketták „vételek figyelembé.“ Már most én, teszem ma, el akarok menni az Operába. Délelőtti próbám van (mert az mindig van), tehát, személyesen nem vonulhatok a frigy — akarom mondani jegyzekrémny elé, hanem hordárral küldöm a kerőlapot — ez ötven krajcár. Tehát előre ötven krajcárt adok csak a reményért. Hat órákor este meg kell jelenni a portás kis előszobája előtt és az asztalra kiott lapok közül ki kell guszálni a két ceruzával keresztülhúzott jegykérő cedulát és hódolattal tudomásul venni, hogy nincs jegy. Persze ide is hordárt küld az ember és — fizet megint ötven krajcárt — vagyis azért, mert jegyet nem kaptam, egy forintot áldoztam a hordárjegy föllendítésére. Megvásároltam tehát a jegyet, mi-alatt a suszter, a lakatos, a házmesterek tömege s a rokonok vigan mentek be szabadjegyeikkel a színházba.

Egyszer egy hordárt elküldtem a névjeggyemmel három színházba egymásután. Sehol sem adtak jegyet. Fizettem neki a különböző várakozási időkért három forintot. Végre is vettem az egyik színházba pénzért

jegyet és láttam, hogy a színház üres — sőt felismer-tem a nézőtérén több notórus szabadjegyest.

Furcsa dolog a szabadjegy, de még furcsább a szabadjegyes. A szabadjegyes soha nincs megelégedve. Rossz az előadás, a világitás, a székek, a ruhátár, a buffet, minden. A szabadjegyes a legveszeélyesebb összehasonlít. Vannak régi szabadjegyesek akik még emlékeznek öreg művésznők gyermekeikora és kérlelhetetlenül konstatálják a romlást. Becsületes fizető emberek gyönyörködve sognak össze: jaj de kedves — de nagyzerkü — és a szabadjegyes szuverén mosolylyal veti oda: „de milyen volt ebben X vagy Y!”

Rendesen későn is jön a szabadjegyes. Százával tolongnak a pénztárnál.

— Ugyan kérem — megint azt a komisz nyolcas székét kapom? Biztosan nem csináltatták még meg a kiállító székét. Megint ki fogja szakítani a nadrágomat. Az ember ráfizet erre az ósdi színházra....

Felkelti az egész sort egy hangos rutinos szabad-dal. Lelcapja a székét, kiveszi a kukkerjét, hangosan fújja az orrát, lármásan utasítja vissza a kinált szin-lapot és magától nem tapsol soha — csak ha Wei-dinger bácsitól kapta a jegyét. Akkor is csak azért, mert akkor muszáj, a siker érdekében.

Ad vocem siker! — Egyszer egy barátom Weidinger bácsi mellett ült az Operában. Valami skandináv vendégművész lépelt fel. Az öreg ur sassze-mekkel tekintett végig a ház minden pontján — s hatalmas tenyerének egyetlen modulátára harmino különböző ponton zugott fel a dicsőség. Mikor a nyúlt tapsnak vége volt, izzadt homlokát törölve fordult barátomhoz, mondván:

— Gyönyörű siker!
De a „siker”-ről és más egyebekről majd máskor.

Hegedűs Gyula.

TUDOMÁNY, IRODALOM

○ Az Izraelita Magyar Irodalmi-Társaság ma este felolvasó-ülést tartott. Elsőnek Szilágyi Vilmos a Magyar Színház története, művészi színészével olvasta fel Lenkei Henriknek öt gyönyörű versét *Isten* címmel. A költeményekben a szerző különféle képpel mutatja be az Istenséget, de mindig, drámai erővel és lényegesség gondolatát. A zugó taps a szerzőnek és felolvasónak egyaránt szólott. Utána Mandl Bernát olvasta fel tanulmányát *A magyarországi zsidók közigazgatási szerepléséről a XVIII. században* címen. Végül Ujvári Ernő érdekes előadást tartott *A cionizmus mint zsidó nemzeti eszme* címmel. Ezeket az előadásokat zajos tetszéssel fogadta a közönség.

Nyitlér.

Lakást keresek

I-56 vagy II-6 emeleten, a VI. vagy VII. kerületben, csakis újabb, modern berendezésű házakban. Kívánatik 2 vagy 3 utcai és egy udvari szoba a hozzá tartozó melléképítményekkel. Levelek „Igazgató” jellegével a kiadóba kéretnek.
(Az e rovat alatt közöltetnek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK

§§ A kolozsvári sajtópör. Kolozsvárról jelentik: A mai tárgyalás elején a bíróság elhatározta, hogy a tárgyalás holnap is fog tartani, mert egy tanu csak holnap érkezik Kolozsvárra.

Elsőnek ma dr. Herzlitz Samu budapesti ügyvédet hallgatták ki a nepotizmus vádjára nézve. A tanu előadja, hogy Szerényi husz év óta ismeri, sokszor akadt nála doiga, de soha eredményel nem járt Szerényinél. Elmondja, hogy Wekerle Sándor a támadások idején öt magához biva-ita és felvilágosításokat kért tőle, mert Wekerle az ipartanács elnöke. Szerényi pedig annak előadója. A tanu utána járt a dolognak és azután kénytelen volt Wekerlével szemben kijelenteni, hogy Szerényi ellen semmi megerthelő adat nem jutott tudomására. Wekerle azután megjegyezte, hogy mindent el kell követni, hogy Szerényi elégtételt kapjon.

Szerényi elmondja, hogy Györfly Gyula az ismert lönelőpégyár ügyében járt nála és ő volt az, aki a bajsját elene megindította. Ő fizyelmi vizsgálatot kért maga ellen, mely egyhangu lementésével végződött.

Nadányi Emil kijelenti, hogy Györflyt nem ismer-te akkor, mikor az inkriminált cikket írta.
Elnök: A vádolt e nyilatkozatából konstatálom, hogy Nadányi a cikk szerzője.

Kövekezik a hajdu-nánási kalaplonógvár ügye. Kadler Bernát szalmakalapgyáros, tanu előadja, hogy kérvényével fordult a miniszteriumhoz szubvenció tárg-tyában. Nemsokára megjelent nála Grünwald, a deb-zezeeni iparkamara titkára és előadta, hogy csak úgy kap szubvenciót, ha ezer forintot ad neki s jó információt terjeszt be róla. Kadler ebbe nem ment bele; később Grünwald megint felkereste, de újból hiába. Kadler

elutasította, elmondta az ügyvédnek a dolgot és meg-bizta, hogy mondja el Szerényinek.

Dr. Török Emil budapesti ügyvéd, Kadler kép-viselője, a második tanu. Tud Grünwald szerepléséről, de a fele utasította, hogy ne tegyen büvndi feljelen-tést, hanem abban állapodott meg vele, hogy Szeré-nyit értesíti Grünwald zsalolásáról. Később kaptak elutasító végzést a szubvenció ügyében.

Szerényi: Mondja meg, ügyvéd ur, mit tettem és mit ígértem, amikor közölte velem a Grünwald-ésetet?

Tanu: Köszönettel tudomásul vette és azt mon-dotta, hogy ellenőrző véleményeket fog beszerezni.

Szerényi felvilágosításul elmondja, hogy a tör-vény szerint a miniszteriumnak nincs közvetlen fiz-yelmi joga a kamarák ügyében, ezért nem járhatott el Grünwald ellen.

Marmorstein Sándor, a Kadler-cég képviselője, elmondja, hogy közvetlen tudomása van a Kadler-éle zsalolási kísérletéről. A bíróság mindahárom tanut meghítelelte.

Szerényi megragadja az alkalmat, hogy utalva egy a tordai gipszgyár ügyére, valamint a szalmalonó-gyűre kiemelve, hogy a miniszterium ügy ezekben az ügyekben, mint minden szubvenció-ügyben a lehető leggrigorózusabban járt el. Különös kötelességének tartja kiemelni, hogy Hegedűs Sándor a tordai gipsz-gyár ügyében a lehető legnagyobb gondosságot fej-tette ki, amennyiben minden érdekelt tényszór részéről szakvéleményt szerzett be és csak miután az összes érdekelte hivatalos tényszók jónak és szükségesnek véleményezték a gipszgyár felállítását, csak akkor engedélyezte a szubvenciót.

Elnök (Nadányiboz): Látja ily születnek a rá-galmazk. A tanu mind azt vallják, hogy Szerényi neve szóba sem került ez ügyben. Honnan vette biztos adatait?

Vádlott: Fényestől hallottam a dolgot.
A bíróság erendelte Fényes kihallgatását. A védő e áll Fényes kihallgatásától, kéri azonban a szalmalonógvár ügyére vonatkozó iratok felolvasását. Ez erendeltetvén az iratokból kiültnik, hogy Szerényi ellenőrző véleményeket kéretett s ezek alapján nem adott a miniszterium szubvenciót.

Elnök: Látja Nadányi, az ön vádja mily alap-talan.

Vádlott: En Fényestől hallottam a dolgot.

Miután az elnök meg felolvastatta az iparpárto-lásról szóló törvényt, a mai tárgyalás véget ért. A tárgyalást holnap reggel 8 órakor folytatják.

§§ A Tomka-fele betörés. A Kuria ma Marót Sándor bécsi kereskedő semmisségi panaszával foglal-kozott, amelynek előzményei annak idején méltó üi-tünést kellettek. Marót ugyanis testvérbátyja, dr. Tomka Samu budapesti filiorvosnak, aki tavaly január máso-dkán a főbaptényárnak kispébjól kikelve, újságóka, hogy amig Badenben időzött, betörők garázdálkodtak Andrassy úti lakásán, összehasogatták vagyont éró fesiményeit, pozdorjával zúzták orvosi műszerét, meg-lyurták a Werheim-székényszert s elvittek beöle har-minóöt darab brillians ékszerttel együtt százhatvanzer korona értékű aranyjárdék-kötvényt. A lakás betörés ei en biztosítva volt. Pár nap mulva a kárvalott orvos táviratol kapott Bécsből, hogy üljön a legelső gyors-vonatra s jöjjön azonnal, mert a betörőknek nyomá-ban vannak. Tomkát annyira megijeste, tette ez a kü-lönben nagyon is örvendetes hír hogy levében ér-zékeny haugot vett telességétől, azután pedig levette magát egy gyárutcai bérkaszánya harmadik emeleté-ről. A vizsgálat szalát ezalatt öszszébb húzódtak az öngyilkosok váit orvosa bájtyra, Marót Sándor bécsi lakos nyakára. Kiderült róla hogy még december derekán akart tudni Tomka értékpapírjain, amelyeket később el is adott egy bécsi banknak. A brilliansok is elő-kerültek Sándor-Pöföföföf, ahová ánévű ember címére, posterestante kü dték el. A budapesti törvénszék Marót Sándort aki konokul tagadott s különféle mesékkel ávott elő, család kísérletének büntette miatt egy esztendei börtönrre ítélte, amelybe a vizsgálati fogsággal öt hónapot beszámított. A tábla a büntetést másfél esztendőre emelte föl, s ez ítélet ellen a vádlott semmisségi panaszt jelentett be. Az érdekes bünyűgy így ke-rült a Kuriahoz. A mai tárgyaláson a vádat Katona Béla kronaygyéjszi helyettes képviselte, az időközben szabadbírába helyezett vádlottat dr. Friedmann Bernát védte. Dodyrny Tamás előadó bíró részletesen ismer-tette a pör anyagát. A pöriratok előolvasása egész délelőt tartott. Az ítéletet holnap délben hirdetik ki.

TÁVIRATOK

Az angol parlament megnyitása.

London, február 17. A király és a királyné ma délután 1/2 órakor a Buckingham-palotából kocsi-val a parlamentbe bajtattak, hogy jelen legyenek az ülés-zsak ünnepes megnyitásban. A királyi pár két óraker érkezett a palotába, ahol ünnepiesen fogadták. A trón-beszédet a király maga olvasta fel. A trónbeszéd első-sorban kiemeli, hogy Angliának valamennyi idegen ha'allmassággal való viszonya állandón barátságos. A venezuelai kikötők elzárása szükségesnek bizonyult a brit lobogót ért sérelmek és az angol alattvalók személyen és vagyonán elkövetett igazságtalanság miatt. A kikötők elzárása az összes vitás kérdések rendezését célzó tárgyalásokra vezetett. A király örül, hogy olyan mego dást találtak, amely a blokádban résztvevő hatalmasságoknak lehetővé teszi, hogy min-den elemséges holtaműveléjé megzúntassanak.

A trónbeszéd ezután közli annak a szerződés-nek a megkötését, amelyvel az Alaska határkérdést választott bírósági döntés alá bocsátják és így foly-

tatja: Törökország európai tartományainak állapota komoly aggodalmakra ad okot. A lehetőleg igye-kezzünk a szultánnak és miniszterének figyelmet fel-hívni célszerű, jól megfontolt ró orminétkedések sür-gős szükségességére. *Austria-Magyarország és Orosz-ország kormányai megoztalás tárgyáá tették*, hogy mily reformok volnaak azok, amelyek nézve kívánatos volna, hogy a berlini szerződést aláíró hatalmak azonali elfogadásra ajánlják a szultánnak. Bizom benne, hogy a tett javaslatok az elérendő célra kielégítőeknek fognak bizonyulni és hogy lehetséges-nek fogom találni, hogy azokat melegen támogassam. A trónbeszéd ezután a királyi sajnálatát fejezi ki, hogy az angol kormányak ama fáradozásai, hogy a török kormányval együtt Aden hátvédőkének nati-raít közösen megállapítsák, még nem vezettek meg-állapodásra. A trónbeszéd hangsulyozza továbbá az angol csapatoknál Obbiában való partraszállításai a mulah-elteni eljárás céljából, kiemeli Oslország szives közreműködését e vállalatban és azt a remé-nyét fejezi ki, hogy ezeknek a hadműveleteknek meg-lesz az eredménye, hogy az Anglia és Oslország protektorátusa alatt álló törzseket további zaklatástól megóvják. Dél-Afrikában a dolgok kielégítő módon fejlődnek.

A felsőház a trónbeszéd felolvasása alatt fényes látványt nyújtott. A trón előtt a bírói hatóságok leg-főbb képviselői állottak kék és vörös diszruhákban. A tróntól jobbra a diplomáciai kar foglalt helyet, míg a peerek a ház legelső padjaiban, feleségeik pedig az azután következő padokban helyezkedtek el. Az összes jelen voltak diszruhát öltöttek.

A walesi herceg a királyi ház hercegnőivel lépett a terembe. Ezután a király menete következett, amelyet 8 hímök vezettek be. A festői csoportok középpontja a királyi pár volt; a király kezénél fogva vezette a királynét. A király a tábornagygy egyenruhát viselte bíbor-palásttal, a királyné, aki gyémantokkal ékesített sötét ruhát viselt, vállán hátravetve, hermelinrel dísz-itett bíbor-palásttal és egy keskeny diadémot hordott. A felségek ezután a trónon helyet foglaltak, ahonnet a király hangos, tisztán érthető hangon olvasta fel a trónbeszédet.

A ház megkezdte a felirati vitát. *Spencer* lord szerint jó előjel, hogy a trónbeszéd nem említi sem Kínát, sem Oroszországot. Ebből azt véli követke-ztetetni, hogy Angliának a szélső Keleten érdekelt öszses hatalmakhoz való viszonyát illetőleg a külügyi hivatalhoz érkezett hírek kielégítőek. Megemlékezik a macedóniai zavarokról is és azt a reményét fejezi ki, hogy a kormány teljes erejével támogatni fogja azo-kat a hatalmakat, amelyek azokon a vidékeken a helyzet javításán fáradoznak.

Közzgazdasági táviratok.

Bécs, február 17. Az Osztrák Hitelintézet az ide-n 28 korona osztalékokot fog fizetni, amely teljesen azo-nos a tavalyi osztalékkal.

New-York, február 17. *(Terménybörze.) (Zárlat.)*
Gyapot: New-Yorkban helyben 9.80 (9.60). Február-ra 9.58 (9.39). Májusra 9.62 (9.45). New-Orleanstan helyben 9 1/2 (9 1/2). — *Petroleum*: Stand white New-Yorkban 8.20 (8.20). Stand white Philadelphában 8.15 (8.15). Refined in Cases 10.50 (10.50). Credit Balances at Oil City 1.50 (1.50). — *Zsir*: Westera steam 10.20 (10.10). Rohe és Brothers 10.50 (10.25). — *Tengeri iránzata szilárd*. — Február-ra —. — (—). — Márciusra 56 1/2 (55.—). Májusra 51 1/2 (51 1/2). — *Buza iránzata szilárd*. — Fíros öszi helyben 82 3/4 (82 3/4) Február-ra —. — (—). Márciusra 83 1/4 (83 1/4). Májusra 81 1/2 (81 1/2). Jul-ra 78 1/2 (73 1/2). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1 1/2 (1 1/2). — *Kávé*: fair Rio T. sz. 5 1/2 (5 1/2). — Feb-ra 4.45 (4.50). Májusra 4.65 (4.70). — *Liszt*: Spring Wheat clears 3 06—3.10 (3.05—3.10). *Cukor*: 3 1/2 (3 1/2). On: 29.72—29.83 (29.85—29.87). — *Rés*: 12.87—13.04 (12.75—12.95). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, február 17. *(Terménybörze.) (Zárlat.)*
Buza iránzata szilárd. — Máj-ra 77 1/2 (77 1/2). — *Juliusra* 74 1/2 (74 1/2). — *Tengeri iránzata szilárd*. — Feb-ra 53.— (52 1/2). — *Zsir*: Feb-ra 9.65 (9.70). Máj-ra 9.65 (9.65). — *Szalonna short clear* 9.50—9.87 (9.68). — *Sertésus*: Májusra 17.47 (17.35). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK

+ Szinlelőadás a tébolydában. Kissé elkésvő közlik az angol lapok a következő mulattató kis tör-ténetet. A londoni színházak művészei minden év karácsonyan egy-egy vigjátékok szüzeket előadni Lon-don tébolydában a szegény éhhalottak szórakozta-tására. A legutóbbi karácsonyan különösen egy ismeri londoni komikus törte magát hogy nem mindnapli közbönséget minél többször megneveztesse. Harsogett is a tébolyda nagyterme egész este a kacagástól. Egy ilyen általános habota után beállott pillanatnyi esen-be egy jöködvő örült hirtelen elkiáltotta magát:
— Hallod, neked tulajdonképen egészen itt kel-lene maradnod.

+ **Wagner-ellenes nők.** A new-yorki Metropolitan House-opera ötven páholybérletje — egytől-egyig fiatal nők — utalmatossal akarják legközelebb sarokba szorítani az igazgatót. Azt követelik, hogy ne adasson ezután minden hétfőn Wagner-operát. Ennek a Wagner-ellenes sztrájkjának az az oka, hogy hétfőn a színházban nők parádéz napja és hogy a Wagner-operákban nincs elégséges számú felvonás. Hosszú felvonás és sőt két nézőtér pedig nem alkalmas az érvényesítésére.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

A Magyar Iparművelődési és pénzügyi bank igazgatósága tegnapi ülésében megállapította a bank 1902. évi üzleti zárszámadását. Az előterjesztett mérleg és nyereség- és veszteség-számla az 1901. évi áthozatalal együtt — az 1.800.167-61 koronát levő passzív kamatok levonása után — 3.676.068-66 korona *brutto* nyereséget és az összes költségek, adók és leírások levonása után 2.002.737-08 korona *tiszta* nyereséget mutat, ami a 30 millió koronányi befizetett részvénytörke körülbelül 6 2/3%-nyi kamatozásának felel meg. Az igazgatóság e határozatára, hogy a f. évi március hó 5-én tartandó közgyűlésen azt fogja javaslatba hozni, hogy a 400 korona névértékű részvények után — úgy mint a megelőző évben is — 22 korona, tehát 5 1/2% osztalék fizetessék. Az igazgatóság **támamlék** levonása továbbá a tartalékalapnak 100.000 koronányi, a nyugdíjalapnak 20.000 K. dotációja után **temmaradó** 197.775-41 korona új számlára lesz elővételendő. — **A megelőző 1901-iki üzletévben a tiszta nyereség** elővételével együtt 1.952.120-77 korona volt, tehát az ezidei tiszta nyereség 50.616-26 koronával **több**, sőt tekintve, hogy az akkori elővétel a leloyolt évinél 50.859-05 koronával volt nagyobb, az idei nyereség tulajdonképpen 101.475-31 koronával **több a tavalyinál**. Az 1902. évi magyar konverzió-műveletről származó nyereség jelen mérlegben még elszámolva nincs. Az egyes üzletágakra áttérve kiemelendő, hogy a **kamatszámítás** kivéve, mely számla az állandóan kedvezően kamatkönyveinkről folytatott 63.722-97 koronával csökkent — valamennyien emelkedést mutatnak. Az **értékpapír- és szindikátusi számla** nyeresége 64.749-26 koronával nagyobbodott, mi részben az értékpapírok áremelkedésének, részben az általános forgalom, de különösen a tőke-elhelyezési papírok forgalma nagybővödésének tulajdonítandó; a **főkösztyűk** és a váltóüzlet a megelőző esztendőnél 93.699-09 koronával nagyobb nyereséget ért el. A bank a leloyolt üzletét közepben kezdte meg a **feldolgozást** s ezen üzletág 96.735-48 koronányi eredménye a bank várakozásainak teljesen megfelel. A bankoszály egyes ágának eredményei **lényegesen** változás nincs. Az **árúbirodalmi üzlet** állandó kedvező fejlődést mutat. Az **elővétel** ellenben — a gabonaiüzlet sajátoszerű alakulása folytán — gyengébb volt. Ugyanezen okból a **lővárosi közrak-tárak** ezidei eredménye szintén kedvezőtlen. Az **árúosztály keretében** tartozó minden egyéb üzletág állandóan fejlődik és jó eredményeket mutat fel. A **szindikátusi üzletben** előfordult változások közül kiemelendő, hogy a régebbi szindikátusok közül csak a

Jelzálogbank részvény-szindikátus változott, amennyiben a részvények egy része eladatott. Az elmúlt év folyamán részvevő a bank a magyar konverzió-műveletről, továbbá a 4 1/2%-os bosznia-hercegovinai kölcsönre vonatkozólag alakult szindikátusban melyek közül az utóbbinak nyeresége a jelen mérlegben elszámoltatott. **A tartalékalap a közgyűlés** elé terjesztendő javaslat szerint 100.000 koronával fog növeltetni, míg az **árúosztály külön tartalékalapja** — eltekintve a közrak-tárak amortizációs alapjától — 71.968-27 koronával emelkedik, úgy, hogy ezáltal a bank összes tartalékalapjai 6.110.921-15 koronára rúgnak, mi a részvénytörke több, mint 20%-ának felel meg. **A betétdöntvény** a főkök tekintetével az év végén — úgy, mint a megelőző üzletévben — körülbelül 71 millió korona volt. **Az évi összeforgalom** a 6 1/4 milliárd koronát túlhaladta.

A miskolci kereskedelmi és iparkamara ma délután tartotta újjalakuló közgyűlését. Az ülést dr. **Szentpályi István** miskolci polgármester vezette. Előnként újból egyhangulag **Radványi István** kir. tanácsost, alelnökké **Koos Soma** és **Pflieger Ferenc** eddigi alelnököket választották meg.

A Budapest-Lipótvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság ma tartotta **Hulló** Tivadar elnöke mellett VII. évi rendes közgyűlését. A nagyszámú jelenlévő részvényesek az előterjesztett igazgatósági jelentésből örömmel vették tudomásul, hogy az intézett forgalma minden téren emelkedést mutat s elhatározták, hogy az elért 142.151 korona 87 fillér **tiszta** nyereségből az alapszabályszerű jutalékok levonása után 100.000 korona a 7. számú szelvénynek 10 koronával leendő beváltására s 16.000 korona a tartalékalap javadalmazására (amely ezáltal 155.000 koronára emelkedik) fordíttassék s 5261 korona 07 fillér az új év számlájára vitessék elő. A felmentések egyhangú megadása után az alapszabályok értelmében kilépő igazgatósági tagokat: lovag **Falk Zeigmondot**, **Neuschloss Marcellt**, **Schlus** Manó, **Sonnenberg** Imrét és a felügyelőbizottságba: **Freund Zeigmondot**, **Gelleri Mór**, **Gomperz** Emil, **Kob** Gézá és **Rieger Györgyöt**, valamint a kilépő választmányi tagokat újra megválasztották. **Dr. Erős Zeigmond** részvényes indítványára a közgyűlés az igazgatóságnak, **Schwarz vezérigazgatónak**, valamint a tisztviselőknök büszgő és eredményes munkásságukért köszönetet mondott. Az esedékes osztalékelvételüket e hó 18-ától kezdve váltja be az intézet pénztára.

A Magyar Általános Hitelbank igazgatósága **Auer** Mór főtitviszterét ögevezetővé nevezte ki.

A salgó-tarjánai közszékhánya részvénytársaság **Főzár számadás** 1902. december 31-én. **Vagyon.** Beszerzések, építkezések és beruházások számlája: bányánk értéke Salgó-Tarjánban. Kis-Terenén és Petrózsenyben 7.709.008-22 K. Pénztár és értékpapírok: Pénztárkasszalet Budapesten 222.709-38. Pénztárkasszalet Salgó-Tarjánban és Petrózsenyben 60.493-67 K. Betétek pénztárkasszaletnél 2.521.869-38 K. Cselekvő váltók 70.587-64 K. Értékpapírok (elsőbbbségi kötvények, záloglevelek stb.) 4.188.582 — K. 6000 drb. ki nem boosított részvény a tásrsulat társjában 1.200.000 — K. Letétek értékpapírokból 285 000 — K. Összesen: 8.494.181-96 K. A hivatalnokok nyugdíjalapjának értékpapírai 1.319.136 — K. Ingatlanok letára és anyagok: a földbirtokunk Salgó-Tarjánban, Baglyas-alján Zagyván, Inasznán, Etesen, Petrózsenyben stb. 557.801-35 korona; berendezések és lakárak

4.737.544-64 korona c) letarolásra megvett erdők 251.574-63 K., d) üzemi anyagok 1.794.473-65 K., e) élelmiszerek 298.260-10 K., f) szénkasszalet 56.060-87 K. Összesen 7.895.714-95 K. Adások: különböző adások (szénzámlák) 2.022.129-82 K. Foglalk. és függő számlák 248.184-40 K. Összesen 2.270.314-22 K. Fő-összeg: 27.489.855-85 K. **Takar:** Részvénytörke: 70.000 darab részvény a 200 K.-val 14.000.000 K. Hitelek: tartalék értékpapírjaink ártkülönbségeirt 278.126-76 K. Tartalék kétes követelésekkirt 161.514-15 K. Külön tartalék tervezett új befektetésekkre, stb. 419.780-52 K. Különböző hitelek 611.549-22 K. Letétek értékpapírokból 285.000 — K. Hátralevő munkabérek 1902. december hórtól Salgó-Tarjánban és Petrózsenyben 259.417-49 K. Hátralevő osztalékok és részvénytörke visszafizetés 18 506 — K. Az igazgatóság és hivatalnokok jutaléka 237.985-12 K. Összesen 2.116.870-26 K. A hivatalnokok nyugdíjalapja 1.387.211-84 K. Leírás tartalék-számla 5.611.114-94 K. Tartalékalap-számla 2.288.280-48 K. Nyereség- és veszteség-számla: tiszta jövedelem 1902-re, az új számlára előirt ősszeggel együtt 2.219.768-78 K. Főösszeg: 27.498.355-25 K.

Nyereség- és veszteség-számla. Tartozik. Adózámla: adófizetések 1902-re Salgó-Tarján után 212.828-54 K., adófizetések 1902-re Petrózseny után 88.985-61 K. Összesen: 301.814-15 K. Jutalék számla: jutalékért az igazgatóság és hivatalnokok részére 1902-re 237.985-12 K. Leírás tartalék-számla: leírás a gépek, eszközök és egyéb üzletelszerezések elhasználása folytán beállott értékcsökkenéséirt 200.000 K. Tartalékalap-számla: a tartalékalap növeléséirt 1902-re 200.000 K. Tiszta töveelem az új számlára előirt ősszeggel együtt 2.219.768-78 K. Főösszeg: 3.159.068 K.

Követel: Maradvány 1901-ről 277.402-53 K. Gazdasági számla: földünk jövedelme 1902-ben 9.471-64 K. Kamatszámlla: értékpapírjaink (elsőbbbségi kötvények záloglevelek stb.) és takarékpénztári betétek kamata 247.298-34 K. Szén-összámla: bányánknak bruttó jövedelme 6.624.895-54 K. Főösszeg: 3.159.068 K.

Tanfolyam az acetylen-árról. A kereskedelemügyi miniszter avégből, hogy az acetylengázvilágító-telepek felállításával és berendezésével, valamint kereszterü kezelésével foglalkozni szándékozónak a szabályszerű vizsgálóra való előkészítést megkönyvítse az acetylen-ipari vizsgáló-bizottság elnökét **Ládár Pál** műegyetemi tanárt, előkészítő szaktanfolyam szervezésével bista meg. A tanfolyam szombaton, e hó 21-én veszi kezdetét s bezárólag március 3-áig tart. A tanfolyamra mártól kezdve e hó 20-áig naponta délután 8 órártól 6 óráig személyesen vagy írásbelileg lehet jelentkezni a kir. József-műegyetem gépészletűi állomásán **Karkodányi** Károly adjunktusnál. A jelentkezés alkalmával személyenként tíz korona tandíj fizetendő. Az előadások kőnapokon este 6 órártól 8 óráig vasárnapon délelőt 9 órártól 11 óráig tartanak. A vizálatok március 5-én veszik kezdetüket.

A Budapesti Szabóiparosok Hitel- és Termelő-szövetkezete vasárnap tartotta rendes közgyűlését az új városháza közgyűlési terében **Vikár Béla** elnöklete alatt. **A Bartha** Ferenc országgyűlési képviselő, jogtanácsos által előterjesztett jelentés szerint a szövetkezeti tagok száma 59-cel szaporodott, a jegyzett üzletörések száma 553-ra emelkedett. A szövetkezet összes szükségleteit hazai gyárakból szerzi. A felállalt munkák után a szövetkezet 31.201 koronát fizetett ki. Az idei mérleg 1810 korona tiszta nyereséget mutat, a levonások után négypercentes osztalék juttott. A felügyelő-bizottságba új tagul **Glässer Károlyt** választották.

REGÉNY

AZ ÚJ MAGDOLNA

— REGÉNY —

Hta: WILKIE COLLINS

(77)

— Utam Kensington-Gardenen át vezetett ide, — mondotta. — Most rövid ideig egy utalatosan elhagyott vidéken voltam. Nem is képzeli, mily kellemesen érintett az ellentét. A nők drága téli ruhájukban, a csinos dajkák a bájos gramekekkel, a korosolyázók hullámzó tömege Round-Pordon, mindezt összehasonlítva azzal, amit eddig már megismertem, oly jól esett nézmem, hogy egyszer csak azon vettem észre magamat, hogy fűtőrészeve ballagok az emberi sokaságban. Az én időmben a gyerekek jövedükben mindig fűtőltni szoktak és én még nem tudtam lerázni magamról e szokást. Mit gondolkív, kivel találkozom, amikor a legjavában fűtőrészttem?

Meroy módfelett csodálkozott a fiatal lelkész magaviseletén, de azért kérte, engedje el neki a találgatást. Még soha az életben senkivel sem beszélt oly zavartan és érthetetlenül, mint most **Julian Gray**-val.

A fiatal lelkész most még vidámabban folytatta, anélkül, hogy észrevenné, mily hatást gyakorol a leánya.

Nos, kivel találkozom, — ismétlé, — amikor legjavában fűtőrészttem? — A püspökómmel. Ha még egy szent zeolozsma lett volna, ó eminenciája a muzeika kedvéért még megbocsátotta volna aljasságomat. De szerencsétlenségem Verdi La donna e mobilejét fűtőrészttem, amelyet ó eminenciája bizonyára ismer az utcán barangoló kintornáktól. Nagyon hangosan fűtőrészttem, a püspök felismerte a dalt, a szegény ember, és mikor leemeltem előtte kalapomat, félre tekintett a másik oldalra. Különös, hogy ebben a bűnös világban

még oly csekélységet is annyira komolyan vesznek, mint egy vigkedélyű lelkész fűtőlését!

Ez utóbbi szavaknál a fiatal lelkész félretolta tányérát és változatlan hangon egyszerűen és komolyan folytatta:

— Sohasem tudtam belátni, mondotta, miért tartuk mi magunkat felsőbb lényeknek más emberekkel szemben, mert mi egy külön kaszthoz tartozunk és miért nem eselkedhetünk árthatlan dolgokat, amik más embereknek meg vannak engedve. Krisztus tanításai nem azt a példát adják nekünk. Ók józanabbak és jobbabbak voltak, mint mi. Merem állítani, hogy mi sem akadályoz bennünket a jótékonyaság gyakorlására irányuló törekvésünkben, mint a lelkészek tanítása szömben és írásban. A magam részéről semmivel sem akarok jobb és jámborabb lenni, mint más keresztény ember, aki erejéhez mérten jót tesz.

A lelkész tiszta tekintete Meroyre esett, aki őt csodálkozva nézte, nem tudván megérteti őt; a korábbi tréfás hang megint felülkerekedett a lelkésznél.

— Radikális érzelmű ön? — kérde tréfásan hunyoritva nagy, csillogó szemével. — Én az vagyok!

Meroy szerette volna a fiatal lelkészt megérteni, de hiába volt e törekvése. Hát lehetséges az, hogy ez volt az a lelkész, akinek szavai lelkét elbűvölték, megtisztították és megmenceitették? Ez volt az az ember, akinek szavai könnyeket csaltak a bűnbeesott szerencsétlenek szemébe? Igen! A szemek, amelyek most oly gyönyörrel rajta pihentek, ugyanazok a szép szemek voltak, amelyek egykor lelkének mélyébe pillantottak. A hang, amely az imént egy tréfás kérdéssel fordult feléje, ugyanaz a mély láng hang volt, amely akkor szívébe hatolt. A szöszéken ez a lelkész az irtalom gyermeke volt; a templomon kívül egy vásott iskolás fiú.

— Nem akarom megijeszteni, — mondá a lelkész jószágon, amikor észrevette a leány zavartát. — A közvélemény már rosszabb névvel is illetett, mint a radikális jelzővel. Nemrég, amint

már elmondtam, a vidéken tartózkodtam. Rövid ideig helyettesítenem kellett a plébánost, akinek tudására volt szükségem. Mit gondol, mi volt a vége e falusi szereplésemmel? Az egyház gondnokai kommunisztának nevezett, a bérlők bujtogatóknak denuncáltak; barátomat, a plébánost, gyorsan visszahívták és mint elkarhözott ember állott itt, aki egy tiszteletreméltó szomszédságban lehetetlennek tette magát.

Ezzel a nyílt vallomással a lelkész felkelt az asztaltól és Meroy melléült.

— On természetesen nagyon kíváncsi rá, — folytatta, — mi volt tulajdonképpen az én vétke-m. Ért ön valamit a nemzetgazdasághoz és a kínálat és kereslet tényéhez?

Meroy bevallotta, hogy nem ért hozzá.

— Magam sem értek hozzá, — mondotta **Julian**, — és éppen ez volt a vétke-m. Elmondom önnek, később a nagynénémnek is kevés szóval az egész ügyet.

Julian egy pillanatra elhallgatott, tartása egészen megváltozott.

Meroy egy félónk pillantást vetett rá és új kifejezést vett észre szemében, amely visszaidezte emlékébe a fiatal lelkészről alkotott régi képet.

— Sejtetem sem volt róla, — kezdte **Julian** újra, — mily nyomorult élete van a messi munkának a bérlők földjén, mindaddig, míg plébános barátomat nem helyettesítettém. Soha az életemben nem láttam oly borzasztó nyomoruságot és a szenvedések elviselésében akkora türelmet, mint akkor. A vértanuk tudtak szenvedni és meghalni, de tudták e volna, úgy mint azok a szegény munkások, szenvedni és tovább élni. Oh azok az emberek hétről-hétre, hónapról-hónapra, évről-évre éheznek; látniuk kell, mint nőnek föl vészna gyermekeik, hogy egész életükön keresztül dolgozzanak és a nyomor és inség legyen érte bérük és talán ha a munka és éhség folytán elzülhnenek, a dörntben fejezék be életüket! — Oh hogy lehet az isten szép ego alatt ily borzalmas nyomor! Még most sem tudok könnyek nélkül gondolni rá és beszélni róla.

bányarészvény 298.—, Májusi járadék 100.90. Magyar korona járadék 99.40. Török sorozatok 120.50. Német birodalmi, marka 117.12.—, Napoleon'or 1908.

Külföldi értéktözsde.

Berlin, február 17. (Zárult.) Az iparértékek piacán az utolsó napokban hirtelen szűkülés ma a szabad forgalomban folytatódott. Erre a tözsdre irányzat egészen megszilárdult, noha a forgalom ezek keretében mozogott. Bank- és bányarészek magasabb kezdőkursusok mellett jól tartották magukat. Járadékok esendések. Vasutakban nem volt vérvédv, csak vassó-bécsi részvények emelkedtek. Transvaaliak szintén javultak a részvények kártalanítása ügyében várt döntésre. Később az egész piac esendés, de tartott volt. Magánkamattól 17/80.

Berlin, február 17. (Zárult.) 4 1/2%-os papírjára- 4/0%-os osztrák aranyjára- 103.50. Elbavólyi vasut —, Magyar koronajára- 100.25. Osztrák-magyar állam- vasut 143.80. Kassa-óderbergi vasut —, Bécsi váltóór 85.30. Magyar vasuti beruházás kölcsön —, Alpési bányarészvény —, Disconto-Commandit 193.40. Altalános villa- mosági Edison 192.10. Gelsenkirchen 175.—, Laura-kohó 223.50 4 1/2%-os ezüstjára- 101.30. 4/0%-os magyar arany járadék 102.26. Osztrák hitelrészvény 218.75. Déli vasut 15.90. Károly-Lajos vasut —, Orosz bankjegyek 216.40. 4/0%-os új orosz kölcsön 98.30. Török dohányrészvény —, Olasz járadék 103.50. Magyar hitelbank —, Dynamit Trnst 170.—, Harpeni 174.80. Az irányzat szilárd.

Berlin, február 17. (A Budapesti Napló tudósít- jának távirata.) Eszt forgalom. 4/0%-os magyar aranyjára- 102.25. Magyar koronajára- 100.25. Osztrák hitelrészvény 218.80. Osztrák-magyar államvasut 149.75. Déli vasut 15.90. Eszaknyugati vasut 216.40. Elbavólyi vasut —, Orosz bank- jegy készpénz —, Buschtchradri —, Orosz bankjegy —, (Ultimo), Lombard —.

Páris, február 17. (Zárult.) Osztrák-magyar állam- vasut —, 4/0%-os osztrák aranyjára- 103.60. Osztrák Landerbank 450.—, 3/0%-os francia járadék 103.01. Ottoman- bank 606.—, 3 1/2%-os francia járadék —, Alpési bányarészvény —, Déli vasut —, 4/0%-os magyar arany- járadék 103.30. Déli bankrészvény 1119. Olasz járadék 102.72. Francia tőzsiszta. járadék —, Osztrák földhitel- intézeti részvény 1318. Török dohányrészvény 374.—, Az irányzat szilárd.

Frankfurt, február 17. (Zárult.) 4 1/2%-os papír- járadék 101.50. 4/0%-os osztrák aranyjára- 103.55. Magyar koronajára- 100.25. Osztrák-magyar bank 118.80. Déli vasut 15.90. Elbavólyi vasut —, Londoni váltóór 204.85. Bécsi bankjegyeslet 122.40. Villamos részvény 126.—, 3/0%-os magyar aranykölcsön 89.80. 4 1/2%-os ezüstjára- 101.30. 4/0%-os magyar aranyjára- 102.15. Osztrák hitelrészvény 218.80. Osztrák-magyar államvasut 149.80. Eszaknyugati vasut —, Bécsi váltóór 85.35. Párisi váltóór 814.75. Unio bank —, Alpési bányarészvény 200.—, Az irányzat szilárd.

Frankfurt, február 17. (A Budapesti Napló tudósít- ójának távirata.) Artoivomok januárja. Eszt forgalom Osztrák hitelrészvény 219.10. Német bank —, Disconto 199.10. Berlini kereskedelmi bank —, Gelsenkirchen 174.80. Harpeni 174.80. Laura-kohó 200.75. Olasz járadék —, Az irányzat szilárd.

Hamburg, február 17. (Zárult.) 4 1/2%-os ezüst- járadék 101.40. 1890. sorozat 196.—, Déli vasut 1610. 4/0%-os osztrák aranyjára- 103.30. Osztrák hitelrészvény 218.80. Osztrák-magyar államvasut 149.75. Olasz járadék 103.70. 4/0%-os magyar aranyjára- 102.50. Az irányzat esendős.

Budapest-köbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Február 17. A sertésüzlet irányzata: tartott. A) Hízott sertések ára: L. A Magyar elsö Grandú: Oreg nehéz (párónkint 400 kilogramm felüli súlyban) 122—126 fillér. Oreg közép (párónkint 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. Fialat nehéz (párónkint 320 kilogramm felüli súlyban) 123—130 fillér. Fialat közép (párónkint 261—320 kilogramm terjedő súlyban) 127—128 fillér. Fialat könnyű (párónkint: 240 kilogramm terjedő súly- ban) — fillér. — H. Magyar szedett: Nehéz (párónkint 280 kilogramm felüli súlyban) — fillér; Közép (párónkint 240—260 kilogramm súlyban) — fillér; Könnyű (párónkint 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. — III. Romániai: Nehéz (párónkint 320 kilogramm felüli súlyban) — fillér; Közép (párónkint 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillér; Könnyű (párónkint 200 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. — IV. Romániai eredeti (Stacn), Nehéz (párónkint 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillér; Könnyű (párónkint 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. — V. Szerbiai: Nehéz (párónkint 260 kilogramm felüli súlyban) 124—126 fillér. Közép (párone- kint: 240—280 kilogramm terjedő súlyban) 123—124 fillér. Könnyű (párónkint 240 kilogramm terjedő súlyban) 122—123 fillér.

Sertésüzlet árá 1908. február 15. napján volt készlet 20.829 darab. — 1908. február 16. napján felhajtott 275 darab. — 1908. február 18. napján elszállított 620 darab, 1908. február hó 17. napjára maradt készletben 20.484 darab.

Napirend.

Naptár, Szerda, február 18. — Római-katolikus: Simeon. — Protestáns: Simeon. — Görög-orosz: február 5.) Agota. — Zaidó: Sebát 21. — Nap kél: 6 óra 45 perccor. — Nyug- szik: 5 óra 11 perccor. — Hold kél: 12 órcor éjjel. — Nyugszik: 9 óra 53 perccor reggel. A horvát miniszter jogait délután 4 órcor. A képviselői elnöke fogad 9—10 órcor. Nemzeti Múzeum. Képtár. Nyitva van célólt 9 órcól délután 1 órcig. A Keleti-Tyúk-külliás a Múcsarnokban megtekinthető 9-10 órcig, 60 fillér díj mellett. Országos képtár az Akadémiában délélt 9—1 órcig Iparművészeti múzeum az Üllői-uton. Nyitva 9 órcól este 5 órcig. Mezőgazdasági Múzeum (Kerepesi-ut 72. sz.) délélt 9-10 órcig. A földtani intézet museuma (Stefánia-ut 14.) Nyitva délélt 10 órcól 1 órcig. Belépődíj 1 korona. A Jászórsi könyvtár (Károly-körút 28.) mindennapnyitva van, köznapokon délélt 9—1 órcig, vasár- és ünneppapokon 9—12 órcig. A kereskedelmi és iparmarkara könyvtára (Szemere-utca 6. sz.) nyitva minden hétköznap fel 10-10 órcól 2 órcig. Az Akadémia Goethe-szobója nyitva délélt 10—12 órcig. Múzeum könyvtár nyitva délélt 9 órcól 1 órcig. Akadémiai könyvtár nyitva 3—7 órcig. Egyséms könyvtár nyitva délélt 9 órcól 12 órcig, 3 órcól 8 órcig. Menőgyesület helységei: a Markó- és Sólyom-utca sar- kán, reggel 8 órcól este 6 órcig. Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereske- delmi szakönyvtára, tudakozó-osztálya és keleti mintatár: V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órc: dél-

élt 9 órcól 12 órcig és délután 3 órcól 9 órcig. Hazai természet állandó kiállítása és kereskedelmértéketi gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben a szű- veltetés és árutársítások is eszközöl) a vár-széligi ipar- csarnokban nyitva délélt 9 órcól 12 órcig és délután 3 órcól 9 órcig. A külföldi kirendeltségek központi üzlet- vezetése (Magyar kereskedelmi részvényiársaság) V., Váci- körút 32. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. — Budapest, február 17.

Hazánkban a hőmérséklet tovább süllyedt és egyes tájakon, főleg az ország északi és keleti határain kisebb nagy- vazások is voltak. Az éjjeli minimum tulajdon részben 6°C-nál alacsonyabb volt. A szelek az északi nyugedől fújnak és élénkek.

Közép-Európát magas nyomás borítja, a depresszió pe- dig északkeletre tartózkodik. Európában az idő hideg és száraz.

Állítás: Tulajdonban derült és hideg idő várható.

Vizállás.

Table with columns for Feb. 17, 18, and Feb. 19, listing various locations and their corresponding values.

A 17735. számú

„Eljárás fa konzerválására“

ciűny magyar szabadalom tulajdonosa szabadalm- nak értékesítés céljából magyar gyárosokkal ös- szerkötöttet keres, esztől szabadalmi eladja vagy gyártási engedélyt ad. Felvilágosítás nyernélt: KALMÁR J. mérnök, hitos szabadalmi ügy- vívő irodájában, Budapest, VII. Kerepesi-ut 44.

Cs. kir. szab. Osztrák Keresk. és Ipari Hitel-Intézet.

Hirdetmény.

A 47. rendes közgyűlése a cs. kir. szab. osztr. keresk. és Ipari Hitel-Intézet részvényeseinek csütörtök i. évi április 2-án este 5 1/2 órcor tartatik meg az osztrák Mérnök és Építész- Egylet nagy dísztermében (I., Eschenbachgasse No. 9.)

A tanácskozás tárgyai:

- 1. Az igazgatóság évi jelentése.
2. A felügyelő-bizottság jelentése az 1902. évi zárszámadásról és erről való határozathozatal.
3. Az 1902. évi bizta nyereségről való határozathozatal.
4. Az igazgatóságba való választások feletti való határozathozatal az alapszabályok 23. és 24. §-ai szernt.
5. Az 1903. évi felügyelőbizottság megválasztása.

A szavazata jogosult részvényes urak, kik a közgyűlésen résztvenni óhajtanak, felhivatnak, hogy részvényeiket a szelvényekkel együtt, vagy az azt pótló letétjegyeket legkésőbb 1. év március 5-éig mint az alapszabáyszerű utolsó határidőig letétevényezékek és pedig: Bécsben az Intézet Liquidatúrájában (I. Am Hof 6) köznapokon 9—12 órcig, Brnna, Karlsbad, Lemberg, Prága, Reichenberg, Triest és Troppan az intézet Hókjában.

Budapesten a Magyar Általános Hitelbanknál, Berlinben a Discontó-Társaság igazgatóságánál vagy a Keresk. és Iparbanknál vagy S. Blichróder vagy Mendelssohn és társa, Boroszlóban a Sziléziai Bankjegyesületnél, Drezdában az Általános Német Hitelintézet drezdai osztályánál, Mm. Frankfurtban a Discontó-Társaság igazgatóságánál vagy a Keresk. és Ipar- bank Hókjábanál.

Hamburgban Ichrens L. és Rainál, Kölnben H. Oppenheimer Sal. és társánál, Lípésében az Általános Német Hitelintézetnél, Münchenben Merck, Fleck és társánál Párisban Rothschild Testvéreknél. A részvények vagy letétjegyek számsor szerint rendezve alulrt intézetnél egyszerű, külföldi letét- helyeknél kétfős jelzéssel benyújtandók, a benyújtónak erről átvételi elismervény állítatik ki, amely- nek ellenében a közgyűlés után a részvények vagy betétjegyek kiszolgáltatnak. Az 1902. évi zárszámadás a jelentéssel együtt a közgyűlésre igazolt t. c. részvényeseknek néhány nappal a közgyűlés előtt megküldetik. 25 részvény jogosít egy szavazatra. 25-nél kevesebb részvény birtokosa közös meghatalmazottal választhatnak maguk közül, aki a közgyűlésen résztvehet, ha az általa képviselt részvények száma legalább 25-re rug. Ha egy részvényes szavazati jogát más szavazatképes részvényes által gyakorolni kívánja, akkor a választott képviselő nevére szóló meghatalmazást az igazolójegy hátapjára kiállítani és sajátkezőleg aláírni tartozik. Azon t. c. részvényesek, akik meghatalmazás által átruházott szavazatok birtokába jutnak, a rájuk vezetett igazolójegyeket (felhatalmazási-bizonylatokat) legkésőbb egy nappal a közgyűlés előtt az igazgatóságknak bekezesíteni tartoznak. Ennélfogva felhivatnak azok, hogy a kezükben lévő saját, vagy átruházott igazoló-jegyeket március 26-tól április 1-ig bezárólag az intézet liquidatúrájában a fent megjelölt hivatalos órcában tegyék le, minök ellenében az általuk leadható összes szavazatok összegét feltüntető igazoló-jegy adatik ki. Bécs, 1903. február 17.

Cs. kir. szab. Osztr. Keresk. és Ipari Hitel-Intézet

Most jelent meg!

Dóczi Lajos Munkái

első végleges kiadásának ötödik és hatodik kötete.

V. kötet: Beszélyek és Vázlatok II. Ára füzve 4 korona, pompás díszkötésben 7 korona.

VI. kötet: Schiller Költeményei. Ára füzve 6 korona, pompás díszkötésben 9 korona. Az első végleges kiadás 10 kötet. Ára díszkötésben 75 kor.

- I. Goethe—Faust — füzve 6.— kor. kötve 9.— kor.
II. Csök — — — — — 4.— — — — — 7.— — — — —
III. Széchy Mária — — — — — 4.50 — — — — — 7.50 — — — — —
IV. Beszélyek és vázlatok I. — — — — — 4.— — — — — 7.— — — — —
V. Beszélyek és vázlatok II. — — — — — 4.— — — — — 7.— — — — —
VI. Schiller költeményei — — — — — 6.— — — — — 9.— — — — —

Előkészületben Utolsó szerelem. e Vegyes párok. e Vera grófné. e lévő kötetek: Költemények.

A tíz kötet részlettízítésére, valamint az egyes kötetek külön-külön is megrendelhetők a kiadó cégénél:

LAMPEL RÓBERT (Wodianer F. és Fiai)

os. és kir. udvari könyvkereskedésében Budapest, VI., Andrássy-ut 21. szám.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Szerda, 1903. február hó 13-án.
Zárva.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Szerda, 1903. február hó 13-án.
Monna Vanna.

Dráma 3 felvonásban. Írta Maeterlinck Maurice.
Fordította Abrányi Emil.

Személyek:
Guido Mihályfi Borsó Körösmerei
Marco Gál Torello Mészáros
Monna Vanna Márkus Bistos Iványi
Prinzivalle Beregi Vedio Hetényi
Kezdeté 7 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.
Szerda, 1903. február hó 13-án.
A kis fészek.

Bohózát 3 felvonásban. Írták: Berr, Dehére és
Guillemaud. Fordította Molnár Ferenc.

Személyek:
Naverdy Hegedűs Cherbyssac Gyarmati
Antonette Varsányi Saphora Nikó
Dubizot Tapolczai Victoire Kész R.
Briscolte Balassa Gilette Varga
Roquet Góth Badoche I. Gyöző
Fernande Gazsi Badoche II. Bárdi
Gatouille Szerémy Tremollet Léway
Ormester Vendrey Pinchard Dayka
Poussery Rónaszék Pincér Kassay
Kezdeté 7 1/2 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.
Szerda, 1903. február hó 13-án.
A cigánybáró.

Nagy operette 3 felv. Jókai után írta Schnitzer I.
Németből ford. Gerő Károly és Radó Antal. Zenéjét
szerzette Strauss János.

Személyek:
Zsupán Németh Barinkay Kenedieh
Aréna leánya Harmath Cipra V. Margó
Mirabella Krecsányi Szaffi, a leánya Hegyi
Ottokár a fia Raskó Gábor diák Kiss
Carnero gr. Tollagi Minna Kárpáti
Kezdeté 7 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.
Szerda, 1903. február hó 13-án.
A bajusz.

Daljáték 3 felvonásban. Írta Verő György.

Személyek:
Kozáry József Szilágyi Lerchenbach Szomori
Amália Sziklainé Lansky Jenő Deli
Matilda Pálmay Rosette Tomcsányi
Plachwitz Sziklai János Tollagi
Kozáry Gábor Ráthonyi Kertész Lenkefi
Ilona Horváth Bankár Giréth
Kezdeté 7 1/2 órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.
Szerda, 1903. február hó 13-án.
A tánc.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

FŐVÁROSI ORFEUM

Waldmann Imre igazgató
Nagymező-utca 17.

Ma a szerző személyes vezetésével

INDRA

(Im Reiche des Indra)

Nagy dráma 4 kiállításos operette 1 felvonásban 4 képpel.
Zenéjét szerzette **Lincke Pál**, szövegét írták **Ely** és
Bolton Bökör. Színműalkalmazta **Waldmann**
Imre igazgató.

Személyek:
Meneick, indiai király Marlot S.
Sita, királyné Carola Cecilia
Sakaracsoika, hadügyminiszter Harino
Karabatschi, a király orvosa Wilhelm K.
Dechajadawa, mesemondó Kattan G.
Tuffetius, első komornyik Roland R.
Kaischka Wohlgenüth R.
Jauka Bauer R.
Gaja Linden L.
Bádmó, apród Kaitner J.
Blainbock, bpesti hírszer Baumann K.
Apródok. A királyné kísérője. Amasonok. Harosok.
A celekány színhelye India.
Egész új díszletek és jelmezek. Több mint
100 szereplő.
Továbbá **Tarka Szinpad** és az új Varieté-műsor.
Az előadás kezdete 8 órakor.
A műteremben reggel 6 óráig **Vörös Elek** cigányzenekara
hangversenyes.

Minden sorsjegynek nyernie kell.

Huzás	Magy. vör. + sorsjegy	Huzás	Bazilika-sorsjegy
	Kapható 24 havi részletfizetéssel.		Kapható 24 havi részletfizetéssel.
	HAVIFIZETÉS:		HAVIFIZETÉS:
már	1 drbra 1 kor. 61 Mlér	már	1 drbra 1 kor. 16 Mlér
február	2 " " 20 "	2 " " 30 "	2 " " 30 "
	3 " " 75 "	3 " " 43 "	3 " " 43 "
	5 " " 90 "	5 " " 70 "	5 " " 70 "
28-án.	Főnyeremény 40.000 kor.	2-án.	Főnyeremény 30.000 kor.

Már az első részletet és 36 fillér postadíj beklódása ellenében kiadom a sorozatok
és számlák tartalmazó részleteivel azonnali játékjoggal.
Fleissig Sándor
Budapest, VII., Erzsébet-körút 2.

Magy. kir. Államvasutak.
26908/903. szám.

Hirdetmény.
Kempforgalom megnyitá-
sa. A szabadska-bródi vonal-
on Gombos és Erdőd közti
kompforgalmat f. évi febr-
ruár hó 12-én újból meg-
indították.
Budapest, 1903. február
12-én.
Az igazgatóság.
(Utánnyomás nem díjaztat-
ik).

**Használjon KERPEL
KÉZFINOMÍTÓ
FOLYADÉKOT**
A kezét 3 nap alatt bárszomsimá-
vá és hófehérre teszi.
1 üveg 90 fill. 4 üveg rendelésnél franco
Kerpel Györgyár, Budapest, Lipót-körút 28.

Frakk-öltöny, Smoking-öltöny, Redingó-öltöny, Szalon-öltöny, Jaquet-öltöny.
Legnagyobb választékban, leg-
jobb fazonban, csakis tiszta,
gyapjuszövetből, olcsó szá-
bott árak mellett

KOHN HELLMANN S FIAI
AZ
„Angol szabó”-hoz,
BUDAPEST,
IV., Károly-körút 12.

Flókküzlet:
Károly-körút 30. szám.

Minden darabon ezen törvé-
nyes védjegy látható.

Kapható csak
is elsőrangú
üzletekben és
kávéházakban

LUCCA

A likőrök királya, az előkelőség kedvence!

HIRSCH GYULA Budapest, Dohány-utca 88. sz.
Telefon: 58-92.

**Lucca-
Társaság**
Hamburgban.
Vezetőképviselő-
ség Magyaror-
szág részére:

Tapasztalataim, melyeket több évi működésem alatt bécal,
német és belgumi gyógyszerárakban szereztem, arra indították,
hogy a dr. Kvapil orvosi utasítása szerint összeállított
Kárpáti egészségi labdacsoakat
(malackal labdacsoakat)
forgalomba hozzam, melyek eldugulás, nyálkásodás, ét-
vágyhiány, gyomorhaj, felfúvódások, szédülés, fejfájás,
váltóláz, aranyér, bőrküritések, közsvény, vízkór és
vesebajok ellen a legényesebb sikerrel alkalmazhatók.
Széklőküldési formátár: **Friedrich János gyógyszerész Malackán, Pozsony megye.**
Raktár: Budapest: **Török József gyógyszerész, Király-utca 12.**

Egy skatulya ára 21
kr., egy tekercs 6
skatulyával 1 ft 5 kr.
Ha a labdacsoak ár-
hoz 20 kr. mellékel-
tetik, akkor a meg-
rendelt mennyiség
az összes bírodal-
omba bárhová bér-
mentve küldetik.

Figyelmeztetés!
Csak akkor válódi-
ha akkor használati
utastítás a melletti
védjeggyel van
ellátva és minden
doboz födelén a ké-
szítőnek egész címe
látható. Minden más
efféle labdacsoak,
mint nem valódiak, vissza-
utasítandók.

Tekintetes Friedrich János gyógyszerész urnak Malackán.
Van szerencsém önnek tudniára adni, hogy az ön „Kárpáti labdacsoak” az egyedüli
gyógyszer, mely egészségemet már több éve óta fenntartja, azért minden ismerősemnek a leg-
forrabbban, mint a legjobb és legbiztosabb gyógyszer ajánlom. Kérek tehát utasítást
2 tekercs labdacsoat küldeni. — Szatmár, 1900. dec. 17. Kiváló tiszteltelt
Marshall Lajos, cipészmeister.

Tisztelt gyógyszerész ur.
Szíveskedjek az ön kitűnő hatású kárpáti egészségi labdacsoaból saját haszná-
latomra 2 tekercset küldeni. Köszönöm melletti maradó tiszteltelt
Cegléd-Berecl, 1900. VIII. 4.

Tek. Friedrich János gyógyszerész urnak Malackán.
Labdacsoakat jó hatással a használat igazolja. Kérem tehát kitűnő részemre újra
2 tekercset 6-6 skatulyával utasítást melletti.
Bács-Madaras, 1900. IV. 4.

Tisztelt gyógyszerész ur.
A kárpáti egészségi labdacsoak többek által nagyon hálottam dicsegni, miszt
fogya kérem részemre 2 tekercset postafordultával küldeni.
Tótvány 1900. V. 28. Tiszteltelt Juhász János jegyző

Tek. gyógyszerész ur. Van szerencsém tudni, hogy az ön kitűnő labdacsoak az
előbbi években és most is használatom és mindig nagyon jó hatásúknak bizonyultak. Azért
kérek 4 tekercset postautasítást melletti. Derecke, 1900. május 26.
Legnagyobb tiszteltelt Györfy Lajos földbírók.

Tekintetes Friedrich János gyógyszerész urnak Malackán.
Van szerencsém uram önnek tudniára adni, hogy az ön kárpáti labdacsoak az egy-
edüli gyógyszer, mely egészségemet már több éve óta fenntartja, azért minden ismerő-
sömnek legforrabbban, mint a legjobb és legbiztosabb gyógyszer ajánlom. Kérek tehát három
tekercs labdacsoat küldeni utasítást. Török-Sat-Miklós, 1900. VII. 6.
Tiszteltelt Doak Ferenc földbírók.

Tekintetes Friedrich János gyógyszerész urnak Malackán.
Tiszteltelt kérek ismét két tekercset az ön híres kárpáti labdacsoaból, a melyek
nálam és az egész családomnál oly sikeresen hatnak, hogy azok nélkül már nem is élhetek.
Emlérem, 1899. augusztus 9. Pavoni János építészeti vállalkozó.

Tekintetes Friedrich János gyógyszerész urnak Malackán.
Kérem nekem 1 tekercset híres malackai egészségi labdacsoaból utasítást küldeni,
mert azok nálam nagyszerű. En most 63 éves vagyok a azelőtt betegkedtem, de most
az ön híres labdacsoak használatom, mindig jól érzem magamat. Ezért kívánom, hogy
az ilyen szerencsés híres a vissza tekintetesegek mindenem jószágát, mellyel a szer-
ved emberiségnek segíti. Tiszteltelt
Hódos, 1899. január hó 6-án. Német Boldizsár gazdász.

Tekintetes Friedrich János gyógyszerész urnak Malackán.
Kérem híres kárpáti egészségi labdacsoaból 3 tekercset utasítást melletti meg-
küldeni. Önmagát tudatom önnek, hogy fiatal koromban nagyon sokat betegkedtem, de
most jól fogya, miszt az ön kárpáti labdacsoak használatom, a legjobb egészségre nek-
vének. Némmel együtt imádkozunk az Istenhoz, hogy önt a szenvedő emberiség javá-
rá meg számos éven át a legjobb egészségre meggyarítsa. Tiszteltelt
F.-Szt-Miklós, 1899. évi május hó 13. Belet Kiss János.

Ingyen Blúz
Árjegyzéket
küld kívánatra a legújabb tavaszi és
nyári blúz, pongyola és ruha rajzokkal
Zoltán Dezső
kizárólagos blúz áruház
Budapest, Király-utca 30.

Zenélő ingaórák
az órágyártás legjobb termékei. Ezen
francia miniatűr-ingaórák 69 cm. hossz-
úságúak, a szekrény egészen olyan, mint
a régi, természetes diófa, finomak
nyelvek, művészes faragványokkal, órák-
tunkat a legjobb indutókat és táncda-
bokat járassza. Ara szerényen és
csomagszállít csak 8 ft. Ugyanazon
óra zenemű nélkül, de ütőszekettel,
fél- és egész órákat üve, szekrényvel
és csomagszállít csak 6 ft. — Ezen
ingaórák nemcsak garanzált pernyi
ponosságúak járnak, hanem valóban
finnyes kiállításánál fogva gyönyörű,
elegáns bútordarab is. Ebből a
csomagszállít és fél világító műindu-
lappal 170 ft. Ebből a szerényen,
csengetés helyett zene, 6 ft. Nickel
remontőr ára 3 ft. Valódi ezüst re-
montőr ára, sőt diófa 8 ft 50. Csak
utastít ellenében küldünk. Nem meg-
felelő árú visszavetítik, a pénz vissza-
küldik, tehát minden esetben riskó.
Nagy képes árjegyzék órákról, lánc-
okról, gyűrűkről stb. ingyen és
bérmentve. Kérésre szívesen cég.
(Alapítástól 1860.)
Josef Spiering, Wien, I., Postgasse Nr. 2.

HA MÁR
sommiféle kísérlet nem használt, próbálja
meg a Szapal csúsz- és közsvény-
kenőcsöt. Ára 5 korona utastítással.
Kapható a „Magyar király” gyó-
gszerárban Bpest, V., Marokkai-u. 2/N.

Színházak heti műsora.

	M. kir. Operabáz	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház
Csütörtök	Bánk bán	Az aranyember	Bacsányi	A betyár kendője	A bajusz
Péntek	Nincs előadás	Lady Winder- mere legyőzője	Kéz kezét mos	Bob herceg	A bajusz
Szombat	Moharórsa.	Monna Vanna	Kéz kezét mos	Bob herceg	A bajusz
4. U. Vasárnap este		Clemenceau	Bacsányi	A vereshaju	
	Órdög Róbert	Annuška	Kéz kezét mos.	Bob herceg	A bajusz

Ha tyukszemét akar megszabadulni, elégséges egy kísérlet a törvényesen
védtet és biz-
tosan ható **Denzinger-Victoria**, mely legrovidebb idő
alatt a legkeményebb tyukszemét is eltávolítja. Ara tégelyenkint kor. 1.30,
kor. 1.50 előleges beklódése mellett bérmentve szállítja a feladó:
DENZINGER ADAM UJVIDEK, DUNA-UTCA 11. SZÁM.

A PÉNZ.

A pénznek értéke utóbbi időben alaposan megcsappant. Ennek oka igen egyszerű. Az utóbbi években mindennemű vállalkozás, melybe a tőkepénzesek pénzüket elhelyezték, rosszul futott ki, úgy hogy nemcsak hogy kamatvesztéseket szenvedtek azok, akik tőkéjüket ezen vállalatoknál a rendes takarékpénztári kamatlábnál jobban alkarták kamatoztatni, hanem még a tőkéjüket is veszélyeztetve tudják.

Mindezeknél fogva, a ki csak tehette, részvényeit, járadékait, zálogleveleit eladta és pénztét gyűmlésösztetés végett rábízta a bankokra és takarékpénztárakra. Azok jobban ismerik a pénz értékesítési módjait, — gondolták a tőkepénzesek, — mi meglegésztünk azzal a 4% kamattal, amit pénzünk hoz, annál is inkább, mert meg a 10% tőkekamat-adót is az intézetek fizetik.

Igy történt aztán meg az eset, hogy a tőzsde — az a piac, ahol értékpapirokat állandóan vesznek és eladnak — pangott — nem volt vételkév és a folytonos eladások az értékek árait lenyomták.

A hivatalos kimutatás szerint 1901. év végével magyarországi bankoknál és takarékpénztáraknál takarékbetétekből a check- és folyószámla-betétek nélkül majdnem 1750 millió korona gyűlt össze. — Ezen összeg 4¹/₂—4% o-ly módon volt kamatoztatva, hogy még a bankoknak is megmaradjon a kellő nyereség az ország viszonyait meghaladó feladat volt a pénzüntézetekre nézve. Hisz ezt az összeget saját tőkék is szaporították és a külföldi tőke versenyét is le kellett győzni.

Egyszóval mindenki abbéli gondját, hogy pénztét hogyan kamatoztassa, rászóta a pénzüntézetek nyakára és a pénz — a drága pénz, amit mindenki kíván magának ha nincs — mint áru kezdett értékéből veszteni.

Ma ottan állunk, hogy a bankok és takarékpénztárak 3¹/₂% o-ly kamatoztatásnál még a tőkekamatadót, azaz a 0-35% o-ly is a pénzbetevőkkel fizetetik meg, úgy, hogy legjobb esetben a tőketulajdonos pénze csak 3¹/₂% o-lyt hoz.

Hogy a tőketulajdonos ebbe a mai, máskülönbösen is még most forgalom nélküli, tehát másfajta jövedelem nélküli világban meg nem elégedhetne, az bizonyos dolog. Ennek előnye tehát mindenki az, hogy a bankok és takarékpénztárak is kamatoztatják a pénzüket, hát mit csinálnak azok tőkéinkkel, mibe fektetik azok bele a pénzüket, hogy nekünk 3¹/₂% o-lyt tudnak mégis fizetni és nekik is megmarad a haszruk?

Ha ezt meg tudjuk, akkor nem veszünk igénybe az ő közvetítésüket, hanem saját magunkigyekszünk tőkéink felett rendelkezni. Mi fogjuk azt a pénzpiacot kinélni, hogy a magasabb kamatozást elérjük.

Erre azonban egy olyan cégre van szükségünk, a ki bennünket a pénzpiacra képvisel, úgy, hogy meg maga üzérkedik a pénzzel, hanem azt a legpontosabban, leglelkülmere- retesebben, bennünket mindenről tájékoztatva, utasításaink szerint elhelyezi és így nekünk a csekély közvetítési díjért az elérhetőleg magasabb kamatozást biztosítja.

Ezt csak olyan cég teheti meg, a mely a dolgokat a maguk objektív állása szerint mérlegeli és csakis megbízóinak és nem tőkéseknek tartozik felelősséggel.

Öt év óta a Hecht bankház a tőzsdén nem közvetített üzleteket, mert belátta, hogy olyan hasznalható utbaigazításokat és tanácsokat nem adhatna ügyfeleinek, amelyeknek folytán az akkor elég jól jövedelmező tőkék és értékek magasabb kamatoztatása biztosítottak.

Éppen az említett pénzbőségül fogva azonban most joggal várható gazdasági fellendülés az értékek piacán, ahol ép olyan biztosan mint a takarékpénztárban, tőkéink teljes kockázata nélkül, magasabb kamatozást is lehet elérni és megvédeni, esetleg lustább értékeinket előnyösen lehet más értékekre bocsátani.

Ilyen irányban ajánlja fel a tőkepénzes közönségnek és az értékpapirtulajdonosoknak a Hecht bankház szolgáltatást, szívesen ad minden üzletkötés kötelezettsége nélkül a kérdéses tőkére, annak mindennemű kérdéseskedésére, felvilágosítást a pénzpiac helyzetéről, hogy azon a pénz és érték mit áru hogy értékesíthető; alaposan tájékoztatja minden számottevő pénzügyi eseményről, értékek ellenőrzését teljesíti, egy szóval mint a pénzpiacra folyton jelenlevő fél, hajlandó elvállalni azok képviselőtét, akik ezt reá- bízják — és a reábizott teendőket legjobb tudása és legszigoribb lelkiismeretessége szerint — elvégzi. Ezért kéri az érdekelteket, hogy a következő kérdőpontok felől tájéko- tassák magukat, amelyekre díjjal felvilágosítással bárnekin szolgálnak.

HECHT BANKHÁZ, BUDAPEST IV., Ferenciek-tere 6., Fióközlét, VII., Erzsébet-kört 32.

Hecht Bankháznak, Budapest.

1. Mely értékeket tartják most önök vételre ajánlatosnak?
2. Az alábbi értékpapírok vannak jelenleg birtokomban, megtartsam, eladjam, vagy cseréljem-e be azokat és ha igen minőre?
3. koronányi tőkém ezidőszerint a takarékpénztárban % o-lyal van elhelyezve; mely elsőrendű biztonságu papírok nyújtanának ennél jobb kamatozást?

Pontos és olvasható cím:
 Lakóhely:

B. N.

Biztos gyógyulást keresőknek kik bármily nemi betegségben szenvednek

mint hűgyszó és hólyagbajok, hűgyszószülköletek, vizeletési zavarak, éjjeli magömlések, sebek és butakóros bántalmak (gyulladás az üregekbe utóbbiakat feltéve idegbajok, korai férfiero olgyongülés, bármily bőrkiütések stb. nőknél fehérülés, mely bajok alapos, gyors és gyökeres gyógyítására, szigorúan tudományszerű és lelkiismeretes gyógymóddal fogva legjobban ajánljuk

Dr. Garai Antal

v. cs. és kir. osztály főorvos országos hírv. és leg- régebb 30 éve fennálló rendel.-intézet

Budapest, VI. ker., Andrássy-ut. 24. sz.,

Rendelés naponta 10—12-ig és 7—8-ig este. Idült hűgyszó és hólyagbajok vizsgálata villamos hűgyszóutóköri segélyével, Vidékiek levelekre kimerítő választ és szakzszerű taná- cset nyernek, gyógyszerrekl. gondoskodva lesz. Titko- tartás biztosítva.

Nőknek külön váróterem.

Titkos betegségek szakorvosa

gyanánt, gyors, alapos és kényelmes módon biztos gyó- gyulást fejtő szemredőknek, 20 éves kórhiál és magán- gyakorlati tapasztalattal fogva legjobban ajánlható

Dr. CZINCZÁR J.

egyetem-orvostudor
gyógyít férfialakú és nőknél foglalkozási zavar nélkül mindennemű bármily régi kórhiál

Nemi betegségek

ugymint hűgyszófolyást, hólyag- és vizeletési bajokat, bujakóros sebeket, syphillist, öntértezősből eredő idegbajokat, a legmakaosabb bőrbetegségeket és szépséghibákat, továbbá

Nemi gyengeségi állapotokat (impotencia)

meglepe biztos eredményt gyorsan a legjobb módon.
Rendelő-intézet Bpest, VII. Károly-kört 5.

I. em., bejárat a lépcsőházból
Rendel: Naponta délelőtti 10—4 és est. 6—8 óráig.

Külön váróterem. Mérésüket fizetletl. Leve- lekre kimerítően válaszol. Kívánatra gyó- gyszerrel is gondoskodik.

Óh jaj! A KI EGGER mellpsztillát

csak egyszer is használta, meg van gyógyulva arról, hogy azok kö- hágyóknál, rekedésnél, elnyak- kásoknál, a legzúsi szervek minden savaival gyors- és biztos hatással.

Doboz 1 korona és 2 korona. Próbadoz 50 fillér.

F6- és széküldési raktár: "NADOR"-gyógyszertár
Budapest, VI., Váci-kört 17.

Eljen! Egger mellpsztilla csakhamar megszabadított

Meghívás

a Magyar loszámitoló- és pénzváltó-banknak
1903. március 5-én délelőtti 11¹/₂ órakor saját helyi- ségeiben (Drottya-utca 6. szám) tartandó
XXXIII. rendes közgyűlésére.

Napirend:

1. Az igazgatóság jelentése az 1902-iki üzletéről;
2. Az 1902-iki számadás és mérleg előterjesztése és az igazgatóságok a nyereség felosztására vonatkozó indítványa;
3. A felügyelő-bizottság jelentése az igazgatóság által előterjesztett évi számadás és mérleg, valamint a nyereség felosztását illetőleg tett indítványok megvizsgálásáról;
4. Ezen tárgyak, nemkülönb az igazgatóság és felügyelő- bizottság részére adandó felmentvény feletti határozat;
5. Az igazgatóság kiegészítése;
6. A felügyelő-bizottság kiegészítése.

Azon részvényesek, kik a közgyűlésen résztvenni kíván- nak, felhívattak, hogy az alapszabályok 17. §-a értelmében részvényeiket a még le nem járt szelvényekkel együtt legkés- sőbb f. év március 2-ig a társaságnál Budapesten, vagy az Union-Banknál Bécsben letéteményezzék.

A megvizsgált mérleg és az erre vonatkozó felügyelő- bizottsági jelentés 1903. február 24-től kezdve a társaság helyi- ségeiben a t. részvényes urak rendelkezésre áll.

Az igazgatóság.

(Utánnyomás nem díjaztatik.)

Miért szenved?

mikor önnek a biztos gyógyulásra a legelső sebek- nél is kiáltása van és majdnem mindig elkerülheti a fájdalmas operációt vagy amputációt, ha Thiery A. gyógyszeres egyedül valódi centifolia-kenőcsöt használja, mely a sebek gyógyításában rendkívül jó hatású, a fájdalmak enyhítésében pedig elérhetetlen. Valódi centifolia-kenőcs használattal: a gyermek- ágyasok mellbajainál, a tejrőlcsásztás akadályainál, mellrepedésnél, vörheny- nál, mindenféle régi bajnál, nyit sebeknél lábakon és csontokon, sebeknél, sós- szus, dagadt lábakknál, sőt csontszűnál is: titát, szurt, lőtt, vágott és roncsoit sebeknél; az idegterestek kiválásztásánál, mint ügy- és faszúknál, homok, dara- tóvny stb.; mindentéle daganat, kinővés, karbunkulus, új képződmények valamint ráknál, kőrisimőregnél, kőrisimőregdaganatnál, hólyagnál, menőstől kisebesedett lábak, ná. Egett sebek minden nemét, fagyott tostrészek, a betegok lekvőstől erőt sebeit, a nyakon támadt daganatot, vérdaganatot, fűbajt és a gyermekok sebesedést stb. Széküldés csak az őszeg előzőes bekiütése ellenében. 2 társul csomagolással, postaköltséggel és szállítással együtt 3 kor. 50 fillér. Számtalan elismerő bizonyítvány eredetiben meg- tekinthető. Mindenkit övök hamisítványok védelmére is kérem vigyázn, hogy minden helyen a cég: "Orangyal-gyógyszertár Thiery (Adolf) Limited Prograd" bejelölés legyen.

Thiery A. gyógyszeres balzsama és centifolia-kenőcs.

E két gyógyszerjében főhalmazanyag szer, sohasem romlik el, ellenben minél régebb lesz, annál érté- keőbb és hatásosabb, és nem a meleg, sem pedig a hideg nem ári nekik, így tehát az év bármely szakában kiűldhető. Majdnem mindig van hatásuk és segítenek, legjobban az orvos megérköztétig, ter- mezősége nem szabad hamisítványokat vagy effőse sokszorosan alján hasonlít, de hatástalan szer- ket használni, melyeket csak legfeljebb a pénz doból ki, hanem maradjunk csak a mellett a két régi olismert, jó, ószeg, megbízható, amelőtől teljesen ártatlan, világhírű szerrel, melyeknek minden országban találnunk kellene lenni. A hol a fent ismertetett védjegyek: valóban kapni nem lehet, tessék egyenesen rendelni és elismerni: Thiery (Adolf) Limited Orangyal-gyógyszertára. Prograd Rohitsch-Sauerbrunn mellett.

Közp. raktár Budapest: Török J. gyógyszerész és dr. Egger Leo és József, Váci-kört 17. Zárkór- ban: Mittebach J. gyógyszerész és Bécsben: Brady C. gyógyszerész.

Stomachicon

a legbiztosabb hatású gyomor- és emésztő-por,
a mit számtalan elismerő levél is bizonyít, — a legelsőidőbb idők alatt nemcsak megszűntet, de ki is gyógyít m undentéle, sőt idült gyomorbajt u. m. gyomortararust, gyomorgörcsöt, gyomor- emésztést, felbűgőst, rossz szájt, rossz emésztést, túlságos gyomorsavat, étvágytalanságot, valamint minden a rossz gyomortól származó fejfájást is. — 1 doboz ára 2 korona.

Széküldési főraktár: Lukács Zsigmond gyógyszerertára, Újvidék. — Főraktár Budapest: Török József gyógyszerertárban.

Legnagyobb kölcsön
Rüdbirtokra, egyéb javakra, há- zakra, a vidéken is, aratási elő- legok, szőlőre. szüves körde- zőkönyveket, W. F. 928-
alatt továbbá Mose Rudolf,
Wien, 14. Seilerstraße 2.

